

www.MinisterieVanPropaganda.org

**Het sociaal-economisch programma
van het Vlaams Blok
is een ramp voor de werkers**

Raf Jaspers

Democratie tegen totalitarisme?

Herwig Lerouge

**Manifest
voor een revolutionaire
en internationalistische poëzie**

Amiri Baraka en Ludo Martens

Nazim Hikmet over poëzie

**Februari, een roman over de Amsterdamse
februaristaking van 1941**

Frans Van Belle

Maandblad 200 BF - Juni 1996

Redactiecomité

Jo Cottenier, Herwig Lerouge, Nadine Rosa-Rosso.

Redactieadres

Marxistische Studies, Kazernestraat 68, BE-1000 Brussel, België.

Tel.: 32 2 513 76 73 Fax: 32 2 513 98 31

E-mail: Solidaire@gn.apc.org

Copyright Marxistische Studies

Overname, publicatie, vertaling of kopiëren van de artikelen in dit tijdschrift is mogelijk na toestemming van de auteurs.

Marxistische Studies wordt uitgegeven door het Instituut voor Marxistische Studies.
IMAST vzw is lid van het samenwerkingsverband AanZet vzw,
Kazernestraat 68, 1000 Brussel.

Verantwoordelijke uitgever

Renaat Willockx, Kazernestraat 68, 1000 Brussel.

M

**Marxistische
Studies**

**Het sociaal-economisch programma
van het Vlaams Blok
is een ramp voor de werkers.....7**

Raf Jespers

Democratie tegen totalitarisme?61

Herwig Lerouge

**Manifest
voor een revolutionaire
en internationalistische poëzie.....77**

Amiri Baraka en Ludo Martens

Nazim Hikmet over poëzie..... 88

**Februari, een roman over de Amsterdamse
februaristaking van 1941..... 95**

Frans Van Belle

Inhoudstafel

Het sociaal-economisch programma van het Vlaams Blok is een ramp voor de werkers	7
1. Solidarisme en subsidiarisme: de ideologische basisprincipes	7
1.1. Geïnspireerd door De Man, Delvo en de pauselijke encyclieken	7
1.2. Van corporatisme naar solidarisme	9
1.3. Solidarisme en subsidiarisme: de twee assen van het sociaal-economisch programma	10
1.4. Overheid moet enkel het kader creëren voor een vrije, flexibele economie	11
1.5. Privatisering overheidsbedrijven	13
2. "Rijk volk eerst"	14
2.1. Het Vlaams Blok vertegenwoordigt de meest reactionaire delen van het grootkapitaal	14
2.2. Prokapitalisme vermomd als "derde weg"	16
2.3. Drastische sanering van de overheidsfinanciën	17
3. Het Vlaams Blok wil het klassebewustzijn van de werkers uitschakelen	18
3.1. Het "nationaliseren" van de werkers: volksbelangen in plaats van klassebelangen	18
3.2. Tegen marxisme, klassestrijd en proletarisch internationalisme, de pijlers van het proletarisch bewustzijn	19
3.2.1. "Het marxisme ontkent de natuurlijke orde in de samenleving"	19
3.2.2. "Klassestrijd is een onwerkelijk iets"	20
3.2.3. "Proletarisch internationalisme is een fictie"	21
4. Populisme en sociale demagogie	22
5. Het uitschakelen van de vakbonden	24
5.1. Vakbonden zijn "dépassé"	24
5.2. De hetze tegen de vakbonden	25
5.2.1. "De vakbonden zijn tot het establishment gaan behoren"	25
5.2.2. "Het vakbondsmonopolie in de bedrijven moet doorbroken worden"	26
5.2.3. "De vakbonden zijn partijsyndicaten geworden"	26
5.2.4. "De vakbonden vertegenwoordigen de werknemers niet meer; ze zijn de meest anti-sociale organisaties"	27
5.2.5. "De vakbonden doen aan machtoverschrijding"	28
6. De nazitactiek van infiltratie in de vakbonden	28
7. Rechtspersoonlijkheid voor de vakbonden	31
8. Tegen het communisme en de Partij van de Arbeid	32
9. "Staken is een misdaad"	34
10. Afbraak van de sociale rechten	37
10.1. Sociale zekerheid wordt herleid tot openbare onderstand en armoedebestrijding	37
10.2. Hetze tegen "de profiteurs, de Walen, de ziekenfondsen en vakbonden, en de migranten die verantwoordelijk zijn voor de problemen in de sociale zekerheid"	40
11. Voor de gepensioneerden: enkel een basispensioen	42
12. Werklozen: naar het OCMW, verplichte gemeenschapsdienst, opvoedersloon en afschaffing van het individueel recht op uitkering	43
13. Ziekteverzekering: miljoenen voor de rijke dokterskaste, hoge remgelden voor de gewone patiënt	45
14. Kinderbijslag: geen onderdeel van de sociale zekerheid	47

15. Aanval op de arbeidsrechten.....	47
15.1. Drastische vermindering werkgelegenheid.....	47
15.2. "Werk voor eigen volk eerst".....	48
15.3. Meer flexibiliteit, geen arbeidsduurvermindering.....	48
15.4. "De loonkost is te hoog".....	50
16. "Open Uw ogen, het Vlaams Blok is tegen de arbeiders".....	51
16.1. Krachtdlijnen.....	51
16.2. Antwerpse Scheepsherstelling.....	52
17. Besluiten en stellingen.....	53

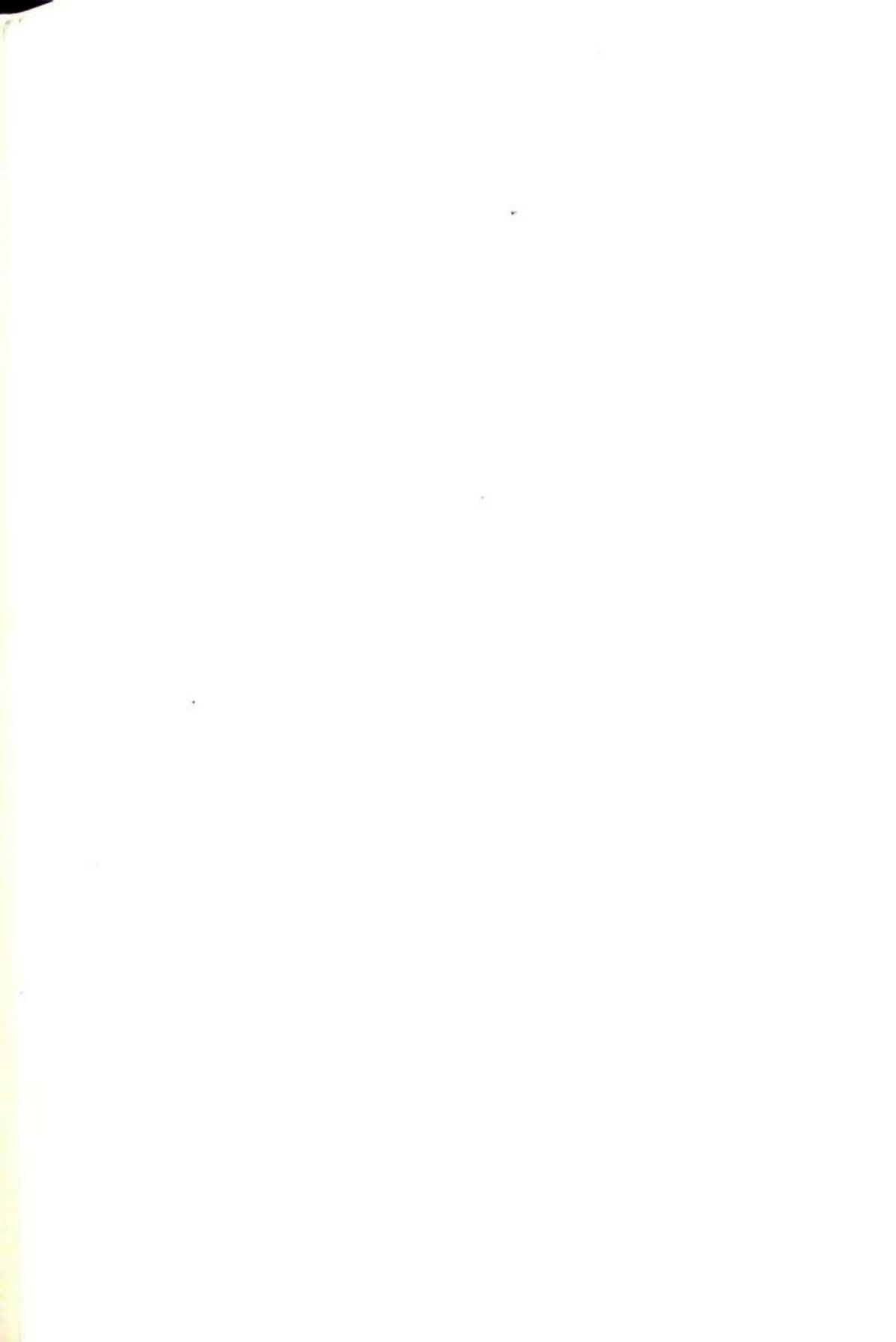
Democratie tegen totalitarisme?	61
De vage grens tussen burgerlijke democratie en fascisme.....	62
Burgerlijke democratie betekent nu reeds fascisme voor bijna de gehele Derde Wereld .	62
Iedere opstand in het bloed gesmoord.....	62
Parlementaire democratie verhult onverdeelde alleenheerschappij.....	63
Zelfs als haar macht vrij stabiel lijkt, bereidt de burgerij zich voor op openlijke onderdrukking.....	65
Fascisering: in periodes van crisis vervaagt het onderscheid tussen burgerlijke democratie en fascisme.....	65
Het fascisme is een andere vorm van heerschappij van het kapitaal.....	66
Het fascisme is een voorzorgsmaatregel tegen de socialistische revolutie.....	66
Fascisme kan slechts aan de macht komen als het grootkapitaal dat wil.....	67
Voor de nazi's = tijdens de nazi's = na de nazi's: het financierskapitaal heeft de leiding.....	68
Het fascisme heeft zich straffeloos kunnen ontwikkelen en is aan de macht gekomen onder de bescherming van het burgerlijk staatsapparaat.....	69
Fascisme is niet de macht van de kleinburgerij tegen arbeiders en tegen kapitaal.....	70
Actuele betekenis van de doctrine van het totalitarisme.....	73
De strijd tegen het fascisme kan niet gevoerd worden op basis van de verdediging van de burgerlijke democratie.....	74

Manifest voor een revolutionaire en internationalistische poëzie	77
Hij is dichter en niets menselijks is hem vreemd.....	78
Hij is dichter en onderwerpt de taal en al haar grillen.....	78
Hij is een internationalistische dichter en een wereld van lijden en hoop schuilt in zijn hart.....	78
Hij is een internationalistische en revolutionaire dichter. Onder zijn pen komt een rotte maatschappij tot ontbinding. Hij tekent een nieuwe wereld.....	79
Er is geen revolutie buiten de revolutionaire traditie.....	80
Want het socialisme is de toekomst van de mensheid.....	80
Amiri Baraka.....	83
Nazim Hikmet.....	85
Nazim Hikmet over poëzie	88

Februari, een roman over de Amsterdamse februaristaking van 1941	95
---	----

Het sociaal-economisch programma van het Vlaams Blok is een ramp voor de werkers. Elke vorm van klassestrijd, zoals de stakingen tegen het Globaal Plan in 1993, wil het Blok onmogelijk maken. Racisme en nationalisme verdeelt de werkers en laat het grootkapitaal buiten schot.

Het sociaal-economisch programma van het Vlaams Blok is een ramp voor de werkers

Raf Jaspers

Op 1 mei 1996 organiseerde het Vlaams Blok in Aalst een provocatorische manifestatie. Er werden bloemen neergelegd aan het monument van Priester Daens. Inzet van de manifestatie was het confisqueren van symbolen van de arbeidersbeweging, het Feest van de Arbeid en Priester Daens, om zo een deel van de werkers voor zijn politiek te winnen. Het Vlaams Blok lanceerde op hetzelfde ogenblik zijn racistische en nationalistische campagne *Werk voor eigen volk eerst* met de bedoeling ontgoochelde SP-kiezers binnen te rijden. Fascisten en werknemers: een onmogelijk huwelijk? Dit huwelijksbedrog kan enkel met geperverteerde volksmisleiding verkocht worden. De kennis van én het bekendmaken onder de werkers van het echte sociaal-economische anti-arbeiders programma van het Vlaams Blok is een voorwaarde om de invloed van de fascisten op de werkers in te dijken.

I. Solidarisme en subsidiarisme: de ideologische basisprincipes

I.1. Geïnspireerd door De Man, Delvo en de pauselijke encyclieken

Jurist Edwin Truyens in het begin jaren tachtig en ingenieur Willy Smout einde jaren tachtig, ontwierpen voor het

Vlaams Blok een blauwdruk voor een sociaal-economisch programma. Zij laten zich ondermeer door Delvo¹ en De Man² inspireren. Zij steunen hun stellingen op de standpunten over sociale collaboratie en solidarisme, zoals die door Delvo uitvoerig werden

ontwikkeld.³ Bij de pausen haalt het Vlaams Blok de afkeer voor de klasstrijd en de voorkeur voor het kapitalisme, ideologisch vertaald als subsidiarisme.

Truyens geeft aan dat "het Vlaams nationalisme een diepgaande benadering van het sociaal-economisch terrein angstvallig vermijdt", en "dat de nationalistinnen zich tot nogtoe al te weinig ingelaten hebben met het economisch denken."⁴

Vanaf het begin van de jaren negentig wil het Vlaams Blok ook effectief aanhang verwerven onder de arbeidersbevolking. Naast de inmengingen in sociale conflicten zoals bij de Boelscheepswerf in Temse en bij de scheepsherstelling aan de Antwerpse haven, wordt een poging gedaan om een meer uitgewerkt sociaal programma te presenteren.

Met dit doel wordt in december 1993 het congres *Arm Vlaanderen* georganiseerd. Het Vlaams Blok wil zich als "sociale partij van de toekomst" profileren. Het wil zich opwerpen als een sociaal alternatief voor de Socialistische Partij, die haar greep op de arbeiders verliest. "Op dat congres gaan we een doodsklap uitdelen aan de socialistinnen", verklaart volksvertegenwoordiger Annemans met enige overdrijving.⁵ Op het congres zelf verwoordt Annemans de bedoelingen van het Vlaams Blok als volgt: "Sinds enige tijd is er een hernieuwde belangstelling voor de sociale dimensie van het nationalisme. Bij de aanvang (medio 19de eeuw) was het

voor velen duidelijk dat de Vlaamse Beweging een sociale beweging was, ontvoogdend en bevrijdend, dus ter verheffing van het Vlaamse volk zowel op cultureel als sociaal vlak. Toch zijn nationalistinnen er nooit echt in geslaagd om de politieke woordvoerder te worden van deze sociale dimensie. De omstandigheden waren te ongunstig. Het internationaal opgeld makende socialisme heeft door zijn omvang grotendeels het slaan van de natuurlijke brug tussen nationalisme en sociale opstanding verhinderd. (...) De repressies na WO I en WO II verscherpten dit conflict. Ondertussen was er het communisme, dat zichzelf socialistisch noemde en dat de sociale dimensie ideologisch mundialiseerde. Ze werd bijgevolg systematisch onverenigbaar verklaard met het bevorderen van de volkse eigenheid. De grote ontmaskering van deze leugen volgde pas na de ineenstorting van het Sovjetrussische communisme. (...) De ommekeer van het einde van de jaren 80: in Vlaanderen slaagde het Vlaams Blok er in om voor het eerst op grote schaal de politieke brug te slaan tussen het politieke nationalisme en de kleine man. (...) De socialistische kiezers onderkennen de leugen en verlaten massaal hun partijen. Zij wendden zich in heel Europa tot nationalistische partijen die een humane maar kordate terugkeerpolitiek voorstaan voor het immigratieprobleem. (...) In de politiek-ideologische onderstroom bevindt zich de notie dat nationalisme een wezenlijk sociale dimensie heeft. Deze notie heeft bij de kleine man het vertrouwen losgeweekt dat nodig was voor de massale overstap naar het nationalisme."⁶

Raf Jaspers is advocaat en een regelmatig medewerker van het weekblad *Solidair*. Hij publiceerde meerdere analyses over het facisme en het Vlaams Blok.

1.2. Van corporatisme naar solidarisme

Het model dat in de arbeidersbeweging het meest geassocieerd wordt met de fascistische nieuwe ordening van de wereld van arbeid en kapitaal, is het corporatisme, zoals dit werd uitgebouwd in het Italië van Mussolini. Centraal in de doctrine van het corporatisme stond het principe van een (beroeps)organisatie waarin alle sociale categorieën, alle klassen, vertegenwoordigd waren, en waarin gewaakt werd over de belangen van een welbepaald beroep.

Men droomde in die jaren twintig en dertig van de vervlogen klassevrede ten tijde van de middeleeuwse corporaties. In die Middeleeuwen waren per ambacht organisaties uitgebouwd, de zogenaamde beroepsstanden. Bakkers bij bakkers, wevers bij wevers, enz... De crisis van de jaren dertig en het Italiaanse fascistische voorbeeld roepen stromingen tot leven die denken de klassevrede te herstellen door de uitbouw van corporaties "aangepast aan de tijdsomstandigheden." In plaats van een organisatie op klassebasis wilden de fascistische denkers en een belangrijke stroming in de reactionaire katholieke burgerij, het herstel van die beroepsstanden. Met Mussolini kwam deze corporatistische droom opnieuw tot leven.

Het fundament dat in alle soorten en vormen van corporatisme aanwezig was betrof het bewerkstelligen van de classesamenwerking, het organiseren van de solidariteit van de werkers met hun patroons, en dit steeds tegen de achtergrond van het verwerpen van marxisme en liberalisme. Om uit de economische crisis te geraken zochten

de fascisten in de jaren twintig en dertig een zogenaamde "derde weg" tussen het marxisme en het pure liberale kapitalisme.

Het Vlaams Blok spreekt niet over corporatisme, maar wel over solidarisme. Het Vlaams Blok streeft naar een samenwerking van arbeid en kapitaal in een solidaristische samenleving. Het solidarisme van het Vlaams Blok neemt de grondvesten van het corporatisme over. Het begrip solidarisme werd ook in de jaren dertig reeds door de fascistische bewegingen gebruikt. Zowel de term als de inhoud van het Vlaams Blok-solidarisme gaan terug naar de fascistische sociaal-economische opvattingen van die jaren. Met enige schroom tracht het Vlaams Blok te verbergen uit welke bron het put, en vermijdt dan ook zoveel mogelijk het gebruik van het collaboratiegeladen woord corporatisme.⁷ Smout is duidelijk verveeld als het weekblad van de Landelijke Bediendencentrale de corporatistische basis van het solidarisme onder de ogen van haar leden brengt.⁸ "Voortdurend wordt door de vakbondsleiding het solidarisme van het Vlaams Blok op één lijn gesteld met het corporatisme. Het Vlaams Blok wil inderdaad de gelijklopende belangen tussen arbeid en kapitaal benadrukken en streven naar een organische, harmonische volksgemeenschap. Maar daar stopt de gelijkenis met het corporatisme. Het Vlaams Blok heeft nooit gepleit voor de oprichting van corporaties, laat staan het vervangen van de parlementaire democratie door een dictatuur ondersteund door deze corporaties."⁹

Dat het Vlaams Blok niet spreekt over corporaties, is juist. Maar het Vlaams Blok spreekt wel over andere vormen

van gestructureerde klassecollaboratie, en de corporaties waren precies zulke structuren in de jaren twintig en dertig. Wanneer het Vlaams Blok thans het woord corporaties vervangt door minder aangebrande termen is dit geen principiële afwijzing van klassecollaboratiestructuren. De oude dame wordt een modern kleedje aangetrokken om ze zo wat aantrekkelijker te maken.

1.3. Solidarisme en subsidiarisme: de twee assen van het sociaal-economisch programma

1 Solidarisme is het kernwoord van het Vlaams Blok-programma op het sociale en economische terrein. Solidarisme betekent dat de werknemer binnen de "eigen volksgemeenschap" solidair moet zijn met zijn werkgever, dat de werknemers hun patroon niet als een vijand maar als een medestander dienen te beschouwen. Binnen de volksgemeenschap bestaan er geen klassen met tegengestelde belangen en is er geen uitbuiting. Dit begrip is de basis voor klassecollaboratie of sociale collaboratie, en voor de "eigen bedrijf eerst"-politiek.

Vlaams Blok-ideoloog Roeland Raes vat het solidarisme als volgt samen: "Solidarisme betekent de uitbouw van een harmonische maatschappij, harmonie tussen de enkeling en de gemeenschap, harmonie tussen de verschillende beroepen. Harmonie betekent vanzelfsprekend dat er geen tegenstellingen bestaan tussen zogenaamde klassen."¹⁰

De grondslag waarop het Vlaams Blok haar solidarisme baseert is het

nationalisme, meer concreet de volksgemeenschap. Smout omschrijft het als volgt: "Het Vlaams Blok is een solidaristische partij. Het uitgangspunt is de wederzijdse solidariteit van het individu met zijn eigen volksgemeenschap. (...) Het Vlaams Blok wil inderdaad de gelijklopende belangen tussen arbeid en kapitaal benadrukken en streven naar een organische, harmonische volksgemeenschap."¹¹ De nationalistische ideologie houdt voor dat het individu "organisch" verbonden is met de "nationale volksgemeenschap". Alle individuen, of ze nu arbeider, patroon, boer of middenstander zijn, moeten welwillend samenwerken als lid van die ene volksgemeenschap. In naam van de belangen van de Vlaamse staat of de Vlaamse natie moet er solidariteit en samenwerking zijn tussen arbeiders en patroons, tussen uitbuiters en uitgebuitenen. Het Vlaams Blok beschouwt de maatschappij als een lichaam, waarin ieder orgaan haar eigen natuurlijke plaats en functie heeft: kapitaal en arbeid hebben ieder hun rol te spelen, niet in strijd met mekaar, maar ieder op zijn door de natuur voorbestemde plaats. In de volksgemeenschap heeft ieder onderdeel zijn door de natuur gegeven plaats, en deze onderdelen zijn als de organen van een lichaam met mekaar verbonden. In de grondslagen van het Vlaams Blok luidt dit: "Solidarisme is de waarachtige beleving van de natuurlijke volksverbondenheid... Het is in wezen een levenshouding, voortspruitend uit het besef van de noodzakelijke solidariteit van allen met allen in de volksgemeenschap,... een solidariteit van werknemer en werkgever, van alle beroepen met elkaar."¹²

De Vlaams Blok-opvattingen zullen in hun uitwerking dichter aanleunen

bij de nationaal-socialistische opvattingen uit de jaren dertig dan bij de fascistische uit die tijd. Dit heeft vooral te maken met de rol die beiden toekenden aan de staat in de uitbouw van de economie. Bij het fascisme van Mussolini organiseerde de staat de economie. In het nationaal-socialisme van Hitler beperkte de staat zich tot het onrechtstreeks leiden van de economie; het Duitse grootkapitaal behield een zekere mate van autonomie in de uitwerking en uitvoering van de economische doelstellingen van de fascistische staat. "In tegenstelling met de fascistische, wil de nationaal-socialistische ordening in beginsel geen staatseconomie zijn. De staat leidt onrechtstreeks de economie; de staat stelt aan de economie op elke moment een minder of meer concrete taak."¹³ Deze meer "liberale" staatsopvatting is een logisch kenmerk van hedendaagse fascistische stromingen. Een strak staatsmodel zoals het corporatisme van Mussolini, is niet het model dat op het einde van de twintigste eeuw aan de wensen van het grootkapitaal beantwoordt.

2 Een tweede as van de sociaal-economische ideologie van het Vlaams Blok is het subsidiarisme, moeilijk Nederlands voor "ondergeschiktheidsbeginsel." In de grondbeginselen van het Vlaams Blok wordt het zo gedefinieerd: "Het subsidiariteitsbeginsel, de organische opbouw van kleine en grotere gemeenschappen tot één harmonisch geheel, waarbij de kleinere gemeenschap alle bevoegdheden die ze kan opnemen, ook werkelijk uitoefent, structureert de solidariteitsgedachte."¹⁴ Ook dit begrip komt uit het fascistische denkkader van de jaren dertig, en werd ondermeer geformuleerd door Pius XI in 1931 in de encycliek *Quadragesimo*

Anno. In pausentaal betekende subsidiarisme dat "wat individuen op eigen initiatief en door eigen kracht kunnen presteren hen niet mag ontnomen worden", en dat "wat door een kleinere en ondergeschikte gemeenschap tot stand kan gebracht worden, niet mag verwezen worden naar een grotere en hoger in rangorde staande gemeenschap." Concreet zegt de paus dat "de staat niet moet organiseren wat op een lager echelon kan georganiseerd worden." Het subsidiarisme is de verrechtvaardiging van het privé-initiatief en van het privébezit van de productiemiddelen, van kapitalisme en vrije markteconomie. Het subsidiarisme verzet zich tegen de nationalisaties van de grote industrieën en de grote financiële instellingen, tegen de sociale eigendom van de productiemiddelen, tegen het socialisme. Het legt ook de basis voor de privatiseringen van de staatsbedrijven.

Het subsidiariteitsbeginsel van het Vlaams Blok herleidt, zoals de Duitse nazi's, de tussenkomst van de staat tot het creëren van het kader voor de economie, maar ontzegt de staat iedere effectieve tussenkomst in de uitbouw van de economie.

1.4. Overheid moet enkel het kader creëren voor een vrije, flexibele economie

De opvattingen van het Vlaams Blok over de rol van de staat vertrekken vanuit het subsidiarisme: wat de privé kan moet ook door de privé gedaan worden, en daar moet de staat zijn handen afhouden.

Over de politieke tussenkomsten van de staat in de economie, schrijft het

Vlaams Blok: "Het principe van de systematische en rechtstreekse tussenkomst van de overheid in het economisch domein doet meer kwaad dan goed. Veeleer is het de taak van de overheid om het kader waarin de economie bezig is, zo optimaal mogelijk te maken opdat zij welzijn en welvaart zo veelvuldig mogelijk zou kunnen voortbrengen. De overheid moet dus geen financieel irrigatiesysteem ophouden en zo min mogelijk zelf economische prestaties verrichten. De staat moet opnieuw zijn prioritaire taken beoefenen: veiligheid, rechtszekerheid, gezinspolitiek en armoedebestrijding... De overheid moet niet in de plaats treden van de private sector. Toch heeft ze een belangrijke rol te spelen in het economisch bestel. Als belangrijkste taken zien wij weggelegd: aanleg en onderhoud van infrastructuur, waardoor rechtstreekse en onrechtstreekse tewerkstelling wordt gecreëerd; investering in wetenschappelijk en technologisch onderzoek en ontwikkeling."¹⁵ De staat moet dus enkel het kader creëren, enkel een aantal strategische taken vervullen om het grootkapitaal in de meest voordelige condities te laten concurreren.

Welke concrete maatregelen moet de staat nemen? De staat moet zorgen voor een gunstig investeringsklimaat door de fiscale en para-fiscale druk te verminderen.¹⁶ De belastingen en loonkost van de bedrijven moeten naar omlaag. Een andere maatregel om de investeringen van het Vlaams privékapitaal aan te moedigen (het Vlaams Blok is tegen het verlenen van directe subsidies aan de bedrijven) ziet het Vlaams Blok in wetgevende initiatieven zodat privépersonen en privé-ondernemingen op een fiscaal aantrekkelijke

manier hun spaargelden gaan beleggen in durfkapitaal: "Wij denken hier aan eerdere wetgevende initiatieven waarbij bepaalde fiscale voordelen werden toegekend aan diegenen welke inschreven op nieuwe aandelen van bedrijven, tegen een vrijstelling van een bepaald percentage op de winst hierop uitgekeerd."¹⁷

Het Vlaams Blok wil ook dat de staat de privé-industrie ter hulp komt in moeilijke periodes door het plaatsen van staatsbestellingen, en het Vlaams Blok sluit hierbij militaire bestellingen niet uit: "In tijden van crisis, van groeiende bestaansonzekerheid en van een groeiende kans op armoede, zou men kunnen overwegen dat de overheid ook een inspanning doet. Niet dat zij ooit in de plaats kan en mag treden van de privésector, maar wel dat zij middelen besteedt die het de economie mogelijk maken een moeilijke periode te overbruggen."¹⁸

Verder wil het Vlaams Blok dat de staat, en hier wordt dan bedoeld de Vlaamse staat, tussenkomt om te zorgen voor wat genoemd wordt "de Vlaamse verankering" van de economie. "Uit de studie van vier jaar geleden van het Ministerie van Economische Zaken was gebleken dat de Franse greep op de holdings, de banken, de verzekeringen, de energiesector, de voeding en de metaalnijverheid steeds sterker wordt. De Franse invloed treft vooral Vlaanderen... Frankrijk zou bevreesd zijn voor de toenemende Duitse invloed na de Duitse eenmaking en wil via België een tegengewicht vormen."¹⁹ Het Vlaams Blok vindt dat de Vlaamse verankering veel te traag gaat: "De verankeringsstrategie van de Vlaamse regering is echter in een lagere versnelling terecht gekomen. De

oproep van de Minister-President aan de privésector heeft weinig gehoor gevonden. Dat doet ons geen genoegen."²⁰

1.5. Privatisering overheidsbedrijven

Een belangrijk onderdeel van het economisch programma van het Vlaams Blok is de privatisering van de openbare diensten. In de programmaverklaringen wordt het privatiseringsprogramma meestal nog ingekleed met argumenten als "waar het de doeltreffendheid ten goede komt",²¹ of met de bewering dat "de overheidstussenkost in de economie in het verleden vrij nefast is geweest."²² Het Vlaams Blok kant zich "tegen staatsdirigisme en overbodige overheidsbemoeing. Dit bestanddeel van elk marxistisch geïnspireerd maatschappijmodel is steeds de oorzaak geweest van het failliet van haar economie... Het privé-initiatief moet de grondslag blijven van de economische organisatie."²³

In schijn houdt het Vlaams Blok de deur nog op een kier voor staatsbedrijven: "Het privé-initiatief dient daar tussen te komen waar het de burger een merkbaar betere service kan leveren tegen een betere prijs. De keuze tot privatiseren van een overheidsinstelling mag enkel een managementskwestie zijn en geen politieke... In het algemeen kan men stellen dat de efficiëntie van een privébedrijf hoger ligt dan bij een staatsonderneming... De vraag bij NMBS en RTT is dan ook: welke delen van de dienstverlening gebeuren efficiënter (beter en goedkoper) door privémaatschappijen dan door de overheidsmaatschappij zelf?"²⁴

Het Vlaams Blok wil met de privatiseringen de markt volledig openstellen voor het privékapitaal en de verworven rechten van de werkers in die openbare bedrijven afbreken: "De staatsbedrijven hebben vaak door wettelijke bescherming een kunstmatig monopolie (Post, RTT, BRT...) (...) Een gezonde concurrentie kan daar op het ogenblik niet spelen. Samen met de overheidsadministratie kampen de overheidsbedrijven met een archaïsche structuur, een stroef personeelsbeleid, een sterke invloed van de vakbonden en een sterke politisering. (...) Daar waar zowel overheidsdiensten als privébedrijven (bv verzekeringen, banken, ziekenhuizen, post...) te samen bestaan, dient de overheid de spelregels van de vrije concurrentie te eerbiedigen. Het selectief toekennen van bepaalde voordelen of het verlenen van gunstiger arbeidsvoorwaarden aan gelijk welke onderneming neemt het Vlaams Blok niet. (...) Hardwerkende, bekwame mensen zonder partijbindingen worden in de verpolitiseerde overheidsdiensten zowel financieel als moreel totaal ontmoedigd, terwijl de vadsige partijvriendjes door hun zweet carrière en grote sier kunnen maken."²⁵

Het Vlaams Blok is er tegen dat de staat zelf initiatief neemt op het vlak van het bedrijfsleven. De Vlaamse staat kan wel een rol spelen in die economie, maar slechts tijdelijk en als overgang naar privatisering. Dit is het geval voor de privatiseringen van overheidsbedrijven die in de jaren 1993-1994 in het kader van de Belgische staat plaatsvonden. Het Vlaams Blok vreest dat de directe privatiseringen door de Belgische staat veel geld "waar Vlaanderen recht op heeft", naar Brussel en Wallonië zou doen afvloeien. Daarom volgend voorstel: "Men kan de OKI's splitsen en

een Vlaamse staatsbank oprichten. Ook de GIMV kan worden opgedoekt en daarbij gevoegd worden."²⁵

Het Vlaams Blok pleit voor privatisering van de Antwerpse haven: "Inzake havenpolitiek verklaarde ze (Marijke Dillen) zich voorstander van nieuwe kredieten voor belangrijke investeringen en een degelijk havenstatuut in de vorm van een NV Havenbedrijf."²⁷ Ook de nationale vliegtuigmaatschappij Sabena moet geprivatiseerd worden: "Een echte vernieuwende aanpak zou kunnen bestaan uit een radicale privatisering van Sabena."²⁸

Voor de andere overheidsbedrijven liet het Vlaams Blok het verlenen van een autonoom statuut als een overgangsvorm naar privatisering: "Lijkt het de minister dan ook niet aangewe-

zen om het woord privatisering niet langer als een vloek te beschouwen en zich niet langer te verschuilen achter semi-privatiserende beheerscontracten? Lijkt het hem niet aangewezen om een volledige autonomie voor de post te overwegen? (...) Er moet naar onze mening onmiddellijk werk gemaakt worden van de beheerscontracten die deze overheidsbedrijven een volledig autonoom statuut bezorgen en dit in afwachting van een eventuele privatisering."²⁹

Ook de ziekenhuizen moeten volledig aan de privé worden overgemaakt. De OCMW's mogen geen ziekenhuizen meer beheren: "Het ziekenhuisbeheer wordt afgestoten, en overgedragen aan particuliere beheerders."³⁰

2. "Rijk volk eerst"

2.1. Het Vlaams Blok vertegenwoordigt de meest reactionaire delen van het grootkapitaal

Erlend Möller werkt bij Bayer-Antwerpen en zat ook in de districtsraad van Antwerpen-stad, verkozen voor het Vlaams Blok. Als gekend extreem-rechts militant nam hij een paar weken verlof om met Filip De Winter de markten af te dweilen met racistische verkiezingspropaganda. Of hij daarmee geen problemen krijgt op zijn werk, werd hem door een journalist gevraagd. "De firma tolereert mijn politieke activiteiten heel goed", zegt Möller, "ik ben duidelijk in de gratie bij de directie. Ze zijn veel ongelukkiger met mensen die bij

de PVDA of bij Agalev militeren. Misschien kun je die rechtse neiging verklaren uit het feit dat Bayer een Duits bedrijf is."³¹

De deuren van het grootkapitaal staan voor het Vlaams Blok open, en meer dan op een kier. In september 1993 publiceert de Financieel Economische Tijd de resultaten van een onderzoek bij de Vlaamse bedrijfsleiders naar hun politieke relaties en voorkeur. Het Vlaams Blok bekleedt in deze populariteitspoll de derde plaats na VLD en CVP.³² Terwijl VLD bij het Vlaamse patronaat einde 1993 een kiezerspotentieel heeft van 72% en CVP van 43%, ligt dit voor het Vlaams Blok op 15%. Een enquête van het weekblad Trends situeert het aantal Vlaamse patroons dat op 24 november 1991

voor het Vlaams Blok stemde op 24,6%. Volgens dezelfde enquête zou dit stemmenaantal bij nieuwe verkiezingen tot 37,3% kunnen oplopen. Deze gegevens wijzen er op dat het Vlaamse patronaat einde 1993 nog op beschaafd rechts, VLD en CVP, mikt om haar economische politiek hard te maken. Maar een niet te verwaarlozen fractie van dat patronaat trekt reeds de kaart van het Vlaams Blok.

Op 4 mei 1993 is Vlaams Blok-volksvertegenwoordiger Annemans één van de genodigden op de jaarvergadering van de Federatie van de Chemische Nijverheid, het Belgische chemiepatronaat. Op die vergadering wordt het woord gevoerd door Alfons Verplaetse, gouverneur van de Nationale Bank, en Georges Jacobs, aftredend Voorzitter van de Federatie van de Chemische Nijverheid en nieuwe voorzitter van het Verbond van Belgische Ondernemingen. De aanwezigheid van Annemans bij de chemiepatroons is minder verrassend wanneer men luistert naar de inhoud van de toespraken op de jaarvergadering. "Enkel de essentie van ons sociaal zekerheidsstelsel kan behouden blijven", vertelt Verplaetse er. "De hoge loonkosten zijn verantwoordelijk voor het in het gedrang brengen van de competitiviteit van de Belgische chemie", stelt Jacobs. Afbraak van sociale zekerheid en vermindering van de loonkosten zijn twee thema's van het Vlaams Blok-programma. Vlaams Blok en patronaat vinden mekaar hier dus in grote harmonie.

Ook het Vlaamse, rechtse op Duitsland gerichte patronaat, ziet brood in het Vlaams Blok. Het weekblad *Trends*, spreekbuis van dat patronaat, schuift onder de titel "De Nieuwe Amadezen",

het Vlaams Blok naar voor als "de voorpost van de syndicale strijd" bij het scheepsherstellingsbedrijf Antwerp Shiprepair.³³ AMADA (Alle macht aan de arbeiders) was de voorloper van de Partij van de Arbeid, en stond symbool voor de strijdbare stakingen van mijnwerkers en dokwerkers begin de jaren zeventig.

Vlaams Blok verkozenen worden ook geregeld uitgenodigd om te komen spreken in de exclusieve salons van de upper-class. Zo mogen volksvertegenwoordiger Annemans en senator Bosman het woord voeren op een bijeenkomst van de Ronde Tafel, zoals ze zelf zeggen "de bovenlaag van de bevolking, mensen met invloed." "Ik heb daar kort gesproken", zegt Bosman, "en Annemans een half uurtje. Daarna zijn de vragen losgekomen en dat was het interessantst. Er waren er zeer stekelige bij, maar het is goed verlopen en heel gezellig geëindigd aan de toeg."³⁴ En op 28 augustus 1994 lunchen kopstukken van het Vlaams Blok in het Antwerpse restaurant *De Lepeleer* met de fine fleur van het Antwerpse havenpatronaat. Op deze geheime bijeenkomst wordt het *Havenbeleid in Vlaanderen, de Vlaams Blok-visie* voorgesteld. Deze havensvisie is volledig op maat geschreven van het meest agressieve patronaat.³⁵

In navolging van Berlusconi wil Fernand Huts, de baas van KatoenNatie/Seaport-Terminals in de Antwerpse haven, een Forza Antverpia.³⁶ Net zoals Berlusconi in 1994 in Italië, sluit Huts de fascisten niet uit van deelname aan deze rechtse alliantie. Voor het Vlaams Blok is er een plaats gereserveerd: "Het Vlaams Blok moet zelf een kentering teweegbrengen door zijn programma aanvaardbaar te maken

voor coalitiepartners. Wil het Vlaams Blok 70 jaar kameradenrepubliek helpen opruimen, dan moet eerst zijn racistisch extremisme weg", zegt Huts. Als partner is het Vlaams Blok voor deze topkapitalist van de Antwerpse haven aanvaardbaar na een facelift. Huts noemde de verkiezingsoverwinning van het Vlaams Blok op 24 november 1991 "effenaf schitterend, een politieke dreun voor de huidige politici hier en in Brussel."³⁷ Wat Huts en het Vlaams Blok bindt zijn hun gemeenschappelijke standpunten op het sociaal-economische terrein en een gemeenschappelijke haat tegen de arbeidersbeweging.

Ook de reactionnaire voorzitter van Sabena, Pierre Godfroid, liet het niet na een parlementaire delegatie van het Vlaams Blok te ontvangen in oktober 1993, op een ogenblik dat diverse saneringsmaatregelen tegen het personeel van de nationale luchtvaartmaatschappij werden doorgevoerd.³⁸

2.2. Prokapitalisme vermomd als "derde weg"

Het staatscorporatisme van Mussolini gaf zich uit als een "derde weg" tussen marxisme en liberalisme, maar was een specifieke variant van het kapitalisme, die beantwoordde aan de noden van de in scherpe crisis verkerende Italiaanse burgerij midden jaren twintig. Ook de plannen, zoals het Plan van de Arbeid van Hendrik De Man, die in de jaren dertig in menig Europees land werden naarvoor geschoven, waren geen breuk met het kapitalisme. Het waren integendeel pogingen om door specifieke ingrepen van de staat het kapitalisme in crisis uit het slop te halen.

De extreem-rechtse literatuur over de "derde weg" is oogverblindend. De grondslagen van het Vlaams Blok mopperen nog dat die partij "zich keert tegen het liberalistisch uitbuitingskapitalisme evengoed als tegen de marxistische en communistische dwangsystemen." Vlaams Blok-ideoloog Roeland Raes heeft het in 1981 over het solidarisme dat "terecht omschreven wordt als de enig mogelijke 'derde weg' tussen liberalisme en kapitalisme aan de ene, marxisme en klassestrijd aan de andere kant."³⁹

Maar in de latere politiek en praktijk wordt openlijk de prokapitalistische liefde beleden. Het Vlaams Blok is voorstander van een vrije markt economie⁴⁰ en van een ondernemingsvriendelijke maatschappij, waarin ondernemingswinst niet als immoreel moet beschouwd worden.⁴¹ Wanneer de grondbeginselen van de economie in nationalistische zin worden geformuleerd luidt het: "Het privé-initiatief moet de grondslag blijven van de economische organisatie; in de persoonlijke eigendom en in de individuele arbeid kan de menselijke persoon zich ten volle realiseren."⁴² In de praktijk neemt het Vlaams Blok vandaag zonder masker de verdediging van het grootkapitaal op zich, en is het zo mogelijk nog liberaler dan de meest extreme prokapitalistische fracties van de traditionele partijen.

Ook tijdens het congres *Arm Vlaanderen* van december 1993 wordt opnieuw de vrije markt als economisch model verdedigd: "Het Vlaams Blok is voorstander van een vrije markteconomie. Onze voorkeur gaat dan ook uit naar een vrije markt met een voorkeur voor onze eigen Vlaamse en Europese producten."⁴³ Ook op dat congres

wordt nog een poging gedaan de mythe van de "derde weg" aan te houden: "Het Vlaams Blok beschouwt de hele volksgemeenschap als zijnde belangrijk, en niet enkel één of meerdere delen ervan. Enkel vanuit dat uitgangspunt komt men tot een noodzakelijke volksverbondenheid, die een logische volkse solidariteit voor gevolg heeft, noodzakelijk om een gezonde samenleving op te bouwen. Dit betekent het zich afzetten tegen het gelijkschakelen van de socialistische gedachtegoed, maar evenzeer hebben wij niets te verwachten van een extreem liberalisme."⁴⁴

2.3. Drastische sanering van de overheidsfinanciën

Voor het Vlaams Blok is de concurrentiekracht van de ondernemingen het uitgangspunt voor een sociaal-economische politiek. "De concurrentiekracht van onze bedrijven moet behouden blijven", luidt het.⁴⁵

Het Vlaams Blok heeft dan ook sedert 1982 alle inleveringsoperaties van de regeringen gesteund. Kritiek was er enkel om te zeggen dat de saneringen niet drastisch genoeg waren. Een kort overzicht.

Als enige oppositiepartij stemde het Vlaams Blok niet tegen het fameuze Sint-Anna-inleveringsplan van de regering Martens-Verhofstadt. In februari 1982 wordt de regering opgeroepen het indexstelsel "diepgaand te hervormen." Op hetzelfde moment wordt kritiek gemaakt op de regering omdat "blijkbaar niet overwogen wordt een halt toe te roepen aan de syndicale eisen van arbeidsduurvermindering."⁴⁶ "Herhaaldelijk reeds hebben we erop gewezen dat vermindering van arbeidsduur

de loonkosten in de ondernemingen verder opdrijft en precies daarom onverantwoord is in een periode van economische crisis."⁴⁷

Meer concreet haalt het Vlaams Blok in de jaren 1982 en 1983 telkens zwaar uit naar de stakingsbewegingen van de vakbonden tegen de saneringspolitiek van de regering.⁴⁸ Het Vlaams Blok roept de regering op "de politiek van herstel nog veel krachtadiger door te voeren."⁴⁹ Bij de verkiezingen van oktober 1985 maakt het Vlaams Blok volgend bilan van de bezuiningspolitiek van Martens V: "Het Vlaams Blok stelt vast dat Martens V door gebrek aan moed niet de doortastende bezuinigingen heeft doorgevoerd die hadden moeten doorgevoerd worden. Onze eisen: onmiddellijke en verregaande bezuinigingen in alle sectoren van de staat, drastische beperking van alle openbare subsidies..."⁵⁰ Wanneer de spoorarbeiders in januari 1986 in actie komen tegen de saneringsplannen bij de NMBS (Nationale Maatschappij der Belgische Spoorwegen) wordt de vakbonden verweten "een coalitie aan te vallen die pas vier maanden gelden door het kiespubliek aan de macht werd gebracht."⁵¹ De saneringspolitiek van Dehaene I gaat voor het Vlaams Blok niet ver genoeg. De regering wordt verweten "de belangen van de klassieke geprivilegieerde machten in dit land (ziekenfondsen, vakbonden en Frans-taligen) verder te bestendigen." Anemans verdedigt dat de Maastrichtnorm moet gehaald worden: "De 3% begrotingsnorm kunnen we enkel halen met doortastende maatregelen. Daarvoor moet de greep van de vakbonden op het sociaal-economisch veld verminderd worden. Maar dat zit er niet in."⁵² In een perscommuniqué

van 2 maart 1992 wordt nog duidelijker gesteld dat het Vlaams Blok de vorige regeringen uitdrukkelijk verwijt onvolgende gesaneerd te hebben: "... de burger en de ondernemingen zullen de kosten moeten betalen voor het ongebreideld potverteren en voor de voortdurende weigering over te gaan tot

echte besparingen en drastische privatiseringen."⁵⁴

Het Vlaams Blok is de spreekbuis van het extreme deel van het grootkapitaal dat voorstander is van een nog veel drastischer sanering van de staatsfinanciën op kap van de werknemers en sociaal verzekerden.

3. Het Vlaams Blok wil het klassebewustzijn van de werkers uitschakelen

3.1. Het "nationaliseren" van de werkers: volksbelangen in plaats van klassebelangen

Voor de meerderheid van de bevolking is de economische uitbuiting door het financiële en industriële, nationale en internationale grootkapitaal, zowel rechtstreeks als via tussenkomst van regering en staat, de realiteit. Onder vorm van flexibiliteit, werkonzekerheid, armoede, hoge fiscale en sociale lasten, of aanslagen op de sociale zekerheid wordt dit aan den lijve ondervonden. De ervaring van de uitbuiting is reëel; het besef dat het kapitaal de arbeid uitbuit is zeker in de arbeidersklasse, door de dagelijkse ondervinding, intens aanwezig. Deze realiteit ontkennen en dit klassebewustzijn bij de werkers kapotbreken is dan ook geen eenvoudige opdracht voor de fascistten. Ze waren en zijn er zich van bewust. Delvo in de jaren veertig: "Wij moeten onverdroten onze inspanningen voortzetten om onze arbeiders van de noodzakelijkheid van de volkseenheid te overtuigen. We willen onze arbeiders weer als volwaardige volksgenoten in het volksgeheel inschakelen."⁵⁵ Smout in 1989: "Tijdens

de voorbije decennia is de Westerse wereld gewoon geraakt aan de schijnbare onontkoombare tegenstelling tussen kapitaal en arbeid, tussen patroon en werknemer, de baas en het syndicaat. Daar waar liberalisme en marxisme opteren voor dit conflictmodel wijzen wij dit als nationalistten radicaal van de hand."⁵⁶

Het doen vervagen en uitschakelen van het klassebewustzijn van de werkers, is in feite de belangrijkste, maar meteen ook de moeilijkste opdracht voor de fascistten. Die strijd om de geesten van de werkers is van cruciaal belang. Wie het brein beheerst, controleert ook de daden.

De fascistten willen de werkers zover krijgen dat zij zich niet meer zien als een groep die vanuit zijn materiële positie in het productieproces tot een bepaalde klasse in de maatschappij behoort. De fascistten willen het klassebewustzijn vervangen door een nationalistisch bewustzijn, als zou een werker niet tot een klasse maar tot een volk of natie behoren. Het wordt natuurlijk moeilijk om de werkers te overtuigen solidair te zijn met hun patroon omdat ze tot "dezelfde volksgemeenschap" behoren, wanneer die patroon een Amerikaanse,

Japanse of Duitse multinational is. Het nationaal bewustzijn is bovendien een overlevering uit de overgang van de feodale naar de vroeg-kapitalistische maatschappij. In die periode was het nationalisme, zowel het staats- als het volksnationalisme, een middel waarmee individuele kapitalisten hun krachten bundelden in de concurrentiestrijd met andere kapitalisten. De nationale staten drukten de belangen uit van de kapitalisten die zich onder zijn vlag groepeerden. Het staatsnationalisme is dus wezenlijk verbonden met de opkomst van het kapitalisme. Einde twintigste eeuw doet zich hetzelfde fenomeen voor maar dan op het Europese niveau. Om met de Japanse en Noord-Amerikaanse multinationals te kunnen concurreren worden op dat Europese niveau staatstructuren uitgebouwd.

Het nationalisme van het Vlaams Blok gaat mee met zijn tijd. Van Vlaams nationalisme evolueert het naar Europees nationalisme, of Europees chauvinisme, naar de organische verbondenheid met het Vlaamse volk, in het kader van één groot Europa.

3.2. Tegen marxisme, klassestrijd en proletarisch internationalisme, de pijlers van het proletarisch bewustzijn

3.2.1. "Het marxisme ontkent de natuurlijke orde in de samenleving"

Bij het Vlaams Blok is het anti-marxisme in de grondbeginselen ingeschreven: "Tegen terneerdrukkend en verdrukkend marxisme en collectivisme

in,... verwerpt het Vlaams Blok alle klassestrijd en alle uitbuiting."⁵⁷ En: "Daar waar liberalisme en marxisme opteren voor dit conflictmodel wijzen wij dit als nationalisten radicaal van de hand."⁵⁸ Het materialisme, dat een basisbeginsel is van het marxisme, wordt door het Vlaams Blok verworpen: "Het materialistisch geloof in het primaat van de economie, dat zowel bij kapitalisten als bij communisten leeft, ligt aan de basis van de ongehoorzaamheid en onverschilligheid van de mens aan de wetten van de natuur. De economische mens is trouwens een uitvinding van het marxisme en het liberalisme, en niet van de natuur."⁵⁹

Het is typisch voor het fascistisch denkkader om de materialistische grondslag van het marxisme te verwerpen door te stellen dat de samenleving bepaald wordt door "de wetten van de natuur."

Ook Hendrik De Man verwierp het klassekarakter van het marxisme en het materialisme en steunde zich op metafysische grondslagen als "de psychologische motivering", een "ethisch gefundeerd socialisme" of nog eenvoudiger "de natuurlijke orde." "Voor velen van ons", schrijft Edgard Delvo, "kwam De Mans afwijzing van een klassegebonden socialisme en zijn psychologische motivering van een ethisch gefundeerd socialisme precies op tijd... Voor ons was socialisme allesbehalve gelijkbetekenend met marxisme, zoals dat voor de generatie van voor de Eerste Wereldoorlog wel het geval geweest was. Voor ons was het socialisme van de klassestrijd niet langer evangelie, sedert we ons in Hendrik De Mans *Psychologie van het socialisme* hadden verdiept. De Man daarentegen was het niet om de herziening van enkele afzonderlijke,

niet langer met de geëvolueerde tijdsomstandigheden overeenstemmende marxistische thesen te doen, niet om de herinterpretatie van intussen verward gedachtegoed van een determinerende maatschappijleer, maar om een fundamenteel nieuw denken überhaupt, om een socialisme *au-delà du marxisme*."⁶⁰

3.2.2. "Klassestrijd is een onwettelijk iets"

Het Vlaams Blok verdedigt de klassesamenwerking, en dit door iedere klassestrijdopvatting en effectieve klassestrijd te bekampen.

Het Vlaams Blok kan niet naast de realiteit van de uitbuiting, maar stelt dat hieruit ten onrechte de conclusie is getrokken dat klassestrijd onvermijdelijk was: "Was de 19de eeuw wel zo vrij? De arbeiders hadden wettelijk niet de mogelijkheid om vakbewegingen op te richten en zo een tegengewicht te vormen voor de patroons. Mede daardoor was de idee van de onvermijdelijkheid van de klassestrijd algemeen ingeburgerd."⁶¹ Truyens vult dit aan: "Klassenstrijd is geen wezenlijk kenmerk van de samenleving. Integendeel, het is een onwettelijk iets. Het verwerven van goederen door één mens betekent dat die goederen niet de eigendom kunnen zijn van andere mensen. In die zin is het een strijd van allen tegen allen, en dus geen klassestrijd. Met het veroordelen van de klassestrijd als onwettelijk wordt meteen ook het syndicalisme als bijzondere vorm van klassestrijd, veroordeeld."⁶²

De grondbeginselen van het Vlaams Blok keren zich resoluut tegen iedere vorm van klassestrijd: "Het Vlaams Blok verworpt alle klassestrijd en uitbuiting. Gemeenschap en enkeling

kunnen enkel baat hebben bij een diepende samenwerking van allen, jong en oud, van alle geledingen, beroepen, standen, welke in een volksgemeenschap leven en werken."⁶³ Vlaams Blok-ideoloog Roeland Raes beklemtoont dat zelfs de geringste vorm van klassestrijd uit den boze is: "Het solidarisme is volstrekt onvereenigbaar met de marxistische klassestrijd, zelfs in haar afgezwakte vormen. In een gemeenschap die eendrachtig naar ontplooiing en welzijn streeft, mag en kan er geen plaats zijn voor strijd tussen een goede werkende klasse en een slechte bezittende klasse."⁶⁴ En ook einde 1993 op een ogenblik dat de algemene staking tegen het Globaal Plan op straat de reële klassestrijd zichtbaar maakt schrijft het Vlaams Blok: "Er moet opnieuw lucht geblazen worden in het sociaal weefsel van onze samenleving. Klassestrijd kan geen bron meer vormen. De nieuwe bron is de volksgemeenschap als kader voor de ethisch noodwendige solidariteit."⁶⁵

Ook in zijn afwijzing van de klassestrijd sluit het Vlaams Blok aan bij het denken van Delvo: "De vaststelling van het verschijnsel van de klassestrijd als historisch feit, bracht Marx tot de jammerlijke dwaling, een klassestrijdleer op te bouwen die voor de spontaan ontstane socialistische arbeidersbewegingen aldaar de betekenis van een evangelie zou verwerven. Die leer van het marxisme kon voor de jonge, onstuimige arbeidersbeweging een richtsnoer en een stuwkracht zijn. Niet door haar zogenaamde wetenschappelijkheid, wel door haar messianistische grondtoon."⁶⁶

Ook Delvo verworpt de klassestrijd omdat hij het volk verdeelt: "Klassestrijd leidt tot volksverdeeldheid;

volksverdeeldheid leidt tot algehele verzwakking en uitputting"⁶⁷, en "wij achten de tijd gekomen om een voor allen onzalige belangenstrijd door een heilzaam solidariteitsbewustzijn tussen alle lagen van de bevolking te vervangen."⁶⁸

3.2.3. "Proletarisch internationalisme is een fictie"

De fascisten spelen een essentiële rol bij het verbreken van de solidariteit van de arbeidende bevolking over taal- en landsgrenzen heen. In het belang van het grootkapitaal ageren zij om dit spontane internationalistisch arbeidersbewustzijn af te breken en te vervangen door een vals bewustzijn dat het lot van de arbeidersbeweging verbindt met dit van het 'eigen' kapitaal. Binnen de Europese context spelen de extreem-rechtse partijen de rol van propagandist van het Europa onder leiding van het Duitse grootkapitaal.⁶⁹

Separatisme en nationalistische haat zijn bedoeld om de historische banden tussen de Vlaamse en Waalse arbeidersbeweging te verbreken. Concrete hefbomen om die solidariteit te verbreken zijn de splitsing van de sociale zekerheid en de mythe "Vlaanderen presteert, Wallonië verteert".

Het Vlaams Blok verdedigt een virulent anti-tiermondisme. Het stond vooraan in het bestrijden van de solidariteit met de anti-apartheidsstrijd in Zuid-Afrika. Het heeft de jaarlijkse 11.11.11.-campagnes consequent bekampt. Ontwikkelingshulp kan niet, tenzij als onderdeel van de terugkeerpolitiek van de Derde Wereld-migranten. Voor het Vlaams Blok heeft de armoede in de Derde Wereld niets te maken met de uitbuiting door multinationals of met ongelijke Noord-Zuid handelsverhoudingen.

De zwarten in Afrika hebben de armoede aan zichzelf te danken, aan corrupte dictators, aan hun gebrek aan werklust.

Volgens het Vlaams Blok is "het mundialistische solidariteitsbegrip ineengestort, samen met de totalitaire experimenten terzake".⁷⁰ Solidariteit met de Derde Wereld is voor het Vlaams Blok de allerlaatste vorm van solidariteit: "De solidariteit binnen de volksgemeenschap moet een voorwaarde zijn opdat men zich over de grenzen heen zou richten. De jongeren in Europa zijn al te lang door het marxisme geestelijk ontwricht op dat vlak. Solidariteit moet een logische en natuurlijke opbouw kennen: het individu is één. Twee is het gezin. Daarna zo gewenst: de gemeente, daarna de volksgemeenschap en pas daarna de andere volkeren of de Derde Wereld. Solidariteit met zichzelf en daarbuiten alleen met de Derde Wereld is al te lang in de mode geweest. De Derde Wereld is dan alleen maar een rookgordijn voor een gruwelijke vorm van egoïsme."⁷¹

Ook Delvo deed met dezelfde argumentatie over de solidariteit binnen de volksgemeenschap het proletarisch internationalisme af als een fictie: "Allebei (marxisme en liberalisme) hadden ze de verdeeldheid doen ontstaan, de verscheurdheid in de hand gewerkt. Het marxisme door in zijn teuggelozte klassehaat alle werkelijke banden te verscheuren en door ten bate van een internationalistische fictie alle bestaande organische gebondenheid te negeren. De opkomst van de nieuwe wereldbeschouwing luidt nu het einde in van de oude systemen; het nationaal-socialistische denken en handelen, de specifieke uiting van het Duitse volksnationale socialisme,

komt getuigenis afleggen van klaar inzicht in de dringende nood aan

gebondenheid en van de bewuste wil tot vestiging van de volkseenheid.”⁷²

4. Populisme en sociale demagogie

“Wij vinden het uitermate belangrijk dat het Vlaams Blok erin slaagt ruime delen van de zogeheten arbeidersbevolking in de Vlaamsnationale strijd te betrekken. Het is dringend nodig deze verworvenheid te consolideren met sociale initiatieven”, schrijft Bert van Boghout, leider van Were Di en ideoloog van het Vlaams Blok, na de verkiezingen van november 1991.⁷³ Onder impuls van deze strekking houdt het Vlaams Blok in december 1993 het congres *Arm Vlaanderen*.

“Dit congres van wat ik zou willen noemen de nieuwe sociale gedachte”, zegt kamerlid Annemans, is historisch voor het Vlaams Blok en is een frontale uitdaging aan al de verouderde structuren, de verouderde partijen en de verouderde vakbonden die zich wel beroepen op het sociale, maar die niet meer inzien, die niet meer beluisteren, die niet meer begrijpen wat het volk denkt. Wij zijn niet de partij van de burger, wij zijn de partij van het volk, van het werkende, en het werkzoekende, het sparende, en het tekortgedane, het vlijtige, het verdraagzame maar kordate, het naar welvaart strevende, het trotse maar soms ook zo lijdzame Vlaamse volk.”⁷⁴

De verkiezingen van mei 1995 leverden voor het Vlaams Blok nog een verontrustend hoge score van 12,2% (Vlaamse Raad) op, maar niet de verwachte verdere doorbraak: “De teleurstelling was vrij groot”, constateert een Vlaams Blok-insider.⁷⁵ Het Vlaams Blok

wil een massapartij worden en meet zich daarom een “socialer” profiel aan om bij de grote groep van arbeiders, bedienden en ambtenaren stemmen te winnen.

Wim Van Dijck, hoofdredacteur van *Revolte* en spreekbuis van Voorpost, een Vlaams Blok-filiaal, verantwoordt deze sociale bocht als volgt: “Heeft het Blok dan geen groeikansen meer? Natuurlijk wel, maar men moet goed beseffen waar die kansen liggen, wie de rechtstreekse concurrenten zijn. Om de belangrijkste te noemen, de SP; we erfdien een pak arbeiders, velen kunnen nog volgen. Al deze mensen hebben grosso modo één ding gemeen: een conservatief waardenpatroon (dat aansluit bij dat van het Blok), gekoppeld aan een sociaal-economisch programma dat rammelt, daar moet dus wat aan gedaan worden.” Wat stelt Van Dijck voor? “Ik zie maar één mogelijkheid: de sociaal-economische ruk naar ‘links’, weg van elke neo-liberale stellingname, maar zonder te vervallen in een egalitair socialisme natuurlijk, dat andere segmenten in de samenleving zou afstoten. De SP is een machtsgeile Belgische beleidspartij, zij is slechts in schijn een volkse partij. Indien het Blok erin slaagt thema’s, methodiek (volkshuizen, verenigingsleven...) en symboliek van het verkalkte socialisme over te nemen, te vertalen en te verzoenen met het nationalisme (cf. de Waalse PS), dan bindt men blijvend de nu verworven mensen en ligt de weg open voor

“Een explosieve groei.” Concreet stelt Van Dijk voor “te beginnen met een nationale 1 mei-viering compleet met optocht en vlaggengezwaai (geen rode uiteraard): ik ben ervan overtuigd dat de respons groot zal zijn en het chagrijn bij de SP nog veel groter. Wil het Vlaams Blok de partij van het volk zijn, dient hierover ernstig te worden nagedacht.”⁷⁶

De 1-mei manifestatie in 1996 en de campagne *Werk voor eigen volk eerst* zijn de eerste concrete acties van deze nieuwe “sociale” strategie. Het echte Vlaams Blok-programma is ultra-liberaal en anti-volks. Filip De Winter die de “sociale bocht” promoot is zelf een groot bewonderaar van Thatcher, de Britse premier die in haar land het meest anti-sociale en anti-syndicale beleid van alle Europese regeringen doorvoerde. De Winter voelt zich “geïnspireerd door haar vastberadenheid om het roer om te gooien.”⁷⁷ Dezelfde De Winter stelde de ultra-liberale *Havenvisie* voor aan de Antwerpse havenbaronnen.

Om deze tegenspraak tussen de “sociale bocht” en het werkelijke anti-arbeidersprogramma te verzoenen moet het Vlaams Blok beroep doen op volksbedrog en sociale demagogie. Zo legt de Vlaams Blok-top in maart 1996 aan haar kamerlid Alexandra Colen, die wat al te openlijk het extreem werkgeversgezinnd programma van totale afbraak van de sociale zekerheid verdedigde, spreekverbod op voor het BRT-programma *De Zevende Dag*.⁷⁸

Het Vlaams Blok gaat nog niet zo ver als Hitler om openlijk anti-kapitalistische demagogie op te dissen en laat in de campagne *Werk voor eigen volk eerst* werkgevers, bankiers en kapitalisten volledig buiten schot. Niets belet even-

wel dat het Vlaams Blok, wanneer het merkt dat de werkers het grootkapitaal gaan aanklagen als oorzaak van hun problemen, ook demagogie tegen “de kapitalisten” zou verkopen. De Winter kritiseert het kapitalisme omdat het goedkope arbeidskrachten importeert uit Marokko: “Het kapitalisme is in dat opzicht even waanzinnig als het communisme. Het behandelt iedereen gelijk. In het kapitalisme is de mens een consument, in het communisme is hij een producent.”⁷⁹

Tot nu toe richt de demagogie zich nog tegen de regering die de inleveringen oplegt namens dat grootkapitaal. Over de besparingsmaatregelen van Dehaene I in mei 1992 schrijft het Vlaams Blok: “Tegen 70 miljoen per uur geld uit de zakken kloppen van de werkende bevolking (werknemers en zelfstandigen), de pensioenspaarders, de verzekerden, de deeltijds werkenden, de mensen met een bescheiden gezinswagen, de gezinnen met kinderen, tot de demente bejaarden toe; het zijn prestaties waar enkel een gewetenloze afzetter trots op kan zijn. Het is een financiële genocide op het gezin.”⁸⁰ En onder de titel “De stem van de kleine man vertolken” wordt in het maandblad van het Vlaams Blok van december 1992 een interview afgenomen van Staf Neel, het gemeenteraadslid dat in Antwerpen overliep van de SP naar het Vlaams Blok. Op de vraag of de SP nog een rol te spelen heeft in de toekomst antwoordt Neel: “Dat zal de toekomst uitwijzen, maar ik denk dat de rol die de socialisten vroeger gespeeld hebben als verdedigers van de arbeider, van de kleine man, in de toekomst zal vervuld worden door het Vlaams Blok. Hoe kan een rechtgeaard socialist bijvoorbeeld aanvaarden dat onder impuls van de

regering, de prijs van geneesmiddelen drastisch werd verhoogd? Mijn moeder bijvoorbeeld, die Persantine-pilletjes moet slikken, heeft de prijs van dit medicament zien stijgen van 68 naar 330 fr. Ondertussen maken de regeringspartijen, socialisten inclusief, ons wijs dat ze goed werk doen voor de gepensioneerden."⁸¹

In 1934 maakte Palme Dutt, lid van de Communistische Internationale een analyse van de opkomst van het nazisme. Hij schreeft: "Met zijn anti-kapitalistische demagogie spant het fascisme zich in om binnen te dringen in de arbeidersmilieu's. Daar rekruteert het

de meest achterlijke elementen, profiterend van het ongenoegen dat veroorzaakt wordt door de passiviteit van de sociaal-democratie."⁸² Ook de traditionele partijen beweren altijd dat zij handelen in het belang van de "gewone man", terwijl ze in de feiten een politieke voeren ten voordele van het grootkapitaal. In handen van de fascisten is deze verdraaiing van woord en daad ten top gedreven: "De waarheid is dat de propaganda van het fascisme in wezen ten top gedreven demagogie is. Van de meesterlijke kapitalistische demagogie heeft het fascisme een wetenschap gemaakt."⁸³

5. Het uitschakelen van de vakbonden

5.1. Vakbonden zijn "dépassé"

Om de onbeperkte vrijheid van het patronaat in te voeren, moet het Vlaams Blok de vakbeweging en inzonderheid de strijdbare delen ervan uitschakelen. Deze doelstelling is een logisch uitvloeisel van de maatschappelijke opvattingen van de fascistten: "De vakbonden zijn voor het Vlaams Blok dépassé, omdat de tegenstelling tussen arbeid en kapitaal niet meer bestaat. De Vlaamsnationalistische partij streeft naar een samenwerking van beide elementen in een solidaristische samenleving."⁸⁴

Voor het Vlaams Blok is er geen plaats voor het bestaan van vakbonden. Dit betekent niet dat het Vlaams Blok tegen iedere vorm van arbeidersorganisatie is. In de solidaristische maatschappijopvatting kan een vorm van pseudo-arbeidersorganisatie bestaan, in een

organisatiestructuur waar deze samenwerkt met het patronaat. In de jaren dertig waren dit de corporaties en het zogenaamde arbeidsfront van werknemers en patroons. In de jaren negentig krijgt dit een modern kleedje, zoals het participatief management. De vakbond kan voor het Vlaams Blok ook dienen om in het belang van het patronaat beter geschoolde arbeidskrachten te leveren. Verreycken: "Ik pleit niet voor een interprofessionele vakbond die alles kan lamleggen, maar voor organisaties die beroepsbekwaamheid kunnen aanzwengelen, en die de mensen beter kunnen doen werken in hun eigen vak. Ik meen dat het de opdracht zou moeten zijn van elke bond die een vak vertegenwoordigt, van het recht op arbeid bovenaan te stellen, en van het recht op belemmering van arbeid, het recht op staking noemt men dit, ondergeschikt te maken aan het recht op arbeid. En in

die zin kan ik mij probleemloos verzoenen met het bestaan van vakbekwaamheidsopvijzelende bonden; daar heb ik geen problemen mee, maar met hetgeen op dit ogenblik wordt voorgesteld aan interprofessionele vakbonden, daar heb ik inderdaad problemen mee.”⁸⁵

Wanneer het Vlaams Blok in de vakbonden ageert, is dit op de eerste plaats om deze organisatie, als autonome en klassebewuste organisatie van de arbeiders te liquideren. Aan de andere kant wil het op de puinen van het klas-sesyndicalisme, een met het patronaat volledig collaborerend surrogaat van arbeidersstructuur oprichten. De hoge syndicalisatiegraad in België heeft voor gevolg dat de marge om een eigen collaboratievakbond op te richten zeer smal is.

De fascistische volgen verschillende strategieën en tactieken om hun uiteindelijk doel, de uitschakeling van de vakbonden, te realiseren. Sedert 1990 wordt de openlijke aanval op de vakbond gecombineerd met infiltratie van diezelfde vakbonden. Het Vlaams Blok wil immers een massapartij worden, en de arbeiders, bedienden en overheids-personeel die in de vakbonden georganiseerd zijn, betekenen een meerderheid van die massa. Dit verklaart ook waarom het Vlaams Blok zich hardnekkig verzet tegen het uitsluiten van haar leden uit de vakbonden.

5.2. De hetze tegen de vakbonden

Om tot concrete maatregelen tegen een onderdeel van de samenleving te kunnen overgaan, moeten eerst de geesten worden klaargestoomd. De

maatregelen tegen de migranten werden voorafgegaan door het creëren van een vijandig klimaat met items als “ze pakken ons werk af”, “het zijn allemaal criminelen”, enz. Een vergelijkbare hetze wordt tegen de vakbonden gevoerd. De agitatie tegen de vakbonden concentreert zich rond vijf punten.

5.2.1. “De vakbonden zijn tot het establishment gaan behoren”

Wanneer het Vlaams Blok het heeft over de “gevestigde en geprivilegieerde machten”, bedoelt het de vakbonden en ziekenfondsen,⁸⁶ en zwijgt het over de banken, industriëlen en multinationals, de echte machtscentra in dit land. Als een centraal programmapunt voor de “onafhankelijke Vlaamse staat” vermeldt Roeland Raes, onder-voorzitter van het Vlaams Blok de “strijd tegen de politieke vakbondsdictatuur.”⁸⁷ Raes wil doen geloven dat de werkers niet lijden onder de dictatuur van het kapitaal, maar wel onder de dictatuur van de vakbonden. Uit haar spontane ervaring heeft de werkende bevolking een diepe afkeer voor de gevestigde en geprivilegieerde machten. Precies die organisaties die nog een zekere weerstand bieden tegen de patronale willekeur worden demagogisch als geprivilegieerde macht voorgesteld om zo de woede van de werkers tegen haar eigen organisaties te richten. Het is een duivelse nazitactiek. Zwartgeld affaires zoals bij de BBTK (socialistische bedienden-vakbond) te Antwerpen worden door het Vlaams Blok in dit kader handig misbruikt.

5.2.2. "Het vakbondsmonopolie in de bedrijven moet doorbroken worden"

Het Vlaams Blok stelt dat "het vakbondsmonopolie moet doorbroken worden om tot echte ondernemingsraden te komen."⁸⁸ Het feitelijk monopolie van de drie grote vakorganisaties ACV (christelijk), ABVV (socialistisch) en ACLVB (liberaal) moet dus afgeschaft worden. De bedoeling van het Vlaams Blok is de uitbouw in de bedrijven van corporatistische ondernemingsstructuren: "Pas als iedereen zich een deel van het bedrijf voelt, is de globale inzet maximaal. Het heeft dan ook geen zin de onderneming te splitsen in een verzuilde werknemersvertegenwoordiging. Het monopolie van de vakbonden dient dan ook doorbroken in ruil voor een algemene werknemersvertegenwoordiging. Deze echte ondernemingsraad... heeft de onontkoombare plicht te streven naar het welzijn van het ganse bedrijf op lange termijn."⁸⁹ Het Vlaams Blok wil dus een eengemaakte werknemersvertegenwoordiging binnen het kader van het bedrijf zelf, die als plicht heeft de belangen van het bedrijf, en niet de belangen van de werknemers zelf, na te streven.

Het monopolie van de vakbonden doorbreken betekent dat de werkers worden losgeweekt van één bepaald syndicaat, maar aan een soort eenheidsvakbond op bedrijfsniveau worden verbonden. Zo wordt ook de verbondenheid van de werkers met werkers van andere bedrijven, andere sectoren en andere streken afgebouwd.

Het doorbreken van het vakbondsmonopolie wordt op drie concrete terreinen georganiseerd.

- ① Vooreerst wordt geëist dat bij de sociale verkiezingen of bij aanduiding

van syndicale afgevaardigden iedereen zich kandidaat zou kunnen stellen.⁹⁰

- ② Ten tweede worden de corporatistische tendenzen in de arbeidersbeweging, en meer concreet de verschillende onafhankelijke syndicaten die vooral in de openbare diensten bestaan, gepromoot en verdedigd. Dit is ondermeer het geval met het Nationaal Syndicaat van de Belgische Politie (NSBP) en de Nationale Sector Politie (NSP)⁹¹, en met LOCO (onafhankelijke vakbond bij het spoor).⁹²
- ③ Ten derde worden de moderne samenwerkingsvormen in het bedrijf tussen patroon en werknemer gepropageerd. "Binnen de onderneming bestaat ook de tendens om meer aan één zeel te trekken: patroons zien in dat medewerking en mededenken van alle werknemers, van hoog tot laag, positief bijdragen, denken we maar aan de opkomende kwaliteitskringen. (...) Een belangrijk gevolg is dat het onderscheid tussen werkgever en werknemer vervaagt en dat er als het ware een continuüm bestaat in plaats van een strikte scheiding."⁹³

5.2.3. "De vakbonden zijn partijsyndicaten geworden"

Het Vlaams Blok speculeert op de kritiek die bij de werknemers leeft op de banden tussen de nationale vakbondsleders en de traditionele politieke partijen CVP, SP en VLD. "Bovendien", zegt het Vlaams Blok, "stemmen de grote vakbonden ACV en ABVV in met deze regeringsmaatregelen. Ook hier wordt duidelijk wiens belang deze vakbonden werkelijk behartigen: het belang van de eigen politieke topfunctionarissen primeert duidelijk boven dat van de gedupeerde leden en hun gezinnen."⁹⁴

En: "De vakbonden zijn geïntegreerd in de overlegeconomie en zo van sociale partner tot politieke partner gekomen. Dit heeft een samenzwering tussen politieke en vakbondsleiders tot gevolg. Zij verdelen achter de schermen de winst."⁹⁶ Het Vlaams Blok stelt dat "in heel wat gevallen de vakbonden gewoonweg zetbazen zijn geworden van parlementsleden die rechtstreeks van hen afhankelijk zijn."⁹⁶

De fascistische demagogie over "depolitiseren van de vakbonden"⁹⁷ en "syndicale onafhankelijkheid" heeft een driedig doel: ten eerste, een gedwongen opstelling van de vakbonden in een corporatistische visie achter de eigen patroon; ten tweede, een verbod van de vakbonden om zich op politiek vlak in te schakelen in een strijd voor een socialistische maatschappij; ten derde, de verplichting het actieterrain te beperken tot de loutere beroepsbelangen van de werknemers. "Wij brengen als alternatief in", schrijft het Vlaams Blok, "de volledige afschaffing van de deelname van de vakbonden in de politieke macht zodanig dat zij de rechten en plichten van de arbeiders als enige en voornaamste objectief stellen."

Tegenover de fascistische oplossing om de vakbonden structureel en ideologisch volledig te verbinden met het "eigen patronaat", staat de visie om de vakbonden politiek te verbinden met de strijd voor het socialisme en met de politieke partij die dit doel nastreeft.

5.2.4. "De vakbonden vertegenwoordigen de werknemers niet meer; ze zijn de meest anti-sociale organisaties"

"Vaak zijn er problemen tussen top en basis", zegt Smout.⁹⁸ "Er is de afgelopen

decennia nog nooit een zo lage syndicalisatiegraad in ons land geweest als de laatste jaren; dat betekent niet meer of niet minder dan dat een groot deel van de hedendaagse werkers de vakbonden niet meer als representatieve instellingen wensen te beschouwen, met andere woorden, dat het vertrouwen tussen een groot deel van de werknemersbasis en het vakbondskader volledig zoek is."⁹⁹

De kritiek in verband met de niet-representativiteit van de vakbonden maskeert dat het Vlaams Blok de vakbonden verwijt de sociale rechten van de werknemers te verdedigen. "Onder het mom van de bescherming van de rechten van de werknemers zijn de vakbonden bezig zich te ontpoppen als de meest anti-sociale organisaties die er bestaan. (...) Meteen wordt ook duidelijk dat de vakbonden alles op alles zullen zetten om te verhinderen dat de economische crisis efficiënt wordt bestreden,"¹⁰⁰ valt het Vlaams Blok in 1982 uit naar het vakbondsverzet tegen het crisisbeleid van de regering. "Het partijbestuur van het Vlaams Blok veroordeelt ten scherpste de onverantwoordelijke houding van de vakbonden in het algemeen en ophitsingen tot staking in het bijzonder. Het is duidelijk dat het land niet gediend wordt door om het even welke staking, welke alleen maar een verslechtering van de economische toestand ten gevolge kan hebben. Meer en meer dringt het besef door tot de publieke opinie dat voor dit optreden de syndicaten hun oorspronkelijke taak niet meer vervullen en in plaats van de belangen van de werknemers te behartigen deze juist bedreigen."¹⁰¹ In 1983 luidt het: "De vakbonden zijn vandaag instrumenten van desinformatie en destabilisatie, ophitsing en demagogie."¹⁰²

Het Vlaams Blok beschuldigt de vakbonden ervan anti-sociale organisaties te zijn, precies in die mate dat de vakbonden zich verzetten tegen de inleverspolitiek van de regering. Het Vlaams Blok wil dat de vakbonden zich neerleggen bij die regeringspolitiek: "Het optreden van de vakbonden wordt vaak gekenmerkt door een vasthouden aan verworven rechten ondanks een veranderde economische situatie."¹⁰³ "De werknemer zal uiteindelijk inzien dat echte solidariteit tussen kapitaal en arbeid hem veel meer zal opbrengen dan de verkrampde verworven-rechten politiek van de vakbonden", besluit het Vlaams Blok.¹⁰⁴

2.5. "De vakbonden doen aan machtsoverschrijding"

Eén van de ordewoorden van de campagne *Werk voor eigen volk eerst* is het "terugdringen van de machtsoverschrijding van de vakbonden."¹⁰⁵ Het Vlaams

Blok verwijt de vakbonden dat ze zich inlaten met het uitbetalen van werkloosheidsuitkeringen en dat ze zich, vooral in de openbare sector, met het beleid bemoeien: "In vele bedrijven zijn de vakbonden erin geslaagd de beleidslijnen van de onderneming te bepalen. En zoals overal en altijd als onbevoegden zich met complexe zaken bemoeien, liep het ook daar mis."¹⁰⁶

Het voorstellen van de vakbonden als onbevoegden die in het bedrijf het beleid bepalen, is ook bedoeld als aanval op de strijd voor de beroepsbelangen die de vakbonden in de bedrijven voeren. "De syndicale drukkingsgroepen zijn er tot op heden steeds in geslaagd hun eisen te verkrijgen onder vorm van verworven rechten, zeg maar een loonsverhoging van x frank per uur. Manifesteert zich echter een wereldcrisis dan komen de meest toegelijke ondernemingen het eerst in moeilijkheden."¹⁰⁷

6. De nazitactiek van infiltratie in de vakbonden

Vooraleer de fascistische vakbond kunnen breken, moeten ze eerst aan invloed winnen onder de werknemers, vooral onder de minst klassebewuste. Het Vlaams Blok doet dan ook al het mogelijke om haar leden als kandidaten bij de sociale verkiezingen op de lijsten van ACV en ABVV te krijgen,¹⁰⁸ en voert campagne tegen de uitsluitingen van haar leden uit de vakbonden.

Het Vlaams Blok bokst op tegen de kritiek dat het een anti-syndicale partij is. Daarom zegt Corten, woordvoerder van het Vlaams Blok bij de scheepsherstellers te Antwerpen: "In verschillende

publicaties word ik afgeschilderd als anti-syndicalist... Het is nooit mijn bedoeling geweest een wig te drijven in het vakbondfront, wel betreur ik dat men weigert mij een tribune te geven."¹⁰⁹ En op een vraag van een BRT-journalist of Vlaams Blok en vakbonden "eigenlijk wel samen gaat" antwoordt Kamerlid Wijmeersch: "Waarom zou het niet samengaan? Kijk, de vakbonden zijn er op de eerste plaats om de belangen van de arbeiders, van de werknemers in het algemeen te verdedigen, en niet zozeer... om duidelijke politieke standpunten te gaan vertolken."¹¹⁰

Smout voegt hieraan toe: "Het Vlaams Blok heeft geen enkele behoefte om de vakbonden te infiltreren. Wij kunnen de vakbondsleiders hier dus geruststellen. Maar wanneer bij de syndicale verkiezingen op de lijsten van de vakbonden Vlaams Blokpersoon staan, dan is dit enkel te wijten aan het feit dat onder de talrijke goedmenende vakbondsleden aan de basis, velen overtuigd zijn van de deugdelijkheid van het Vlaams Blok-programma en dus 'blokker' geworden zijn."¹¹¹

De fascistische partijen moeten voorlopig nog liegen over hun ware politiek ten overstaan van de vakbond. Ze eisen nu alleen hun zogezegd "democratisch" recht op om hun racistische hetze op vakbondsvergaderingen en binnen de militantenkernen op te dissen. Eenmaal voldoende arbeiders met racisme en nationalisme zijn gehersenspoeld, en het Vlaams Blok voldoende politieke macht bezit, zal met de uitschakeling van de vakbond begonnen worden.

Were Di, een denktank van het Vlaams Blok, verwoordt deze tactiek als volgt in antwoord op de vraag "of het niet doelmatiger zou zijn binnen de bestaande vakbonden een stelselmatige celwerking op te bouwen." Het is aangewezen "plaatselijke machtskernen te vormen in afwachting van diepgaander hervormingen."¹¹²

Ook de nazi's volgden dezelfde weg. Hitler: "Er waren dus maar twee mogelijkheden: men kon aan de eigen partijgenoten de raad geven, de vakvereniging te verlaten, ofwel adviseerde men hen, om in de bestaande te blijven, en daar zoveel mogelijk afbrekend te werken. Over het algemeen heb ik deze laatste mogelijkheid aanbevolen. De schade die wij het vakverbond hierdoor toebrachten was echter zeer groot, want

zijn nationaal-socialistische leden bekritiseerden scherper dan iemand anders en ondermijnden het daardoor van binnenuit."¹¹³

De Vlaams Blok-infiltratie in de vakbonden heeft enige concrete resultaten zowel wat betreft personen, als wat betreft de ideeën. In maart 1994 komt aan het licht dat Louis Anken, topman van de CCOD-politiebond, jaren als onderzoeër van het Vlaams Blok in de vakbond heeft gewerkt. Anken is nationaal voorzitter geweest van de christelijke overheidsvakbond CCOD (sector politie) en was in zijn vakbondsfunctie ondermeer lid van het Comité C, het hoogste overlegorgaan tussen politiebonden en minister van Binnenlandse Zaken Tobback. Anken werkte jarenlang achter de schermen mee met het Vlaams Blok en was anderhalf jaar lid van het zogenaamde Vlaams Blokschaduwkabinet in Antwerpen.¹¹⁴ Bij de gemeenteraadsverkiezingen van oktober 1994 werd hij verkozen in de Antwerpse gemeenteraad.

Zo mogelijk nog verontrustender dan de personeninfiltratie is de overname van de racistische en nationalistische Vlaams Blok-standpunten door bepaalde vakbondsverantwoordelijken. In plaats van zich op een klasstandpunt te plaatsen, glijden deze verantwoordelijken af naar nationalistische en zelfs onverbloemde racistische standpunten.

Zo schrijft de gewestelijke secretaris van het ACV-Metaal in verband met de Waalse busbestelling die niet werd toegewezen aan Van Hool in Heist-op-den-Berg:

"1. Ook het Waalse gewest dient nog altijd de wetgeving en de Europese reglementering te respecteren. 2. De onredelijke transfers inzake fiscaliteit

en sociale zekerheid moeten ophouden. 3. Nu steelt het Waalse gewest ook al onze tewerkstelling. 4. Vlaamse politici die dit nog blijven dulden, zijn medeplichtig aan de verdere decadentie van de Parti Socialiste en aan de diefstallen van gelden van de sociale zekerheid, fiscaliteit en tewerkstelling." Het Vlaams Blok juicht dit standpunt toe: "Het Vlaams Blok is een programma dat langzaam doordringt. (...) De Gedanken sind frei, en zij zullen uiteindelijk de mensen bereiken die lid zijn van uw vakbonden. Gij kunt onze kritiek en onze visie niet blijven bestrijden door iedereen buiten te gooien die een Vlaams Blok-lidkaart heeft of een Vlaams Blok-idee verdedigt. De basis van de vakbond zal u dwingen om de standpunten van het Vlaams Blok te leren kennen en zo nodig over te nemen, of gij dat nu graag hebt of niet."¹¹⁵

En volgend standpunt van een ACV-secretaris van de Centrale Vervoer en Diamant is zo overgeschreven van het Vlaams Blok: "Vooreerst hebben wij als vakbond een verantwoordelijkheid tegenover onze leden die voor ongeveer 90% Belgen zijn. Wij dienen dus hun belangen te verdedigen, ook al houdt dit negatieve maatregelen in naar de immigranten en asielzoekers toe. Wij stellen vast dat leden die jaren en jaren afgedragen hebben aan de sociale zekerheid en nu, door de slechte economische toestand, werkloos worden, na een jaar al terugvallen op 40% van hun loon. Asielzoekers daarentegen, die pas in België aankomen, ontvangen een toelage gelijk aan het bestaansminimum. Wanneer men duidelijk weet dat voor de man/vrouw/familie hier geen werk te vinden is, moet men maatregelen treffen om hen terug te sturen in menswaardige omstandigheden. En dient men

niet sterk te overwegen om aan de stroom vluchtelingen een halt toe te roepen? (...) We kunnen er spijtig genoeg niet omheen dat het grootste percentage misdaden ligt bij vreemde nationaliteiten, meestal illegaal in ons land, wat onze eigen bevolking vaak een onveilig gevoel geeft."¹¹⁶

In de brochure *Samen-leven in Antwerpen* van de christelijke overheidscentrale CCOD staat volgende onverhulde Vlaams Blok-taal: "Ongestraft mogen straten bevuild worden. Migranten worden blijkbaar extra bevoordeligd. Aan de migranten vragen reglementen te respecteren, kan alleen maar bemerkingen opleveren van het hoger gezag. (...) Anderzijds wordt informatie verdoezeld. Men lost de criminaliteit niet op door de statistieken van de criminele feiten te verbergen. (...) Een gast past zich aan het huishouden van de gastheer aan. (...) Migranten moeten de Westerse opvattingen over het gelijkwaardigheidsgevoel van alle mensen aanvaarden."¹¹⁷

De sympathie voor het Vlaams Blok bij de vakbondsbasis is een reëel probleem. Zo zou 15,2% van de ACV-leden jonger dan 34 jaar op 24 november 1991 voor het Vlaams Blok gestemd hebben. Voor de groep tussen 35 en 49 jaar zijn die percentages respectievelijk 8,5% en 3,5%, en voor de groep tussen 50 en 64 jaar is dit 5,8% en 1,8%. Bij het ABVV is de situatie nog bedenkelijker. Met 20,9% (-34 jaar), 12,6% (35-49) en 9,6% (50-64) is het Vlaams Blok in alle leeftijdsgroepen, na de SP en weliswaar op ruime afstand, "de populairste partij in het ABVV", zoals het Vlaams Blok niet nalaat met enige fierheid te schrijven. Voor het ACV werden die cijfers bevestigd toen tijdens de studiedagen voor

ACV-jongeren uit de metaalsector bleek dat één op vijf onder hen sympa-

thiek stond tegenover het Vlaams Blok.¹¹⁸

7. Rechtspersoonlijkheid voor de vakbonden

Het is een oude droom van het patroonaat om de vakbondsmacht te beknotten door de vakbonden te verplichten de vorm van een rechtspersoon aan te nemen. In de anti-stakingsnota's van het Verbond van Belgische Ondernemingen (VBO) is dit één van de patronale wensen.

Eén van de eerste wetsvoorstellen die Karel Dillen, de eerste Vlaams Blokvolksvertegenwoordiger, in 1983 indient in de Kamer strekt ertoe de vakbonden te verplichten de juridische vorm van een VZW (vereniging zonder winst oogmerk) aan te nemen.¹¹⁹ Dit wetsvoorstel wordt door het Vlaams Blok na iedere legislatuur in bijna ongewijzigde vorm telkens opnieuw ingediend. Het wetsvoorstel is bedoeld "om de vakbondsmacht tot redelijke proporties te herleiden." Met de nodige sociale demagogie wordt het voorstel zelfs gemotiveerd vanuit de werknemersbelangen: "Teneinde te waarborgen dat zij, die door de vakorganisatie vertegenwoordigd worden, of wier belangen de vakorganisaties in kwestie pretenderen te beschermen, een minimum aan inspraak en controlemogelijkheden over hun eigen vakorganisaties hebben, moeten daarenboven wettelijk voldoende controlemogelijkheden en inspraakansen worden opgelegd."

Het Vlaams Blok wil met het wetsvoorstel vier doelstellingen realiseren.

① Ten eerste, de verplichting om in de statuten van de rechtspersoon als doelstelling in te schrijven dat ze zullen

optreden "als verdedigers van de beroepsbelangen van hun leden." Dit om te vermijden dat de vakbonden "de grenzen van het werkgebied, dat hun maatschappelijk toegewezen werd, overschrijden." Dit geeft "in bepaalde omstandigheden de mogelijkheid hen langs gerechtelijke weg te dwingen tot het naleven van hun eigen statuten." Het kan moeilijk duidelijker: wettelijk worden de vakbonden verplicht zich te beperken tot het verdedigen van de enge beroepsbelangen van hun leden. Dit houdt in dat ze geen interprofessionele of politieke stakingen mogen voeren. Op die wijze wordt aan de vakbonden ook het verbod opgelegd het kader van het kapitalisme en van de burgerlijke democratie in vraag te stellen. Eens de vakbonden rechtspersoonlijkheid hebben kunnen ze langs gerechtelijke weg gedwongen worden af te zien van iedere actie die de statuten te buiten gaat.

② Ten tweede wil het Vlaams Blok via het wetsvoorstel controle op de gelden en goederen van de vakbond. "Het is bekend dat de vakorganisaties rechtstreeks of onrechtstreeks belangrijke kapitalen beheren. Wat deze aangelegenheid betreft dient nu reeds duidelijk gesteld dat bij voorbaat en met alle redelijkheid kan aangenomen worden dat, ongeacht hun vorm, de spreiding of structuur van de bedoelde kapitalen of goederen, deze uiteindelijk centraal worden gecontroleerd en bijgevolg centraal dienen te worden aangerekend." Concreet wil het Vlaams Blok dat tenminste één keer per

jaar "alle individuele personen die als lid bij de vakorganisatie aangesloten zijn kennis kunnen nemen van de volledige structuur van eigendommen, goederen en/of kapitalen die door de vakorganisatie beheerd of gecontroleerd worden." Dat dit ten voordele zou zijn van "het individuele vakbondslid" is slechts oogverblindend. Op die wijze kan uiteraard iedere patroonsorganisatie weten hoe zwak of hoe sterk zijn tegenspelers staan. De boekhoudingen en stakingskassen worden zo openbaar. In het wetsvoorstel worden de hoogste bestuursorganen van de rechtspersoon aansprakelijk gesteld voor het beheer en de controle van de eigendommen, goederen of kapitalen. Dit creëert een juridische mogelijkheid om de vakbondsleders persoonlijk aansprakelijk te stellen voor "beheersdaden" van de vakbond.

③ Ten derde wil het Vlaams Blok door het opleggen van de rechtspersoonlijkheid de vakbonden financieel aansprakelijk stellen voor schade die bijvoorbeeld door stakingen wordt toegebracht. Het wetsvoorstel "verplicht de rechtspersoonlijkheid voor de syndicaten, zodat werknemers, werkgevers en zelfstandigen hen kunnen verantwoordelijk stellen voor de opgelopen schade bij door hen erkende stakingen."¹²⁰

④ Ten vierde stelt het wetsvoorstel dat de huidige unitaire structuren van de vakbond "totaal voorbijgestreefd" zijn. Het wetsvoorstel wil de vakbonden verplichten zich per taalgebied te organiseren in juridisch totaal afzonderlijke organisaties. Op die manier wordt een juridische dam opgeworpen tegen de werknemerssolidariteit over taal- of landsgrenzen heen.

8. Tegen het communisme en de Partij van de Arbeid

De partijen die zich op het marxisme beroepen zijn steeds de vijand nummer één geweest van de fascistten.

De PVDA, de jongerenorganisatie Rode Jeugd en de Anti-Imperialistische organisatie AIB, zijn geregeld onderwerp van de spionagerubriek "Kosmos" van Jan Stalmans in het *Vlaams Blok-maandblad*.¹²¹

De PVDA staat met haar alternatief dat de rijken moeten betalen het Vlaams Blok in de weg bij haar pogingen om met racistische en nationalistische "oplossingen" voet aan de grond te krijgen in de grote bedrijven. Er zijn sectoren, zoals de havenarbeiders in Antwerpen, waar de PVDA een effectieve rem is op

de doorbraak van het Vlaams Blok.

In de campagne tegen de PVDA betokkelt het Vlaams Blok het anti-communisme, en wil het haar hetze tegen de migranten laten afstralen op de PVDA. Doel is de PVDA te isoleren door de partij voor te stellen als een secte en een klimaat te propageren dat het gebruik van geweld tegen en een verbod van de PVDA mogelijk maakt.

Het Vlaams Blok valt de PVDA op de eerste plaats aan omwille van de acties voor gelijke rechten, meer in het bijzonder de bijdrage van de PVDA aan de campagne *Objectief 479.917*. Het is het Vlaams Blok een doorn in het oog dat er aan de basis gewerkt wordt aan een

brede beweging die het racisme - de toegangspoort tot het fascisme - op een positieve wijze bestrijdt. In deze campagne wordt het oude fascistische scheldproza tegen het communisme gretig gebruikt.

"Met alle middelen willen bepaalde lieden en partijen, welke in het geval van deze gespreksavond de PVDA (vroegere AMADA) is, waarvan zowel Objectief 479.917, Vrouwengroep Marianne en Derde Wereldraad, mantelorganisaties zijn, bewijzen met leugens en verdachtmakingen, dat het Vlaams Blok de geestelijke erfgenamen van Adolf Hitler zijn... Wat is de PVDA en welke ideologie kleven zij aan? De PVDA staat achter de uitspraak van Lenin die stelde dat de revolutionaire communistische moraal volledig ondergeschikt is aan de belangen van de klassestrijd; de PVDA moet de klassestrijd steeds voorwaarts leiden tot de gewapende opstand; de PVDA staat synoniem voor: de killings fields, de Kambodjaanse holocaust op naar schatting 1,5 miljoen mensen uitgevoerd door hun Kambodjaanse zusterpartij van de PVDA, de Rode Khmers, voor de massale uithongering van Russische boeren in de jaren dertig onder de dictatuur van Stalin, het grote voorbeeld van de PVDA; voor de Goelach-archipel van Stalin, het uitgestrekte netwerk van concentratiekampen waar 60 miljoen mensen omkwamen; voor de onderdrukking van nationale minderheden en voor racisme zoals in Tibet waar de Tibetanen willens nillens verchineest worden; voor de totale politiestaat, synoniem voor de totale minachting tegenover de traditionele morele waarden van onze westerse samenleving. Kortom, de PVDA en Objectief staat synoniem voor de

onderdrukking van het menselijk leven op zich."¹²²

Naar aanleiding van de rellen die in februari 1994 na de Hebron-herdenking van de AIB door extreem-rechtse Marokkaanse jongeren georganiseerd werden, geeft Reinhard Staveaux, de presentator van de Vlaams Blok-uitzendingen op de BRTN volgende Goebbels-leugen ten beste: "Uit loutere vrees voor diegenen die te pas en te onpas met het woord racist zwaaien, durven de ministers de grenzen niet sluiten voor vreemdelingen. Alvast tijdens de voorbije dagen bleek dat beneden jonge vreemdelingen te Brussel een regelrechte voorhoede van de fundamentalisten vormen, een criminele voorhoede aangevuurd door de communisten van de Partij van de Arbeid en hun mantelorganisatie de AIB."¹²³ Ook de aanval van extreem-rechtse Turken op de Koerden die in januari 1994 een bijeenkomst houden in Brussel wordt voor het Vlaams Blok "rellen tussen Turken en Koerden, toevallig of niet met de mensen van de PVDA in de buurt."

En het protest tegen de moord op een migrant door een Molenbeeks cafébaas klinkt in het Vlaams Blok-jargon: " 's Anderendaags zijn er de manifestanten van de PVDA, aangevuld met hordes Noord-Afrikanen."

De tactiek om de PVDA via de hetze tegen de migranten te associëren met criminaliteit en geweld moet een klimaat creëren om die partij aan te vallen. De link "migranten-PVDA" is de Vlaams Blok-versie van Hitlers "judeo-bolchevisme".

Een andere Vlaams Blok-tactiek is beweren dat de PVDA "revisionistisch" is, dit wil zeggen dat ze de geschiedenis herschrijft door vaststaande feiten te

ontkennen. Deze vaststaande feiten zijn dan in de ogen van het Vlaams Blok "de miljoenen doden die Lenin en Stalin op hun actief hebben", "de morele verloedering in de Sovjet-Unie, de duizenden abortussen, de schaarste aan de meest elementaire goederen, de zwarte markt, de partijmaffia."¹²⁴ Bij het Vlaams Blok zijn de leugens over de "holocausten" van Stalin en Lenin (die reeds door Hitler in 1926 in *Mein Kampf* werden verspreid) bedoeld om de werkelijke holocaust van de nazi's tegen ondermeer de Sovjet-Unie en waarbij 23 miljoen slachtoffers vielen, te verbergen.

De aanvallen tegen de PVDA blijven niet beperkt tot woorden. Zo werd PVDA-dokter Kris Merckx in november 1991 een gekloven lip geklopt door

Robrecht Verreycken, zoon van de Vlaams Blok-senator. Koen Jennes, zoon van een Vlaams Blok-lid van de Hobokense districtsraad en zelf actief in het Vlaams Blok bracht herhaaldelijk doodsbedreigingen uit tegen Kris Merckx. Op een in juli 1991 in Limburg verspreid pamflet uitgaande van een zogenaamd Anti-Islamitisch Moordcommando wordt opgeroepen voor het opruimen van "commununistische kopstukken" zoals Kris Merckx, Mieke Vogels, Paula D'Hondt. Het pamflet wil ook "al de extreem-links denkenden afvoeren naar het kamp van Breen-donk." De auteur van dit pamflet was in oktober 1988 kandidaat op de kieslijst van het Vlaams Blok.¹²⁵

9. "Staken is een misdaad"

Jarenlang heeft het Vlaams Blok met de slogan "Staken schaadt, werken baat" stakingen bekampt. Deze affiche vat de politiek van klassecollaboratie samen. De arbeidsplicht die aan de arbeiders is opgelegd in het kader van de volksgemeenschap verzet zich tegen iedere staking, omdat dit "de nationale economie" schaadt.

Sinds zijn ontstaan heeft het Vlaams Blok iedere belangrijke stakingsbeweging met woord en daad bestreden.

In december 1982 veroordeelt het Vlaams Blok "ten scherpste de onverantwoordelijke houding van de vakbonden in het algemeen en ophitsingen tot staking in het bijzonder." "Het is duidelijk", zegt het Vlaams Blok, "dat het land niet gediend wordt door om het even welke staking, welke alleen maar een verslechtering van de econo-

mische toestand tot gevolg kan hebben."¹²⁶ Het Vlaams Blok klaagt "het politieke karakter" van de stakingen van einde 1982 aan en stelt "dat de stakingen alleen een verdere ontwrichting van de economie van het land ten gevolge kunnen hebben en dat zij bij uitstek anti-sociaal zijn." In het bijzonder worden de acties van de openbare diensten "waarvan de werknemers zelf vast werk hebben maar door hun optreden alleen tienduizenden gewone mensen ongemak en tijdverlies berokkenen en openbare inrichtingen en grote ondernemingen, bijvoorbeeld de haven van Antwerpen, enorme verliezen laten lijden" veroordeeld. Het Vlaams Blok "bevestigt zijn standpunt dat staken schaadt en werken baat."¹²⁷

Bij gelegenheid van de sociale verkiezingen van mei-juni 1983 eist het

Vlaams Blok stakingsverbod in economische sleutelsectoren en in het openbaar vervoer en het verbod van zogenaamde fysische en morele druk bij arbeidsconflicten.¹²⁸

De stakingen van september-oktober 1983 krijgen de volle lading. Onder de onsmakelijke titel "Staking als ondergangswellust", stelt Karel Dillen dat het "al even dwaas en misdadig is de schamelste herstellpogingen van de regering in het gedrang te brengen door te staken en op te hitsen tot stakingen." In zijn oubollige stijl formuleert Dillen volgend anti-stakingscredo: "Vandaag moeten hun stakingsparolen gewoonweg als misdadig bestempeld worden. Stakingen leiden alleen tot een verdere verergering en verslechtering van de algemene toestand. Stakingen leiden op korte en lange termijn tot een verdere ontwrichting en ondermijning van de economische en ook uiteraard sociale toestand. Stakingen leiden op korte en lange termijn alleen maar naar grote ellende voor de stakers zelf. Vandaag worden de stakingen een wapen tegen de economie van het land. Vandaag worden stakingen een wapen tegen de werknemers. Vandaag zegt 't Vlaams Blok: staken is misdaad."¹²⁹ De stakingen van het najaar 1983 zijn de directe aanleiding voor het neerleggen van het wetsvoorstel op de rechtspersoonlijkheid voor de vakbonden en voor een oproep om minder laks op te treden tegen stakingspiketten.¹³⁰

In een verkiezingsblad verspreid in oktober 1985 eist het Vlaams Blok het "verbod op politieke stakingen" en "de bescherming tegen privé-milities, optredend onder het mom van stakingspiketten."

De spoorstaking van januari 1986 is voor het Vlaams Blok een gelegenheid

om op te roepen voor het opleggen van "restricties aan de vakbonden die misbruik maken van het stakingsrecht."¹³¹

De stakingen in 1986 tegen de mijnsluitingen worden door de Vlaams Blok-sectie Limburg veroordeeld als acties "uitgelokt door elementen van de PVDA en SAP, die door intimidatie en geweld het recht op arbeid van de mijnwerkers verhinderen."¹³²

In juni 1986 worden de stakers bij het openbaar ambt als "krapuul" verketterd: "Het krapuul van de straat beleeft weer hoogdagen. Het voorbeeld van de blokkering van de haven van Antwerpen is nog het meest weerzinwekkend: tientallen miljoenen schade. Een goede raad nog voor de regering. Als de Sint-Anna-perikelen voorbij zijn wordt het tijd werk te maken van de herziening van het stakingsrecht. Zo zou men moeten verbieden dat stakingspiketten gevormd worden door mensen vreemd aan het bedrijf. Dat het privaatrechtelijk statuut voor de vakbonden reeds lang een Vlaams Blok-eis is hoeft u niet meer verteld te worden."¹³³

Einde 1987 vragen sommige Vlaams Blok-jongeren zich af of het niet aangewezen is dat het leger kan ingrijpen bij stakingen.¹³⁴

In de jaren tachtig windt het Vlaams Blok geen doekjes rond haar haat tegen de stakingen. Wanneer het begin jaren negentig enige invloed wil verwerven onder de werknemers, die zelf al eens in staking gaan, wordt de hetze tegen het stakingswapen van de werkers wat gecamoufleerd. Een pamflet naar aanleiding van de spoorstaking van januari 1993 begint met te zeggen "dat het uiteraard onze bedoeling niet is om de vakbonden het recht op staking te ontfemen", maar, "eens te meer worden talrijke machteloze reizigers gegijzeld door de

stakingsacties. Wel vindt het Vlaams Blok het onverantwoord dat telkens opnieuw de reizigers het slachtoffer zijn van de vakbondsacties... Het Vlaams Blok roept de vakbonden op om het spoorverkeer niet plat te leggen. Tevens vraagt het Vlaams Blok in naam van honderdduizenden reizigers, acties te voeren die het normale spoorwegverkeer niet hinderen."¹³⁵

Het Vlaams Blok zegt begin 1993 zelfs "begrip te hebben voor werknemerssolidariteit over bedrijven en sectoren, doch deze solidariteit kan haar uitvoering vinden in andere dan stakingsacties (petities, geldinzamelingen, solidariteitsbetuigingen) buiten de werkuren."¹³⁶

Bij de stakingsacties in november 1993 tegen het Globaal Plan klaagt het Vlaams Blok dan weer aan "dat enkele instbenaemden die eigenlijk de opdracht hebben van het publiek te dienen, erin slagen een openbaar vervoersnet quasi lam te leggen; dat enkele sluiswachters in Antwerpen erin slagen het recht op arbeid van een pak andere mensen te belemmeren."¹³⁷

Samengevat verdedigt het Vlaams Blok volgende krachtlijnen die ook volledig parallel lopen met wat het patroonaat denkt in verband met het stakingsrecht.

① Ten eerste wordt het stakingsrecht principieel in vraag gesteld omdat het

"een wapen is tegen de economie van het land", "ondergangswellust." Voor het Vlaams Blok is de staking een misdaad, en het zet hiermee de sociale klok terug naar 1921. In een meer gekuiste versie wordt de aanval op het stakingsrecht door het Vlaams Blok verdedigd vanuit het recht op arbeid van de werkwilligen: "Het Vlaams Blok erkent naast het stakingsrecht ook het recht op arbeid voor werkwilligen."¹³⁸

② Ten tweede wil het Vlaams Blok stakingspiketten verbieden omdat het in haar ogen privémilities zijn. Filip De Winter: "Waarom moet alleen de VMO per se veroordeeld worden als privé-militie, terwijl er in dit land genoeg andere privé-milities rondlopen? Hoe kan je anders de stakingspiketten van de vakbond noemen?"¹³⁹

③ Ten derde wil het Vlaams Blok wilde stakingen, politieke stakingen of solidariteitsstakingen verbieden. Enkel nog acties voor de strikte beroepsbelangen zouden aanspraak kunnen maken op het stakingswapen. Het Vlaams Blok wil volledig stakingsverbod in de economische sleutelsectoren en bij het openbaar vervoer.

④ Tenslotte wil het de vakbonden financieel aansprakelijk stellen voor stakings schade door ze te verplichten rechtspersoonlijkheid aan te nemen.

10. Afbraak van de sociale rechten

10.1. Sociale zekerheid wordt herleid tot openbare onderstand en armoedebestrijding

Het Vlaams Blok heeft de afbraak van de sociale zekerheid door de opeenvolgende regeringen steeds principieel ondersteund. In 1983 kritiseert het de regering Martens-Gol enkel omdat deze in haar besparingen "te omzichtig" en "met teveel aarzelingen" tewerkgaat.¹⁴⁰

Tien jaar later wordt de regering Dehaene-Claes ter gelegenheid van het Globaal Plan verweten nog niet voldoende te gaan omdat ze "geen fundamentele hervorming van de sociale zekerheid heeft doorgevoerd."¹⁴¹ Het Vlaams Blok is inderdaad van mening "dat het huidige stelsel van sociale zekerheid onhoudbaar is en grondig moet herzien worden."¹⁴²

De afbraak van de sociale zekerheid wordt door het Vlaams Blok ideologisch verantwoord vanuit de solidaristische maatschappijvisie: "Een solidaristische gemeenschap is een prestatiegemeenschap, die het Vlaams Blok bewust plaatst tegen de begoocheling en vervlakking van de moderne verzorgingsmaatschappij."¹⁴³ Wie aanspraak wil maken op sociale bescherming zal eerst zijn sociaal-economische plicht, de arbeidsplicht, moeten vervullen: "Iedere volksgenoot heeft als hoogste plicht te arbeiden naar best vermogen in dienst van de volksgemeenschap."¹⁴⁴ Smout verduidelijkt: "Werken is als zodanig een recht maar ook een plicht. Een solidaristische maatschappij heeft geen nood aan

parasieten en dient dit dan ook uit te drukken onder vorm van een aangepaste wetgeving ter zake: ofwel heeft men een job in het klassieke economisch circuit, ofwel niet. In het laatste geval dient men zich dan ook in te zetten voor de gemeenschap wil men financieel gesteund worden. Voor gezonde mensen is er dus geen tussenweg. In die zin zijn OCMW en sociaal dienstbetoon dan ook overbodig."¹⁴⁵ Wie gezond is moet werken en kan geen aanspraak maken op enige sociale uitkering of bijstand.

Het uitgangspunt van het Vlaams Blok bij de afbraak van het stelsel is het versterken van de concurrentiepositie van de bedrijven door het drastisch verlagen van de loonlasten: "De reële loonlast moet naar beneden. Dit kan enkel via een verlaging van de sociale lasten."¹⁴⁶ Colen: "Thans zijn onze concurrenten de opkomende economieën van Oost-Europa en Zuidoost-Azië. Zij hebben arbeidskosten die tot 80 procent lager liggen dan de onze. Voor West-Europa is de Tsjechische Republiek een 'Hongkong vlakbij de deur'. Onze loonkosten mogen dus niet meer stijgen."¹⁴⁷ Ook de splitsing van de sociale zekerheid wordt in dat kader geplaatst: "Het Vlaams Economisch Verbond (VEV) berekende dat een federalisering van de sociale zekerheid een verlaging van de sociale werkgeversbijdragen met 75.000 fr. per werknemer zou mogelijk maken in Vlaanderen."¹⁴⁸

Het concurrentie-credo heeft als gevolg dat zoveel mogelijk geld moet worden weggezogen uit de sociale zekerheid, die nog enkel een minimumbescherming moet bieden. De

sociale zekerheid wordt voor het Vlaams Blok herleid tot openbare onderstand: "Als men er daarenboven van uitgaat dat de sociale zekerheid de kansarmen moet helpen, lijkt er geen motivatie te zijn voor een scheiding tussen sociale zekerheid en OCMW. (...) Daar de sociale zekerheid kan omschreven worden als een geheel van sociale prestaties die erop gericht zijn het gezinsinkomen uit arbeid in het klassieke arbeidscircuit te vervangen of aan te vullen, is er geen enkele reden om onderscheid te maken tussen sociale zekerheid en OCMW."¹⁴⁹ Het is veelzeggend dat het Vlaams Blok, wanneer het in december 1993 congresseert over zijn sociaal programma, aan dit congres de titel *Arm Vlaanderen* meegeeft. Sociale zekerheid is voor het Vlaams Blok gelijk aan armoedebestrijding: "Een sociale politiek moet er dan ook op gericht zijn niet om prestaties van hulp en bijstand te vermeerderen, maar veeleer om de sociale prestaties zo snel mogelijk te verminderen."¹⁵⁰ Concreet wil het Vlaams Blok ondermeer het OCMW vervangen door een "welzijnsdienst", die naast het bestaansminimum ook de werkloosheidsvergoedingen uitbetaalt.¹⁵¹ De werkloosheid wordt dus volledig uit het stelsel van de sociale zekerheid gelicht.

Vanuit zijn villa in Brasschaat verwijt Kamerlid Annemans de sociaal verzekerden dat ze liggen te luieren in een hangmat: "Zowel de sociale politiek als de hulpinkomsten kunnen in onze solidaristische maatschappij of zeg maar in onze nationalistische politiek, geen hangmat worden, maar moeten werkelijk het vangnet blijven waarvoor iedere sociale politiek bedoeld is."¹⁵² De sociale zekerheid werd door de werkers bevochten niet om, zoals het Vlaams

Blok wil, net boven de armoedegrens te moeten zweven wanneer men uit het arbeidscircuit verdwijnt, maar om als gepensioneerde, dopper of zieke een menswaardig bestaan te kunnen leiden in het verlengde van wat men als actieve gewoon was. Het Vlaams Blok veegt dit principe volledig weg.

Opvallend is dat precies in dezelfde maand als het Vlaams Blok het congres *Arm Vlaanderen* hield, "die bank van bij ons", de Kredietbank, in haar *Weekberichten* een volledig nummer spendeert aan de "Armoede in België".¹⁵³ Nog opvallender is de parallel tussen de basisredeneringen van Vlaams Blok en Kredietbank met betrekking tot de sociale zekerheid. Vertrekkend van de vaststelling dat er in België in 1992 tussen de 700.000 en 1,4 miljoen mensen arm zijn, stelt de Kredietbank "dat er een gebrek aan doelmatigheid is van de sociale zekerheid wat wordt verklaard door het feit dat slechts 43% van de sociale zekerheidsuitgaven de armoedekloof helpt dichten, terwijl de rest ten goede komt aan huishoudens die er niet echt behoefte aan hebben. (...) Nochtans slagen, onder meer dankzij de sterke toename van het aantal tweeverdieners, steeds meer huishoudens erin de schok van zo'n inkomensverlies grotendeels zelf op te vangen." De Kredietbank stelt dan ook voor als mogelijke oplossing "de vervanging van het universaliteitsprincipe door dat van de selectiviteit." "In een selectief sociaal zekerheidsstelsel wordt een uitkering enkel na onderzoek toegekend aan huishoudens die niet over het bestaansminimum beschikken. Zo'n systeem is veel goedkoper; voor België werd berekend dat ongeveer 1,2% van het nationaal inkomen volstaat om de gehele bevolking

bestaanszekerheid te garanderen", besluit de Kredietbank. De Kredietbank wil nog slechts 1,2% van het nationaal inkomen spenderen aan de sociale zekerheid, terwijl de middelen die nu via de sociale zekerheid verdeeld worden gelijk zijn aan 23% van het Bruto Nationaal Product. Deze cijfers laten zien hoe drastisch de bankiers in de sociale zekerheid willen snoeien.

Het Vlaams Blok vernietigt ook de twee pijlers waarop het sociale zekerheidsstelsel is gebouwd: het verzekeringsprincipe en de solidariteit.

Het Vlaams Blok wil een sociale zekerheid "die niet op een onvermijdelijk onvoldoend verzekeringsstelsel gebaseerd is."¹⁵⁴ Het verzekeringsprincipe houdt in dat de sociaal verzekerde door het betalen van de sociale bijdragen een individueel recht op sociale uitkeringen verwerft. Het Vlaams Blok wil dit individueel recht vervangen door een gezinsrecht ondermeer wat de werkloosheidsuitkeringen betreft, die moeten toegekend worden "in functie van de behoeften van het feitelijk huishouden." "Wanneer de man uit werken gaat kan de juridische aanspraak van de vrouw op werkloosheidsuitkeringen in het huidige systeem volkomen gewettigd zijn, maar de facto schiet ze voorbij aan de essentie van de sociale zekerheid."¹⁵⁵

Een voorstel van Vlaams Blok-Kamerlid Colen pleit voor de totale privatisering van de sociale zekerheid door het hele stelsel te vervangen door private verzekeringen.¹⁵⁶ In haar voorstel wordt de verplichte sociale zekerheidsbijdrage afgeschaft. In de plaats komt een systeem waar elke werknemer zelf bepaalt voor welke risico's hij wel en voor welke hij geen verzekeringspolis afsluit bij een private verze-

keringsmaatschappij. De werknemer zou nog enkel verplicht worden zich voor "grote risico's" te verzekeren. Nu organiseert de sociale zekerheid de solidariteit tussen actieven en niet-actieven, tussen mensen met een klein risico en een groot risico, tussen mensen met een hoog en een laag inkomen en door de staatsbijdrage in de sociale zekerheid in enige (beperkte) mate ook tussen rijk en arm. Het systeem van private verzekering vernietigt volledig dit solidariteitssysteem, en vervangt het door een 'elk voor zich'-systeem waarbij vooral de gewone inkomens uit de boot zullen vallen. Het voorstel Colen onthult dat het Vlaams Blok de totale vernietiging van het sociaal zekerheidsstelsel op het oog heeft. Het voorstel zal, als het gerealiseerd wordt, een sociaal inferno aanrichten en een drastische verlaging betekenen van de levensstandaard van het gros van de bevolking. Het is een kloon van het Amerikaanse systeem, met dien verstande dat het nog a-socialer en discriminerender is.

Het voorstel-Colen neemt ook alle uitgangspunten over van het extreem-liberaal fundamentalisme: een klasseconflict (het feit dat het patronaat niet langer wil betalen voor de sociale zekerheid) wordt herleid tot een generatieconflict ('de demografische implosie als oorzaak van de financiële problemen in de sociale zekerheid'); de loonkosten zouden te hoog zijn; ieder moet voor zichzelf zorgen en wie dit niet kan moet terugvallen op zijn familie (terugkeer naar de naakte strijd om het overleven, tegenover de solidariteit); het bespelen van de zogenaamde misbruiken.

Het Vlaams Blok ontketent een echte oorlog tegen de sociaal verzekerden. Voor het Vlaams Blok is iedere steunaanvrager een potentiële bedrieger.

Het stelt voor om iedere steunaanvrager in een computer te ficheren en deze, als de eerste de beste misdadiger, te verplichten om zijn vingerafdrukken te laten nemen. "Elke steunaanvraag wordt ingevoerd in een centraal informaticabestand dat slechts visum (toelating) tot betaling zal verlenen na controle op eventuele dubbel inkassering. Daartoe kan enkel vergelijking van vingerafdrukken een afdoende controle-mogelijkheid bieden. Een onmiddellijke invoering daarvan moet mogelijk zijn. De uitbetaling van alle welzijns-toelagen wordt onderworpen aan een geautomatiseerde controle van vingerafdrukken, om elke dubbelontvangst uit te sluiten."¹⁵⁷ Daar het Vlaams Blok 'bijstand en sociale zekerheid gelijk-schakelt, dreigt het systeem van controle via vingerafdrukken en informatica ook het lot te worden, niet alleen van de steuntrekkers of werklozen (die voor het Vlaams Blok ook door de welzijnsdienst moeten uitbetaald worden), maar ook voor zieken, gepensioneerden en invaliden.

10.2. Hetze tegen "de profiteurs, de Walen, de ziekenfondsen en vakbonden, en de migranten die verantwoordelijk zijn voor de problemen in de sociale zekerheid"

De problemen in de sociale zekerheid worden veroorzaakt doordat de staat zijn wettelijk verplichte financiële bijdrage in het stelsel systematisch verminderd heeft en de farmaceutische nijverheid en de rijke dokterspecialisten de ziekteverzekering leegroven.

Het klassekarakter van het Vlaams Blok, dat het de partij van het "Rijk Volk Eerst" is, blijkt in alle scherpste uit het feit dat het over deze twee essentiële oorzaken van de problemen in de sociale zekerheid in alle talen zwijgt, maar wel met grove demagogie "de monsterachtige bureaucratie, het groeiend aantal vreemdelingen, het overbodig aantal ziekenkassen en ziekenfondsen, de totaal verkleurde verkwistende verzui-ling, de vakbonden die nog steeds fabelachtige subsidies krijgen voor de uitkering van werkloosheidsvergoeding, de uitkeringen aan de Europese buitenlanders, en de misbruiken"¹⁵⁸ brandmerkt als de oorzaken van de put in de sociale zekerheidskas.

De Vlaams Blok-aanvallen op "de profiteurs" en tegen "de talloze misbruiken" zijn veelvuldig. Ik citeer er enkele: "Anderzijds is de sociale zekerheid wel een paradijs voor gespecialiseerde beroepsprofiteurs",¹⁵⁹ "wij eisen een strenge beteugeling van alle politiek, sociaal en economisch profitaat",¹⁶⁰ "de overheid heeft tot taak... het profitaat uit te schakelen",¹⁶¹ "bovendien dient men de talloze misbruiken in de sociale zekerheid uit te roeien",¹⁶² "vanuit onze nationalistische wereldbeschouwing kunnen wij onmogelijk aanvaarden dat de sociale zekerheid derwijze functioneert dat zij dient om een aantal mensen toe te laten een zekere luxe te voeren, op een ogenblik dat zovele anderen in bestaansonzekerheid leven",¹⁶³ "het is de plicht van de overheid de asociale sinterklaaspolitiek in de sociale zekerheid in te ruilen voor een politiek van recht op eigen verdiensten voor allen die fysisch in staat zijn te arbeiden",¹⁶⁴ "wij eisen beteugeling van het sociaal profitaat door de uitschakeling van alle immorele misbruiken in

de ziekteverzekering en werkloosheid en bestrijding van zwartwerk."165 Vanuit deze hetze tegen de profiteurs wordt de afbraak van de sociale zekerheid tegenover alle uitkeringstrekkers doorgevoerd.

Nog meer dan de 'profiteurs' zijn de Walen en de zogenaamde transfers naar Wallonië voor het Vlaams Blok de kop van jut. In strijd met alle ernstige wetenschappelijke studies¹⁶⁶ herhaalt het Vlaams Blok duizendmaal de leugen over de "Waalse overconsumptie"¹⁶⁷ Het Vlaams Blok zit niet verlegen om een miljardje meer of minder in haar leugencampagne en haspelt zogenaamde transfers in de sociale zekerheid en in de algemene staatsbegroting lustig door mekaar. Het Vlaams Blok spreekt zich in haar eigen cijfers tot in het ridicule tegen. De Vlaams Blok-cijfers over de "transfers" in de staatsbegroting variëren tussen 120 miljard¹⁶⁸, 194 miljard¹⁶⁹, 258 miljard¹⁷⁰, 260 miljard¹⁷¹, 294 miljard¹⁷², en 300 tot 400 miljard.¹⁷³

Het transferegestook dient als demagogisch argument om de sociale zekerheid te doen splitsen: "De Vlamingen mogen niet langer de melkkoe van de potverterende Walen zijn. De splitsing van de sociale zekerheid is een dringende noodzaak."¹⁷⁴ Dat de splitsing van de sociale zekerheid bedoeld is om deze verder af te breken blijkt in alle duidelijkheid uit de openhartige oproep van Kamerlid Colen die stelt dat "Vlaanderen meer moet doen dan de sociale zekerheid te splitsen" en "dat we nog geen stap vooruit zijn in een vrij Vlaanderen indien wij het huidige Belgische stelsel behouden." Colen stelt een totale afbraak voor door het stelsel te vervangen door loutere private verzekering.¹⁷⁵

In zijn afbraak van de sociale zekerheid valt het Vlaams Blok ook systematisch de

ziekenfondsen en vakbonden aan. "Ziekenfondsen en syndicaten hebben al jaren hun oorspronkelijk en edel doel overboord geworpen en groeien uit tot kapitalistische ondernemingen met woekerwinsten."¹⁷⁶ Verreycken: "Sociale zekerheid moet er zijn maar zij mag niet worden aangevreten van binnenuit door verspilling aan geldverslindende vakbonden en zuilmutualiteiten."¹⁷⁷ Demagogisch argument van dienst zijn de administratiekosten: "De zuilen snijden niet graag in eigen vlees. Op zes jaar tijd verhoogden hun administratiekosten met 40%. Wie doet de boeken van de ziekenfondsen en vakbonden eens open?"¹⁷⁸ Andere concrete thema's in de anti-mutualiteitenhetze zijn de zogenaamde "ziekenfondsfraude van 50 miljard van de socialistische mutualiteiten"¹⁷⁹ of "het oprichten van villa's in Zwitserland met miljarden die ze zich onrechtmatig hebben toegeëigend."¹⁸⁰ Het Vlaams Blok wil dan ook dat vakbonden en mutualiteiten worden uitgeschakeld als uitbetalingsinstellingen van dop en uitkeringen bij ziekte.¹⁸¹

Opvallend is dat het Vlaams Blok in één koor meeroept met de reactionaire dokterskaste van het syndicaat Wijnen-Beckers. Wanneer de staten-generaal van de medische beroepen begin oktober 1992 een zware uitval doet naar de regering is het Vlaams Blok er als de kippen bij om deze rijke dokters haar steun toe te zeggen: "Het gaat om een protest tegen de dreigende en sluipende verstaatsing die in de hand wordt gewerkt door de ziekenfonds- en vakbondsregering Dehaene."¹⁸²

In het gesplitste Vlaamse stelsel van sociale zekerheid is er dan ook "geen rol meer te spelen door vakbonden en drukingsgroepen."¹⁸³

De Vlaams Blok-hetze is bedoeld om de vakbonden en mutualiteiten, als klasse-organisaties die de werkers vanonderuit hebben opgebouwd om een zekere collectieve bescherming van de zieken en werklozen te garanderen, uit te schakelen. Het Vlaams Blok wil immers de "ontzuiling en depolitisering van de sociale zekerheid."¹⁸⁴ Er zijn met recht kritieken te maken op de leidingen van de ziekenfondsen. Maar zoals ACW-voorzitter Rombouts terecht stelt beoogt extreem-rechts "onder het mom van de aanval op zuilen en drukkingsgroepen een samenleving waarin de burger nog slechts als individu in het maatschappelijk leven invloed mag proberen uit te oefenen."¹⁸⁵

Last but not least worden natuurlijk ook de migranten als oorzaak voor de problemen in de sociale zekerheid en OCMW opgevoerd. Hoewel studies aantonen dat de migranten een surplus aanbrengen voor de sociale zekerheid, pamfletteert het Vlaams Blok: "De aanwezigheid van honderdduizenden niet-Europese vreemdelingen kost u jaarlijks handenvol geld: 30 miljard werkloosheidsuitkeringen, 15 miljard kinderbijslag en 15 miljard gezondheidszorg."¹⁸⁶ Het Vlaams Blok wil de sociale zekerheid opsplitsen in een systeem voor Europese en niet-Europese gerechtigden en diende hiertoe een wetsvoorstel in.¹⁸⁷

II. Voor de gepensioneerden: enkel een basispensioen

Het pensioen wordt door het Vlaams Blok herleid tot een basispensioen. De rest moet ieder maar zelf via privépensioensparen of via zijn werk bijeensparen. Smout: "De staat garandeert een basispensioen met een klein spanningsveld. Uitbreiding van het bestaande systeem van groepsverzekering door de werkgever. Individuele pensioenverzekering op vrijwillige basis met een beperkte fiscale aftrekbaarheid. Geen cumul van door de staat uitgekeerde basispensioenen."¹⁸⁸

Vlaams Blok-politica Colen gaat nog een stap verder. In het kader van haar plan om het zogenaamde 'repartitiemechanisme' (herverdelingsmechanisme), waarbij de werkers en gezonden van vandaag betalen voor de werklozen, zieken en gepensioneerden van vandaag, te vervangen door privéverzekeringen stelt

zij met betrekking tot de pensioenen: "De consument zal (van de verzekering) eisen dat hij werkelijk ontvangt wat hij tijdens zijn leven zelf heeft afgedragen. Grote gezinnen zullen wellicht minder geld besteden aan pensioenverzekering dan mensen met weinig of geen kinderen omdat vader en moeder weten dat als zij later in problemen komen, de kinderen zullen bijspringen."¹⁸⁹

Met deze privatisering van de sociale zekerheid worden door het wegvallen van het huidige herverdelingsmechanisme honderdduizenden gepensioneerden in bittere armoede geduwd. Colen gaat terug naar het systeem van de negentiende eeuw of naar hedendaagse Derde Wereld-toestanden waar gepensioneerden enkel konden en kunnen overleven door beroep te doen op de hulp van hun kinderen.

12. Werklozen: naar het OCMW, verplichte gemeenschapsdienst, opvoedersloon en afschaffing van het individueel recht op uitkering

In de sector van de werkloosheid laat het Vlaams Blok het duidelijkst zien hoe het de sociale zekerheid effectief wil afbouwen tot het niveau van de openbare bijstand. In haar concrete voorstellen voegt het Vlaams Blok het OCMW en de werkloosheidskassen samen tot één "welzijnsdienst", die alle "bestaansbedragen" uitbetaalt.¹⁹⁰ Gedaan met een onderscheid tussen dop en bestaansminimum; het dopgeld wordt verlaagd tot dat bestaansminimum en wordt niet meer uitbetaald in functie van het loon dat men had toen men nog werkte. Het systeem van werkloosheidsvergoedingen wordt volledig afgeschaft.

Deze maatregel ligt volledig in de lijn van het fascistisch denkpatroon, zoals geformuleerd in de *Grondbeginselen* van het Vlaams Blok: "Prestatie is plicht, en geeft alleen rechten. Voor het Vlaams Blok betekent het solidarisme in dit verband vanzelfsprekend dat de gemeenschap erover waken moet dat de zwakere, de door de natuur of het lot misdeelde of gehandicapte niet het slachtoffer wordt van zijn mindere kansen en mogelijkheden. Daar ligt de taak van een welbegrepen verzorgingselement in de prestatiegemeenschap."¹⁹¹ Wie kan werken moet de arbeidsplicht vervullen en heeft geen enkel recht op dop als hij niet werkt; enkel gehandicapten e.d. die echt niet kunnen werken, krijgen een sociale uitkering. Smout: "Ofwel heeft men een job in het klassieke economische circuit, ofwel niet. In het laatste geval dient men zich dan ook

in te zetten voor de gemeenschap wil men financieel gesteund worden. Voor gezonde mensen is er dus geen tussenweg."¹⁹² Voor het Vlaams Blok is de werkloosheid geen gevolg van de kapitalistische productiewijze, maar wel van de onwil van de werkloze om te arbeiden.

De hetze tegen de werklozen wordt door het Vlaams Blok gevoerd met termen als "parasieten"¹⁹³, "profitariaat"¹⁹⁴, of met beweringen over "schijnheilige toestanden van werkloze vrouwen die in feite alleen maar hun kinderen willen opvoeden"¹⁹⁵.

Concreet breekt het Vlaams Blok de werkloosheid af met vier middelen.

- 1) Ten eerste propageert het de verplichte gemeenschapsdienst, een klassiek fascistisch voorstel. Tegenover het ontvangen van werklozensteun "staat de plicht om werk op te nemen wanneer de gelegenheid zich voordoet."¹⁹⁶ Op het congres *Arm Vlaanderen* wordt de verplichte gemeenschapsdienst gezien als "een bijkomend middel om én de werkloosheidscijfers naar omlaag te halen én werklozen terug inschakelbaar te maken voor het arbeidscircuit." Bij weigering van de gemeenschapsdienst zullen de werklozen "van hun uitkering afstand moeten doen."¹⁹⁷ Wie meer dan één jaar werkloos is moet zich verplicht laten inschakelen in die gemeenschapsdienst,¹⁹⁸ en dit tegen een vergoeding die niet hoger ligt dan de werkloosheidsvergoeding.¹⁹⁹ Het Vlaams Blok stelde zelfs voor om de verplichte legerdienst te vervangen door een gemeenschapsdienst.²⁰⁰ Via de gemeenschapsdienst

wordt in het belang van het patronaat een nieuwe totaal onderbetaalde en rechtsonzekere categorie werknemers gecreëerd.

② Een tweede Vlaams Blok-middel tegen de werklozen, en inzonderheid tegen de werkloze vrouwen, is de invoering van een opvoedersloon. Het Vlaams Blok berekent dat op die manier "zes miljard kan bespaard worden op de werkloosheidsuitkeringen", dat door de vrouw terug naar de haard te sturen "er zeker banen zullen vrijkomen ten behoeve van werkzoekenden",²⁰¹ en dat de werkloosheidsstatistieken "zullen bevrijd worden van de verschillende mensen (mannen of vrouwen) die het gezinsinkomen met en werkloosheidsvergoeding aandienen, terwijl het in wezen gaat om een opvoedersloon."²⁰² Het Vlaams Blok beweert wel dat deze maatregel niet tegen de vrouwen is gericht, maar in een strip die Vlaams Blok-kamerlid Annemans bij de verkiezingen van 1991 verspreidde, is het natuurlijk een vrouw die getekend wordt ter illustratie van dit ordewoord. Het opvoedersloon "dient afhankelijk te zijn van het aantal kinderen en loopt op tot het bestaansminimum voor de opvoeding van drie of meer kinderen. Cumulatie met werkloosheidsuitkeringen of fiscale aftrek voor de meehelpende echtgenoot bij zelfstandigen, zou niet meer mogelijk zijn."²⁰³

③ Een derde Vlaams Blok-paardemiddel om de werkloosheidsuitkeringen drastisch te verminderen, is de invoering van het criterium "feitelijk huishouden" en de afschaffing van het individueel recht op dop: "Ons inziens gaat het niet langer op dat werklozen, al dan niet werkzoekend, aanspraak kunnen maken op een uitkering als de verloning van de nog

werkende echtgenoot niet van die orde is dat men nog over een normaal gezinsinkomen kan spreken. Het recht op werkloosheidsuitkering moet afhangen van de globale gezinssituatie, en kan niet langer een heilig individueel recht blijven."²⁰⁴ Men moet niet leuteren over de rechten van het individu of van de vrouw, zegt het Vlaams Blok: "Wij zijn van oordeel dat de werkloosheidsverzekering moet opgevat worden in functie van de behoeften van een feitelijk huishouden en niet in functie van een individueel persoon zoals nu gebeurt. In plaats van te leuteren over de rechten van de vrouw had een geleerd man als advocaat-generaal Van der Steichel zich wellicht zinvoller beziggehouden met het onderzoeken van de vraag in welke mate werkloosheidsuitkeringen beantwoorden aan een werkelijke behoefte en in welke mate dat zij een tegemoetkoming vormen voor een zeker profitaar."²⁰⁵

④ Een vierde maatregel is gericht tegen zij die na al deze Vlaams Blok-maatregelen toch nog in het systeem van de werkloosheid zouden blijven. Voor hen voorziet het Vlaams Blok een drastische vermindering van de uitkering en een scherpe controle op eventueel zwart werk. Senator Verreycken geeft een onthullend "denkvoorbeeld": "De spanning tussen bestaansminimum of werkloosheidsvergoeding enerzijds en loon anderzijds moet groot genoeg zijn om een stimulans voor werkzoekenden te blijven. Zoniet dreigt het bestaande fenomeen van degenen die zich in het systeem nestelen omwille van de geschenk-inkomenszekerheid een blijvende belasting te vormen voor het ganse stelsel. Het ware aangewezen dat het openbaar bestuur dat de uitbetalingen verzekert een nieuwe norm

zou hanteren. Een denkvoorbeeld, en niet meer dan dat, kan zijn dat tijdens de eerste drie maanden werkloosheid 75% van het laatst verdiende loon zou worden uitbetaald, afnemend met 5% per maand, tot het bestaansminimum bereikt is. Het is immers billijk (en de billijkheidsregel wordt steeds meer aangegrepen om de gelijkheidsregel te vervangen) dat een onvrijwillig werkloze die bijdroeg aan het stelsel van de sociale zekerheid een overbruggings-

bedrag ontvangt. Het is daarentegen onbillijk dat enig profitaariaat zich tijdeloos in het systeem kan nestelen."²⁰⁶

Het Vlaams Blok is ook voor het opvoeren van de controle op werklozen. In de districtsraad van Berchem verzette het zich in 1991 tegen het voorstel om het verplichte stempelen te beperken tot twee maal per maand.²⁰⁷ Bovendien pleit het Vlaams Blok voor het opvoeren van de controles op het zwart werk.²⁰⁸

13. Ziekteverzekering: miljoenen voor de rijke dokterskaste, hoge remgelden voor de gewone patiënt

Het Vlaams Blok steunt het syndicaat Wijnen-Beckers, dat voorstander is van een maximale privatisering van de geneeskunde. Vlaams Blok-woordvoerder van dienst is de Mechelse radioloog Dr. Bosman. Onthullend is volgend proza, waarin hij verdedigt dat chirurgen net als voetbalvedetten, miljoenen moeten verdienen: "Vedetten in de showbusiness en in het voetbal mogen fantastische bedragen verdienen. Befaamde chirurgen en artsen echter wil men onder de guillotine steken als ze meer vragen dan de ziekenfondstarieven. Het gevolg van dit alles is een enorme puinhoop in de ziekenhuissector. Maar toch vindt de regering nog twee miljard om aan de ziekenfondsen cadeau te doen. Is het dan zo abnormaal dat de ziekenhuisdokters staken?"²⁰⁹

Het Vlaams Blok verdedigt in de ziekteverzekering een programma dat de geneeskunde voor de zieke, die niet tot de rijke *upper class* behoort, onbetaalbaar maakt. Bosman pleit voor hoge

remgelden: "Een afremming van de groei van de uitgaven, zonder dat de zorgen [lees de dokters] eronder lijden, kan alleen via een behoorlijk remgeld dat uitsluitend terugbetaald wordt aan minder begoede patiënten. Het systeem van de derde betaler in de ambulante geneeskunde stimuleert ook de consumptie en zet de poort open tot misbruiken. Dit systeem moet worden voorbehouden voor sociale gevallen."²¹⁰

Het Vlaams Blok keert zich ook resoluut tegen de gratis geneeskunde: "Tenslotte meen ik dat ook publiciteit over gratis zorgen moet verboden worden."²¹¹

In het weekblad *Artsenkrant* van maart 1993 schrijft dokter P.P.J.V. uit Aalst, die zich als Vlaams Blok-lid afficheert, dat het Vlaams Blok volgende oplossingen heeft voor de problemen in de ziektesector:

"1. splitsing van de sociale zekerheid (federalisering), 2. werk voor eigen volk

in eigen streek, 3. het herverdelen van het medisch werk, d.w.z. huisartsen-specialisten en artsenambtenaren, 4. de ziekenfondsen moeten een rechtspersoonlijkheid worden en ten allen tijde de boeken op tafel leggen, 5. de ziekenfondsen mogen alleen verzekeren tegen ziekte en invaliditeit; alle andere bijkomende, zogenaamde vrije verzekeringen moeten worden verboden (geen verzekering voor vakantie, trouwen, eerste en plechtige communie, enz.), 6. de ziekenfondsen mogen geen zorgen verstrekken: gedaan dus met de poliklinieken van ziekenfondsen: daar gebeurt immers overconsumptie op grote schaal." Deze Vlaams Blok-dokter besluit: "Als de socialistische ziekenfondsen de onrechtmatig verkregen 50 miljard terugbetalen en de geldstroom naar Wallonië ophoudt, dan zijn de problemen van arts en patiënt opgelost."²¹²

Het Vlaams Blok pleit hier voor een basisgeneeskunde met twee snelheden; voor de rijken de huisartsen-specialisten, en voor de minderbegoeden de artsen-ambtenaren. Het Vlaams Blok keert zich ook hier tegen de gratis geneeskunde, die voor een deel in de poliklinieken van de ziekenfondsen wordt gepresteerd. Zoals alle reactionairen situeert het Vlaams Blok de oorzaak van de financiële problemen in de ziekteverzekering bij de "overconsumptie" van de gewone patiënt, en zo beschermt het de misbruiken van overconsumptie die de private uitoefening van de geneeskunde en de winstzucht van specialisten en farmaceutische nijverheid voor gevolg hebben.

Het is typerend dat op het congres *Arm Vlaanderen* het Vlaams Blok amper enkele woorden zegt over de gezondheidszorg, terwijl dit één van de

hoofdbekommernissen van "het gewone volk" is. De gezondheid van die gewone man is voor het Vlaams Blok duidelijk geen zorg. In de lijn van haar algemene opvatting dat de sociale zekerheid enkel een minimumbescherming moet garanderen stelt het Vlaams Blok op dat congres dat er "aandacht moet zijn voor verbetering van de toegang tot de gezondheidszorg voor de minstbedeelden."²¹³

Vlaams Blok-politica Colen wil het ganse stelsel van ziekteverzekering vervangen door privéverzekeringen, die enkel verplicht zijn voor de grote risico's: "Mensen zullen een verzekering nemen die het best op hun eigen noden inspeelt. Wie niet rookt, zal zich wellicht minder tegen longkanker verzekeren dan een roker. Mensen zullen ertoe aangezet worden gezonder te leven."²¹⁴

Colen toont hoe misdadig en waanzinnig de politiek van het Vlaams Blok is. Wie weet nu op voorhand welke ziekte hem zal overkomen? In de Verenigde Staten leidt dit systeem tot een gezondheidszorg met twee snelheden: een goede en dure gezondheidszorg voor de rijken, en geen of amper gezondheidszorgen voor de armen en gewone werkers, met grote drama's voor gevolg. Het leidt ook tot een dure geneeskunde. In de Verenigde Staten gaat 25% van alle premies naar administratie- en reclamekosten; in België bedragen de administratiekosten ongeveer 5%. Het toont hoe leugenachtig de kritiek van het Vlaams Blok op de "hoge administratiekosten" van de mutualiteiten is. In de Verenigde Staten bedragen de totale uitgaven voor de gezondheidszorg 13,3% van het bruto nationaal product, in België is dat 8,1%. Nochtans kunnen miljoenen Amerikanen geen ziekteverzekering afsluiten

omdat de premies te duur zijn.²¹⁵ Het feit dat enkel nog voor grote risico's moet verzekerd worden zal ook beteke-

nen dat de eerstelijnszorg van huisartsen en tandartsen zal worden afgebouwd.

14. Kinderbijslag: geen onderdeel van de sociale zekerheid

Het Vlaams Blok wil zich opwerpen als de gezinspartij. Het is dan ook niet verwonderlijk dat het, in tegenstelling tot de andere takken van de sociale zekerheid, op het vlak van de kinderbijslag uitpakt met sociale demagogie, en zich verzet tegen de vermindering van de kinderbijslagen. Kamerlid Annemans: "De aanslag op de kinderbijslag is onaanvaardbaar. Kinderbijslag is een principieel recht, dat niet als een bijkomend inkomen kan worden gezien."²¹⁶ Natuurlijk is dit in de ogen van het Vlaams Blok geen principieel recht voor iedereen. In het 70-puntenprogramma pleit het Vlaams Blok ervoor om de kinderbijslag voor migranten af te schaffen vanaf het derde kind. Voor het Vlaams Blok zijn er twee soorten

kinderen. "Vlaanderen is benadeeld in het voordeel van Wallonië en de vreemdelingen", schrijft het Vlaams Blok, wanneer het de richting aanduidt waarin het oplossingen voor het behoud van de kinderbijslag ziet.²¹⁷

Opvallend is dat de Bond van Jonge en Grote gezinnen, de katholieke organisatie die in Vlaanderen de belangrijkste spreekbuis is van de gezinnen, bij monde van haar voorzitter nauw aansluit bij de Vlaams Blok-standpunten. De Bond roept op voor "een eigen Vlaams gezinsbeleid", een "eigen Vlaamse kinderbijslagregeling" en eist naast het stopzetten van de fiscale fraude ook dat er een einde komt aan de zogenaamde transfer van 100 miljard van Vlaanderen naar Wallonië.²¹⁸

15. Aanval op de arbeidsrechten

15.1. Drastische vermindering werkgelegenheid

Het Vlaams Blok wil het aantal personeelsleden in openbare dienst drastisch verminderen: "Het staatspersoneel dient in aantal drastisch verminderd, t.t.z. teruggebracht tot de werkelijke behoeften."²¹⁹ Deze vermindering kadert in de afbouw van de verzorgingsstaat: 'Het eigen volk eerst'-principe

betekent de individuele verantwoordelijkheid van de burger; dat betekent voor het Vlaams Blok een sobere staat, met onder andere veel minder ambtenaren.²²⁰ De ambtenaren worden mee verantwoordelijk gesteld voor de staatsschuld: "Het spreekt vanzelf dat de situatie van het openbaar ambt de maatschappij ontwricht, zeker in een land dat op 10 miljoen inwoners 900.000 ambtenaren telt, wat moet gezegd, echt te veel is."²²¹ Het wegsnijden van 10.000 jobs bij

het spoor kan op de steun van het Vlaams Blok rekenen.

15.2. "Werk voor eigen volk eerst"

Het Vlaams Blok wil de werkgelegenheid van de migranten-arbeiders volledig afbouwen: in de jaren tachtig met de nazislogan "500.000 werklozen, waarom dan gastarbeiders?", in 1996 met het schijnbaar wat beschaafdere "Werk voor eigen volk eerst." "Voor het Vlaams Blok blijft het werk voor eigen volk eerst van primordiaal belang. Het Vlaams Blok bepleit ook in het kader van de tewerkstelling de terugkeer van de overgrote meerderheid van de niet-Europese vreemdelingen naar hun landen van herkomst."²²²

Er zijn anno 1996 in België ongeveer 36.000 Turken en Marokkanen tewerkgesteld - en het zijn zij waarop het Vlaams Blok in hoofdzaak doelt in zijn "werkgelegenheids campagnes". Rekening houdend met één miljoen werklozen is het terugdringen van de migrantentewerkstelling als oplossing voor de werkloosheid van het "eigen volk" dan ook louter demagogie. Om een schijn aan geloofwaardigheid op te houden klutst het Vlaams Blok alle vreemdelingen dan maar op één hoop: "Als men echter alle vreemdelingen - ongeacht hun herkomst - terug zou sturen, en het 'werk voor eigen volk eerst' beginsel in zijn volle consequentie zou toepassen, dan zou men de werkloosheid met 38% kunnen terugdringen, hetgeen de schatkist 148 miljard aan besparingen zou opleveren."²²³

Als concrete maatregelen tegen de gastarbeid stelt het Vlaams Blok het financieel sanctioneren voor van

werkgevers die migranten aanwerven, en het systeem van een algemene arbeidskaart voor vreemdelingen, geldig voor twee jaar. Na die twee jaar moeten ze terug naar huis. Ook wil het Vlaams Blok een intersectoriële immobiliteit voor de gastarbeiders, met andere woorden ze kunnen slechts in één enkele sector tewerkgesteld worden, en zijn dus verplicht binnen die beroepssector te blijven. Werkloze gastarbeiders moeten voor het Vlaams Blok, na drie maand werkloosheid terug naar hun land van herkomst.²²⁴

15.3. Meer flexibiliteit, geen arbeidsduurvermindering

Het Vlaams Blok pleit voor een extreme flexibiliteit in de arbeidsvoorwaarden, lonen, aanwervingen en afdankingen.

Op het congres *Arm Vlaanderen* geeft het een op maat van het patronaat gesneden blauwdruk:

"Ondernemers zullen gemakkelijker in menselijk potentieel investeren op deze markten waar flexibele arbeidsomstandigheden heersen. Om deze flexibiliteit op de Vlaamse arbeidsmarkt te bevorderen stelt het Vlaams Blok volgende maatregelen voor:

- versoepeling van de arbeidswetgeving (gelijkschakeling van arbeiders en bedienden),
- invoering van de mogelijkheid van gedeeld werkgeversschap (om de arbeidskosten van beginnende of in moeilijkheden verkerende ondernemingen onder controle te houden),
- uitwerving stimuleren (door fiscale aftrekbaarheid van uitwervingskosten),
- loonsverhogingen onder de vorm van winstaandelen,

- geen arbeidsduurvermindering (tenzij met vermindering van loon), wel een aantrekkelijker maken van deeltijds werk én voor werknemer én voor werkgever door het wegwerken van fiscale en parafiscale ongelijkheden."²²⁵

Met het "gedeeld werkgeversschap" worden de lonen gekoppeld aan de bedrijfsresultaten; ook het toekennen van loonsverhoging onder vorm van winstaandelen heeft dezelfde bedoeling. Het Vlaams Blok wil het loon koppelen aan het prestatiebeginsel. Op een vast risicoloos basisloon na, wordt het inkomen van de werknemer zeer flexibel. Pas wanneer de onderneming winst maakt, ontvangt hij bovenop dit basisloon een variabel risicodragend loon. De hoogte daarvan hangt enerzijds af van de algemene bedrijfsresultaten en anderzijds van zijn persoonlijke inzet en ondernemingsgeest. Niet elke werknemer ontvangt dus een even groot winstaandeel. Inkomensongelijkheid is dan ook een gerechtvaardigd resultaat van de prestatiegemeenschap.²²⁶ Smout: "Centraal in de visie van het Vlaams Blok op de loonpolitiek staat de idee 'loon naar werk'. We willen dit toepassen op de bedrijven in de privésector en de overheidsdiensten. Volgens het solidarisme is de winstdeling (bv. 10%) met de werknemers het middel bij uitstek om de betrokkenheid bij het bedrijfsgebeuren te vergroten. Het is tevens de oplossing voor werkgever en werknemer om optimaal in te spelen op conjunctuurschommelingen."²²⁷ Voor het Vlaams Blok is de loonhoogte dan ook nooit een verworven recht, en moet de werknemer automatisch inleveren bij een productiviteitsdaling. Dit heeft ook voor gevolg dat de CAO's, waarin onder andere de lonen worden vastgelegd, geen verworven

recht zijn: "Deelname in de bedrijfsresultaten van de ondernemingen in plaats van CAO's met verworven rechten", schrijft Smout.²²⁸ Die winstdeling impliceert ook dat het loon wordt losgekoppeld van de index. De index stijgt immers niet met de productiviteit maar met de levensduurte: "Niet het behoud van de koopkracht, maar het recht van ons volk op de vruchten van de eigen arbeid verdient onze bescherming. Daarom is het noodzakelijk dat niet de index, maar wel de evolutie van het Bruto Nationaal Product (BNP) van Vlaanderen in de toekomst de loonpolitiek beheerst. Loon naar werk is het streven van elke nationalist."²²⁹ Deze koppeling van loon aan productiviteit is ook bedoeld om iedere stakingsactie te bemoeilijken en om de werknemer ideologisch te verbinden met de werkgever: "Enkel op die manier is iedereen verbonden met het wel en wee van de eigen onderneming en zijn absurde eisen dan ook in ieders nadeel", stelt het Vlaams Blok.²³⁰

Deeltijdse arbeid mag het patronaat niets kosten: "Het Vlaams Blok bepleit het bevorderen van de deeltijdse arbeid waar mogelijk, om meer mensen een reële kans te bieden op de arbeidsmarkt. Daarom moet de parafiscaliteit dermate hervormd worden dat voor de werkgever het tewerkstellen van twee deeltijdsen geen meerkost met zich meebrengt tegenover het tewerkstellen van één voltijdse."²³¹

Het Vlaams Blok verdedigt dit programma van extreme flexibiliteit in haar concrete tussenkomsten bij patroons en... arbeiders.

In de *Havenvisie* van 1994 wordt het statuut van de 2100 stadsambtenaren die in de Antwerpse haven werken, onderuit gehaald: "Voor het Vlaams

Blok is het van primordiaal belang dat het personeelsstatuut wijzigt. (...) De nieuwe vennootschapscultuur houdt in dat er geen plaats meer is voor het typische personeelsstatuut van de ambtenaren. (...) Het ambtenarenstatuut is veel te duur en niet flexibel genoeg."²³² Daarom wil het Vlaams Blok het aantal ambtenaren aan de haven "verminderen", en "een privéstatuut geven", "waarbij de vastheid van betrekking geen deel meer zal uitmaken van het statuut."²³³ Verder wil het Vlaams Blok het personeel dat nog overblijft "responsabiliseren" (verantwoordelijk stellen), onder meer door de uitbouw van "kleine Profit-Units" naar Japans model.²³⁴

Ook het statuut van de havenarbeiders wordt op de helling gezet. De uitvoering van de goedkopere categorieën distributearbeiders en magazijnarbeiders B²³⁵ noemt het Vlaams Blok "een bijkomende troef" voor het Antwerps havenpatronaat. Vlaams Blok-verkozene in de Antwerpse gemeenteraad, Jan Penris, een gewezen directiesecretaris van CEPA, de organisatie van havenpatroons, verduidelijkt: "Er stellen zich nog problemen met betrekking tot de toegankelijkheid van de categorie magazijnarbeiders B. Wij moeten vaststellen dat de toegang tot deze nieuwe categorie voor erkende havenarbeiders vaak bemoeilijkt wordt door de hoge kwalificatie-eisen die de werkgevers stellen. (...) Het lijkt ons waard te overwegen om havenarbeiders vrijblijvend de nodige ervaring te bezorgen, zodat ook zij in de toekomst voor het werk van magazijnarbeider B in aanmerking kunnen komen..."²³⁶

Het Vlaams Blok "juicht de inventiviteit van de Antwerpse sociale partners in deze toe" omdat ze "de rigide loonvoorwaarden en de hoge loonkosten door-

broken hebben."²³⁷ Het Vlaams Blok "plaatst ook heel wat vraagtekens bij het gebrek aan polyvalentie en het onaangepaste ploegenstelsel."²³⁸ Wanneer, zoals in de Gentse haven, de ploegenbemanning verminderd wordt, "kan het Vlaams Blok dat alleen maar toejuichen, omdat hierdoor de concurrentiepositie van de betrokken haven versterkt wordt."²³⁹

Ook in een pamflet aan de Antwerpse scheepsherstellers propageert het Vlaams Blok polyvalentie en inlevering: "De scheepsherstellers zijn bereid tot polyvalentie en flexibiliteit. Hoevelen van u hebben in tijden van nood dubbele shiften gedraaid? Daarenboven hebben jullie allen vrijwillig een flink stuk van jullie koopkracht ingeleverd."²⁴⁰

15.4. "De loonkost is te hoog"

Het Vlaams Blok wil de lonen drastisch verlagen. Zijn uitgangspunt is de concurrentiepositie van de bedrijven: "Voor het Vlaams Blok is het duidelijk dat aan de ene kant de loonkost te hoog is in vergelijking met de evolutie van de wereldmarkt, en het verschil tussen bruto- en nettoloon aan de andere kant te groot is... Het verschil tussen nettoloon en brutoloon moet verminderen en de loonkost moet drastisch naar beneden gehaald worden. Er is al meermaals gesteld dat de belastingsdruk in Vlaanderen veel te hoog ligt en in wezen een verstikkende invloed uitoefent op ons ondernemingsklimaat... De hoge loonkost maakt dat de Europese producten de concurrentie met de wereldmarkt niet aankunnen."²⁴¹ Wanneer het Vlaams Blok concreet vergelijkt met

“onze concurrenten” op de wereldmarkt spreekt het over arbeid die 35% (West-Europa, Japan, Noord-Amerika), tot 80% (Oost-Europa, Zuidoost-Azië) goedkoper is dan bij ons.²⁴² Deze cijfers geven een idee hoe drastisch het Vlaams Blok de loonkost wil vermindere-

ren. Als concrete maatregelen stelt het Vlaams Blok voor: “Verlaging van de werkgeversbijdragen én werknemersbijdragen in de loonstructuur; voor additionele tewerkstelling van laaggeschoolden een vrijstelling van patronale SZ-bijdragen gedurende vijf jaar; bijkomende renumeraties onder de vorm van de uitkering van winstaandelen in plaats van loonsverhogingen.”²⁴³

Toegepast op de Antwerpse haven verdedigt het Vlaams Blok “een voordelig fiscaal statuut” voor de “havengebruikers” (havenpatroons): “Als van het Vlaams Blok ooit beleidsverantwoordelijkheid wordt verwacht, zal de belastingdruk op de havengebruikers hoe dan ook verminderen.”²⁴⁴ Verder

wil het Vlaams Blok de stad Antwerpen, eigenaar van de haven, verbod opleggen de tarieven die ze aanreket aan het havenpatronaat te verhogen, want deze tarieven “nekken” het havenpatronaat. De stad wordt overigens verweten de winsten van het patronaat “afgeroomd” en “uitgemolken” te hebben. Er moet, volgens het Vlaams Blok, integendeel “een aanzienlijke lastenvermindering voor de havengebruikers doorgevoerd worden.”²⁴⁵ Voor de reders zoals Savereys (CMB) en Leysen (Ahlers) vraagt het Vlaams Blok “een fiscaal gunstregime” en “het radicaal naar beneden halen, zo mogelijk zelfs het volledig afschaffen van de sociale lasten op de tewerkstelling van Vlaamse officieren en bemanningsleden.”²⁴⁶

Het Vlaams Blok is akkoord om de index te ontmantelen: “Over het indexmechanisme kan wel gepraat worden (waarbij men kan denken aan het uit de index nemen van bepaalde producten).”²⁴⁷

16. “Open uw ogen, het Vlaams Blok is tegen de arbeiders”

16.1. Krachtlijnen

Tot het midden van 1996 kwam het Vlaams Blok tussen onder de arbeiders bij de Boelwerf in Temse, de scheepsherstellers in Antwerpen, de Antwerpse dokwerkers, de bussenfabriek Van Hool in Heist-op-den-Berg, tijdens de stakingen en acties tegen het Globaal Plan van de regering Dehaene-Claes en met de campagne *Werk voor eigen volk eerst.*

Uit deze verschillende tussenkomsten komen volgende krachtlijnen naarvoor:

- ① Het Vlaams Blok zet het privékapitaal bewust uit de wind. Het valt nooit de echte schulden aan, zoals Savereys (Boel), Damen (Antwerpse scheepsherstelling), het havenpatronaat (haven Antwerpen) of de rijken die de staatskas leeghalen (Globaal Plan).
- ② Het Vlaams Blok tracht de woede van de werknemers af te leiden naar valse of secundaire vijanden: overheidsholding Gimvindus (scheepsherstelling Antwerpen), de Vlaamse regering (Boel), de Walen (Boel: verspreiden van de affiche

"Vlaanderen rendeert, Wallonië verteert"; Van Hool: "De Walen pakken ons werk af"), de migranten (beroering Globaal Plan), de federale regering (Globaal Plan: "De Vlaamse arbeiders willen geen geel-rode coalitie"²⁴⁸).

③ Het Vlaams Blok opereert als een vijfde colonne van het patronaat in de arbeidersbeweging. Het saboteert de strijd van de werknemers door er een valse inhoud aan te geven (tijdens strijdbeweging tegen het Globaal Plan lanceert Vlaams Blok voor het eerst de slogan "werk voor eigen volk eerst"), door onder de werkers de patronale standpunten te verdedigen (bij de havenarbeiders het statuut magazijnarbeider B), door de vakbonden in diskrediet te brengen (tijdens beroering tegen het Globaal Plan verspreidt het pamfletten tegen het ABVV²⁴⁹), en de PVDA aan te vallen ("heb geen schrik voor maoïstische kern"²⁵⁰). Van haar kant propageert het patronaat het Vlaams Blok in die functie door het voor te stellen als "de voorpost van de syndicale strijd" of "de nieuwe Amadezen"²⁵¹.

④ Het Vlaams Blok doet al het mogelijke om massale en harde acties te saboteren, om het strijdsyndicalisme te dwarsbomen en het tracht de strijd af te leiden naar parlementaire tussenkomsten (Boelwerf; beroering tegen Globaal Plan).

Wij illustreren deze krachtlijnen met het Vlaams Blok-optreden in de Antwerpse Scheepsherstelling.

16.2. Antwerpse Scheepsherstelling

In augustus 1993 werd het scheepsherstellingsbedrijf Antwerp Shiprepair

failliet verklaard. Het bedrijf was eigendom van een privé-aandeelhouder de Nederlandse firma Damen en van de Vlaamse overheidsholding Gimvindus. Op het bedrijf werkt Willy Corten, een notoir Vlaams Blok-lid uit de VMO-stal. Het Vlaams Blok deelt op de werf een pamflet uit waarin het zegt dat het de scheepsherstellers "steunt." Deze steun bestaat erin dat het in woorden de aandeelhouders Damen en Gimvindus als "de ware schuldenaar voor het faillissement" aanklaagt, doch in de praktijk haar concrete tussenkomsten richt tegen Gimvindus. In een bundeltje van twaalf bladzijden dat het Vlaams Blok onder de scheepsherstellers uitdeelt wordt Damen drie keer aangevallen, Gimvindus vierentwintig keer. Het Vlaams Blok vraagt dat de commissie economie van de Vlaamse Raad wordt bijeengeroepen om "de rol die Gimvindus in dit sociaal drama heeft gespeeld dringend op te helderen."²⁵² "Vandaag", schrijft Vlaams Blok-Kamerlid Dewinter, "wordt een belangrijke sector in het Antwerpse havenmilieu het slachtoffer van het wanbeleid van de Gimvindus-beheerders."²⁵³ Naar de rol van Damen worden geen onderzoek gevraagd. Het Vlaams Blok kritiseert wel "de politisering" van Gimvindus: "Het Vlaams Blok herhaalt in dit verband dat deze gepolitiseerde instelling best zo snel mogelijk wordt opgedoekt en dat haar taak zou worden overgenomen door een Vlaamse Staatsbank..."²⁵⁴ De tussenkomst van het Vlaams Blok is er op gericht de strijd van de scheepsherstellers te beperken tot parlementair geleuter, en hen af te houden van acties zoals de bezetting van de scheepswerf. Het Vlaams Blok propageert een actievorm die het kapitaal niet kan treffen.

In haar tussenkomst naar de scheepsherstellers zelf pleit het Vlaams Blok voor het behoud van het poolsysteem, dit is een vaste groep scheepsherstellers die het monopolie hebben op de arbeid bij het herstellen van schepen. Werpt het Vlaams Blok zich hier op als de verdediger van een belangrijke sociale verworvenheid van de scheepsherstellers? De argumenten waarmee het Vlaams Blok het poolsysteem verdedigt zijn ingegeven door de belangen van het havenpatronaat: "De pool werd indertijd ingevoerd om tegemoet te komen aan het sterk variabel arbeidsaanbod... Als er veel zeeverkeer is, is er veel werk voor de scheepsherstellers. Als er minder verkeer is, is er ook minder werk. Antwerpen moet echter constant een hersteldienst aan havenklanten kunnen aanbieden. Het Antwerps patronaat, vertegenwoordigd door AGHA, is het daar trouwens volledig mee eens. Welnu, zo'n permanente dienst kunnen wij maar aanbieden wanneer wij over een hooggekwalificeerde arbeidsreserve beschikken. Een pool dus."²⁵⁵ Ook het patronale argument dat het poolsysteem "garant staat voor een jarenlange traditie van sociale vrede" maakt het Vlaams Blok tot het zijne.²⁵⁶ Het patronale standpunt weerklinkt ook in de wijze waarop het Vlaams Blok de arbeiders in het poolsysteem ziet werken: "Zulke pool wordt maar onverantwoord duur wanneer de werknemers niet bereid zijn tot

flexibiliteit en polyvalentie. De scheepsherstellers zijn daar echter wel toe bereid."²⁵⁷

Trends, spreekbuis van het rechtse Vlaamse kapitaal, stelt het Vlaams Blok voor als "de nieuwe Amadezen" en als "de voorpost van de syndicale strijd" bij de scheepsherstellers,²⁵⁸ en schat op die manier goed in welke functie het Vlaams Blok als haar vijfde colonne onder de werkers kan vervullen. Het Vlaams Blok heeft nog enig krediet bij delen van de arbeiders omdat het zijn handen nog niet verbrand heeft aan het beleid. Bij het Trends-artikel wordt een foto afgedrukt waarbij Vlaams Blok-kopstukken Jan Penris en Filip Dewinter op de brug van het kot van de scheepsherstellers staan om zo de indruk te wekken dat de Vlaams Blok-mandatarissen "tussen de mensen, aan de toeg, op de werf..." staan. De foto werd getrokken zonder één scheepshersteller in de buurt, "puur voor de show" zoals een scheepshersteller zegde. De foto was geësceneerd, de boodschap was dat zo mogelijk nog meer. De patronale reclamespot in *Trends* voor het Vlaams Blok haalt ook uit naar "een verdwaalde PVDA'er die de mannen vanop de brug wil toespreken en genadeloos wordt uitgefloten." Die PVDA'er Jos Serneels, zelf jarenlang scheepshersteller, riep op tot bezetting van de werf, en kon, in tegenstelling tot de bewering van *Trends*, op veel sympathie rekenen.²⁵⁹

17. Besluiten en stellingen

Het Vlaams Blok is de spreekbuis en vertegenwoordiger van de klassebelangen van het grootkapitaal, en meer bij-

zonder van een deel van het Vlaamse en Europese, op Duitsland georiënteerde, grootkapitaal. Het gaat om een

agressieve fractie van dit kapitaal dat concreet te situeren is in de kringen van het Antwerps havenpatronaat, kringen rond *Trends*, en anderen.

Het Vlaams Blok verwerft reeds een zekere invloed bij het patronaat.

Wiens brood men eet, diens woord men spreekt. Wiens woord men spreekt, diens brood men eet.

Het Vlaams Blok houdt alle beleidslijnen van de traditionele burgerlijke partijen aan en trekt deze door tot haar ultieme consequenties. Zoals van het 70-puntenprogramma tegen de migranten er al tientallen punten zijn uitgevoerd door de traditionele partijen, zo zijn er van het "100-punten" sociaal-economisch programma van het Vlaams Blok ook tientallen punten uitgevoerd of in uitvoering door de traditionele partijen; zo ondermeer:

- gemeenschapsdienst,
- arbeidsflexibiliteit in ondernemingen met minder dan vijftig werknemers,
- privatiseringen,
- beperking stakingsrecht,
- koppelen loon aan winst in ondernemingen,
- vermindering patronale sociale bijdragen,
- afschaffen indexkoppeling lonen,
- afbouw stelsel sociale zekerheid.

Ook op het vlak van sociaal-economische ideeën liggen het Vlaams Blok en de traditionele partijen niet ver uit elkaar:

- de concurrentiepositie van de ondernemingen,
- sociale zekerheid als vangnet, niet als hangmat.

De reden is dat burgerlijke democratie en fascistische dictatuur twee vormen zijn van de dictatuur van het

grootkapitaal. In crisisperiodes wordt de scheidingslijn tussen beide zeer dun.

Het Vlaams Blok wil de arbeidersbeweging uitschakelen, zowel haar strijdbare organisaties (vakbonden, PVDA,...), haar politieke rechten (stakingsrecht, vrije organisatie versus rechtspersoonlijkheid...), haar sociale verworvenheden en arbeidsrechten.

Het Vlaams Blok combineert de tactiek van de openlijke aanval, met sociale demagogie en infiltratie in de arbeidersorganisaties en arbeidersstrijd.

Er is een principiële en concrete strijd nodig van de arbeidersbeweging tegen het Vlaams Blok, en niet in het minst tegen de infiltratie van Vlaams Blok-leden en Vlaams Blok-ideeën in de vakbond.

Dit kan enkel consequent geschieden op basis van een anti-kapitalistisch alternatief. De strijd tegen het fascisme moet gekoppeld worden aan de strijd tegen het kapitalisme, in wiens schoot het ontstaat, en voor het socialisme in wiens tuin het uitgeroeid wordt.

"Om de muggen te doden, moet men het moeras droogleggen."

Noten

¹ Edgard Delvo werd op 23-jarige leeftijd benoemd tot Vlaams secretaris van de socialistische Centrale voor Arbeidersopvoeding. In 1932 werd hij secretaris-generaal van die organisatie, die de scholing van de socialistische arbeiders, zowel van de partij als van de vakbond, verzorgde. Delvo komt sterk onder invloed van de theorieën van Hendrik De Man. Bij de inval van de nazi's komt Delvo in de collaboratie terecht. In 1941 wordt hij lid van de Raad van Leiding van het Vlaams Nationaal Verbond (VNV). In 1942 wordt hij voorzitter van de collaboratievakbond de Unie van Hand- en Geestesarbeiders (UHGA). In 1945 wordt hij wegens collaboratie ter dood veroordeeld, maar hij is gevlucht en zal dertig jaar in ballingschap verblijven. In de jaren 1970-1980 is hij een regelmatig medewerker van het tijdschrift *Dietsland-Europa*, met ondermeer Karel Dillen, de latere voorzitter van het Vlaams Blok, als hoofdredacteur. Delvo schreef in twee boeken zijn ideeën samen. Het in 1944 geschreven boek *Sociale Collaboratie. Pleidooi voor een volksnationale sociale politiek* wordt in 1975 uitgegeven. Een tweede boek draagt de titel *Democratie in stormtij. Democratisch socialisme in de jaren dertig*. Delvo is het typevoorbeeld van hoe het socialistisch reformisme regelrecht kan leiden naar het fascisme. Hij gaf een theoretische grondslag aan de sociale collaboratie van de wereld van de arbeid met de wereld van het kapitaal.

² Hendrik De Man was voorzitter van de Belgische Werkliedenpartij (BWP) wanneer de nazi's in mei 1940 België binnenvallen. Als voorzitter van de BWP vraagt hij in een manifest van 28 juni 1940 de socialistische militanten de nazi-overwinning te aanvaarden als vertrekpunt van een Nieuwe Orde. In de eerste maanden van de nazibezetting zal De Man een actieve rol spelen bij de praktische uitbouw van het collaboratieregime, ondermeer als stuwende kracht bij het tot stand brengen van de collaboratievakbond UHGA. De kern van De Man's denken

bestond in de herziening van het marxisme. In 1926 publiceerde hij zijn boek *Zur Psychologie des Socialismus*, in het Frans gepubliceerd onder de titel *Au-delà du marxisme*. Dit sleutelboek illustreert hoe het "overstijgen" van het marxisme direct leidt naar een fascistisch denkkader. De collaboratie van De Man in 1940 valt dan ook niet uit de lucht, maar steunt op zijn anti-marxistische ideologie.

³ Truyens Edwin, *Vlaams Nationale Economie. Financiële perspectieven voor een zelfstandig Vlaanderen*, Vlaams Blok-congres 22-23 maart 1980; Smout Willy, *Van crisis en werkloosheid naar volledige werkgelegenheid in een organisch solidaristische staat*, 1989.

⁴ Truyens, *op.cit.*, p.2 en 28.

⁵ Van den Brink Rinke, *De internationale van de haat*, p.179.

⁶ Congres *Arm Vlaanderen*, 1993.

⁷ *Trends*, 5 maart 1992.

⁸ *Ons Recht*, weekblad Landelijke Bediendencentrale, januari 1993.

⁹ *Maandblad Vlaams Blok*, maart 1993.

¹⁰ *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1983.

¹¹ Smout, *Onafhankelijkheid moet en kan*, deel I, p.43.

¹² *Grondbeginselen Vlaams Blok*, p.9.

¹³ Delvo Edgard, *Arbeid en arbeider in de volksche orde*, p.24-26.

¹⁴ *Grondbeginselen Vlaams Blok*.

¹⁵ Congres *Arm Vlaanderen*, 1993.

¹⁶ *Ibidem*.

¹⁷ *Ibidem*.

¹⁸ Van Hauthem Joris, *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.

¹⁹ Van den Eynde, *Vlaamse Raad*, 5 november 1993.

²⁰ *Ibidem*.

²¹ Verkiezingsprogramma Vlaams Blok, 1991.

²² Smout, *op.cit.*, p.4 en 10.

²³ Verkiezingsblad, 13 oktober 1985.

²⁴ Smout, *Maandblad Vlaams Blok*, maart 1992.

²⁵ Smout, *Maandblad Vlaams Blok*, april 1989.

- ²⁵ Van den Eynde, Vlaamse Raad, 3 november 1993.
- ²⁷ Dillen Marijke, Vlaamse Raad, geciteerd in *Maandblad Vlaams Blok*, maart 1992; *Havenbeleid in Vlaanderen, de Vlaams Blok-visie*, p.3 en 40.
- ²⁸ Persconferentie *Ze hebben het weer niet begrepen*, 17 maart 1992.
- ²⁹ Ibidem; Verreycken, Senaat, 4 juni 1992.
- ³⁰ *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.
- ³¹ Van den Brink, *op.cit.*, p.121.
- ³² *Financieel Economische Tijd*, 28 september 1993.
- ³³ *Trends*, 23 september 1993.
- ³⁴ Van den Brink, *op.cit.*, p.169.
- ³⁵ *Solidair*, 5 oktober 1994.
- ³⁶ *Trends*, 21 april 1994.
- ³⁷ *Het Nieuwsblad*, 5 december 1991.
- ³⁸ *De Morgen*, 24 oktober 1993.
- ³⁹ *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1981.
- ¹ Verkiezingsprogramma *Uit Zelfverdediging*, november 1991; *Onafhankelijkheid noet en kan*, brochure, p.43.
- ⁴¹ Smout, *op.cit.*, p.20.
- ⁴² Truyens, *op.cit.*, p.34-36.
- ⁴³ *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.
- ⁴⁴ Van Hauthem, *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.
- ⁴⁵ *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1993.
- ⁴⁶ *Maandblad Vlaams Blok*, februari 1982.
- ⁴⁷ *Maandblad Vlaams Blok*, december 1982.
- ⁴⁸ *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1983.
- ⁴⁹ Ibidem.
- ⁵⁰ Verkiezingsblad Vlaams Blok, 13 oktober 1985.
- ⁵¹ *Maandblad Vlaams Blok*, maart 1986.
- ⁵² Persconferentie *"Ze hebben het weer niet begrepen"*, 17 maart 1992.
- ⁵³ *Trends*, 5 maart 1992.
- ⁵⁴ *Percommuniqué*, 2 maart 1992.
- ⁵⁵ Delvo, *Sociale Collaboratie*, p.149 en 151.
- ⁵⁶ Smout, *op.cit.*, p.16.
- ⁵⁷ *Grondbeginselen Vlaams Blok*.
- ⁵⁸ Smout, *op.cit.*, p.16.
- ⁵⁹ Van der Sande Philippe, Vlaams Blokjongeren *Congres Een andere jeugd, een ander ideaal*, 1990, p.3.
- ⁶⁰ Delvo, *Democratie in stormtij*, p.17-18.
- ⁶¹ Smout, *op.cit.*, p.2.
- ⁶² Truyens, *op.cit.*, p.34-36.
- ⁶³ *Grondbeginselen Vlaams Blok*.
- ⁶⁴ *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1981.
- ⁶⁵ *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.
- ⁶⁶ Delvo, *Sociale Collaboratie*, p.62.
- ⁶⁷ Ibidem.
- ⁶⁸ Delvo, *Democratie in stormtij*, p.33.
- ⁶⁹ Vander Velpen Jos, *Daar komen ze aange-marcheerd*, p.10 en 53.
- ⁷⁰ *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.
- ⁷¹ Annemans, *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.
- ⁷² Delvo, *Sociale Collaboratie*, p.28.
- ⁷³ *Dietsland-Europa*, juni 1992.
- ⁷⁴ *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.
- ⁷⁵ Van Dijck Wim, *Revolte*, tweede kwartaal 1995, p.3.
- ⁷⁶ Ibidem.
- ⁷⁷ *De Nieuwe Gazet*, 7 oktober 1994.
- ⁷⁸ Colen Alexandra, tribune in de *Financieel Economische Tijd*, 5 maart 1996.
- ⁷⁹ *Humo*, 5 januari 1995.
- ⁸⁰ *Maandblad Vlaams Blok*, mei 1992.
- ⁸¹ *Maandblad Vlaams Blok*, december 1992.
- ⁸² Palme Dutt, *Fascisme et Révolution*, p.146.
- ⁸³ Palme Dutt, *Fascisme et Révolution*, p.284.
- ⁸⁴ Annemans, in *Trends*, 5 maart 1992.
- ⁸⁵ Verreycken, TV-uitzending Nationalistische Omroep Stichting, 15 november 1993.
- ⁸⁶ Vlaams Blok partijdocument tegen regering Dehaene I, april 1992.
- ⁸⁷ *Maandblad Vlaams Blok*, mei 1987, bijlage: "Vlaamse Staat", p.3.
- ⁸⁸ Verkiezingsprogramma *Uit Zelfverdediging*, november 1991.
- ⁸⁹ Smout, *op.cit.*, p.17.
- ⁹⁰ Vlaams Blok-beleidsnota gemeenteraad Antwerpen, 1986; *Maandblad Vlaams Blok*, mei 1983.
- ⁹¹ Vander Velpen Jos, *op.cit.*, p.155.
- ⁹² *Kaderblad Vlaams Blok*, maart-april 1990 en november-december 1990.
- ⁹³ Smout, *op.cit.*, p.2 en 19.
- ⁹⁴ *Maandblad Vlaams Blok*, mei 1992.
- ⁹⁵ *Maandblad Vlaams Blok*, september 1987.
- ⁹⁶ *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.
- ⁹⁷ *Campagne Werk voor eigen Volk Eerst*, 1996; advertentie *Gazet van Antwerpen*, 10 mei 1996.

- ⁹⁸ Smout, *op.cit.*, p.8.
- ⁹⁹ *Maandblad Vlaams Blok*, november 1991.
- ¹⁰⁰ *Maandblad Vlaams Blok*, februari 1982.
- ¹⁰¹ *Maandblad Vlaams Blok*, december 1982.
- ¹⁰² *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1983.
- ¹⁰³ Smout, *op.cit.*, p.17.
- ¹⁰⁴ *Maandblad Vlaams Blok*, mei 1987.
- ¹⁰⁵ *Maandblad Vlaams Blok*, maart 1996.
- ¹⁰⁶ Smout, *op.cit.*, p.17.
- ¹⁰⁷ Smout, *op.cit.*, p.16.
- ¹⁰⁸ De Winter Filip, persconferentie, 10 november 1992.
- ¹⁰⁹ Vlaams Blok-pamflet scheepsherstellers, 1989.
- ¹¹⁰ BRTN-radio, *Actueel*, 10 november 1992.
- ¹¹¹ *Maandblad Vlaams Blok*, maart 1993.
- ¹¹² Grondslagen Were Di, p.57.
- ¹¹³ Hilter A., *Mijn Kamp*, p.746.
- ¹¹⁴ *De Nieuwe Gazet*, 11 maart 1994.
- ¹¹⁵ *Congres Arm Vlaanderen*, 1993, Annemans.
- ¹¹⁶ Geciteerd in *Maandblad Vlaams Blok*, januari 1994.
- ¹¹⁷ *Ibidem*.
- ¹¹⁸ *De Gids op maatschappelijk gebied*, nr.3, p.288-289.
- ¹¹⁹ Vlaams Blok-brochure die toelichting geeft bij zijn eerste zeven wetsvoorstellen.
- ¹²⁰ *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1983; *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.
- ¹²¹ Jan Stalmans is een pseudoniem voor Luc Dieudonné. De echte Jan Stalmans was tijdens de Tweede Wereldoorlog de ideoloog van het VNV-collaboratieweekblad *De Nationaalsocialist*. Dieudonné werd in 1980 door de rechtbank te Mechelen veroordeeld tot enkele maanden gevangenisstraf omdat hij met een gewapend commando de boekenwinkel *De Rode Mol* overvallen had.
- ¹²² Vlaams Blok-advertentie reclameblad Heist-op-den-Berg, november 1993.
- ¹²³ TV-uitzending Nationalistische Omroep Stichting, 28 februari 1994.
- ¹²⁴ Creyelman Frank, *De Mechelse Blokker*, december 1993.
- ¹²⁵ Gijssels Hugo, *Open je ogen*, p.10-11.
- ¹²⁶ *Maandblad Vlaams Blok*, december 1982.
- ¹²⁷ *Maandblad Vlaams Blok*, januari 1983.
- ¹²⁸ *Maandblad Vlaams Blok*, mei 1983.
- ¹²⁹ *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1983.
- ¹³⁰ *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1983.
- ¹³¹ *Maandblad Vlaams Blok*, maart 1986.
- ¹³² *Belang van Limburg*, 2 mei 1986.
- ¹³³ *Maandblad Vlaams Blok*, juni 1986.
- ¹³⁴ Amendement Congres Vlaams Blok-jongeren, 4 oktober 1987.
- ¹³⁵ Pamflet Vlaams Blok uitgedeeld aan stations op 27 januari 1993.
- ¹³⁶ Penris J., in *Maandblad Vlaams Blok*, april 1993.
- ¹³⁷ Verreycken, TV-uitzending Nationalistische Omroep Stichting, 15.11.1993.
- ¹³⁸ Smout, *Maandblad Vlaams Blok*, maart 1993.
- ¹³⁹ *Humo*, 24 maart 1988.
- ¹⁴⁰ *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1983.
- ¹⁴¹ Verreycken, Senaat, 21 november 1993.
- ¹⁴² *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1993.
- ¹⁴³ *Grondbeginselen Vlaams Blok*, p.10.
- ¹⁴⁴ Truyens, *op.cit.*, p.35.
- ¹⁴⁵ Smout, *op.cit.*, p.35.
- ¹⁴⁶ Penris, *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1993.
- ¹⁴⁷ Colen, *op.cit.*
- ¹⁴⁸ Van den Eynde, Kamer van Volksvertegenwoordigers, 26 oktober 1993.
- ¹⁴⁹ Smout, *op.cit.*, p.5 en 24.
- ¹⁵⁰ *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.
- ¹⁵¹ *Ibidem*.
- ¹⁵² *Ibidem*.
- ¹⁵³ *Weekberichten Kredietbank*, jaargang 48, nr. 38, 10 december 1993.
- ¹⁵⁴ Truyens, *op.cit.*, p.34-36.
- ¹⁵⁵ *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.
- ¹⁵⁶ Colen, *op.cit.*
- ¹⁵⁷ *Congres Arm Vlaanderen*, 1993.
- ¹⁵⁸ *Ibidem*.
- ¹⁵⁹ Smout, *op.cit.*, p.25.
- ¹⁶⁰ *Grondbeginselen Vlaams Blok*, eis nr. 9.
- ¹⁶¹ Bosman, senaat, 4 juni 1992.
- ¹⁶² Truyens, *Maandblad Vlaams Blok*, september 1981.
- ¹⁶³ Truyens, *Maandblad Vlaams Blok*, november 1981.
- ¹⁶⁴ Smout, *Maandblad Vlaams Blok*, januari 1990.

- ¹⁶⁵ Verkiezingsblad Vlaams Blok, 13 oktober 1985.
- ¹⁶⁶ Een studie van de Christelijke Mutualiteiten spreekt over een transfer van twee miljard in de gezondheidszorg; deze heeft te maken met prestatiegeneeskunde van specialisten in Wallonië. Zie: *Straal*, Tijdschrift Christelijke Mutualiteiten, 94/2en94/3; *Wij zijn uw tunnels beu*, PVDA-brochure, p.27.
- ¹⁶⁷ Wijmeersch, Kamer Volksvertegenwoordigers, 16 juni 1992; Verreycken, Senaat, 21 mei 1992; jongerenpamflet *Werk voor eigen volk eerst*-campagne april 1996.
- ¹⁶⁸ Van den Eynde, Kamer, 26 oktober 1993.
- ¹⁶⁹ Verreycken, Senaat, 2 juni 1992.
- ¹⁷⁰ Congres *De Gezinspartij*, 1991.
- ¹⁷¹ Congres *Onafhankelijkheid moet en kan*, 1990.
- ¹⁷² Brochure, *Ze hebben het weer niet begrepen*, 1992.
- ¹⁷³ Jongerenpamflet campagne *Werk voor eigen volk eerst*, 1996.
- ¹⁷⁴ Wymeersch, Kamer, 16.6.1992.
- ¹⁷⁵ Colen, *op.cit.*
- ¹⁷⁶ *De Morgen*, 14 oktober 1992.
- ¹⁷⁷ Verreycken, Senaat, 21 mei 1992.
- ¹⁷⁸ Wymeersch, Kamer, 16 juni 1992.
- ¹⁷⁹ Bosman, Senaat, 3 december 1992; Annemans, *Kaderblad Vlaams Blok*, november-december 1990; Congres *De Gezinspartij*, p.52.
- ¹⁸⁰ Verreycken, Senaat, 22 november 1993.
- ¹⁸¹ Congres *Arm Vlaanderen*, 1993.
- ¹⁸² *De Morgen*, 14 oktober 1992.
- ¹⁸³ *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1993.
- ¹⁸⁴ Verkiezingsprogramma Vlaams Blok, november 1991.
- ¹⁸⁵ *De Morgen*, 12 oktober 1992.
- ¹⁸⁶ Vlaams Blok-pamflet verspreid in 1991.
- ¹⁸⁷ Zeventigpuntenprogramma, punt 57; wetsvoorstel Annemans, vermeld in *Maandblad Vlaams Blok*, april 1992.
- ¹⁸⁸ Smout, *op.cit.*, p.42.
- ¹⁸⁹ Colen, *op.cit.*
- ¹⁹⁰ Congres *Arm Vlaanderen*, 1993.
- ¹⁹¹ *Grondbeginselen Vlaams Blok*, p.10.
- ¹⁹² Smout, *op.cit.*, p.35.
- ¹⁹³ Smout, *op.cit.*, p.35.
- ¹⁹⁴ Truyens, *Maandblad Vlaams Blok*, november 1981.
- ¹⁹⁵ Congres *De Gezinspartij*, p.64.
- ¹⁹⁶ Bosman, Senaat, 16 juni 1992.
- ¹⁹⁷ Congres *Arm Vlaanderen*, december 1993.
- ¹⁹⁸ Smout, *op.cit.*, p.34.
- ¹⁹⁹ Bosman, Senaat, 16 juni 1992.
- ²⁰⁰ Verreycken, Senaat, 21 december 1992.
- ²⁰¹ Congres *De Gezinspartij*, 1991, p.64.
- ²⁰² Congres *Arm Vlaanderen*, 1993.
- ²⁰³ *Ibidem*.
- ²⁰⁴ *Ibidem*.
- ²⁰⁵ Truyens, *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1981.
- ²⁰⁶ Verreycken, Congres *Arm Vlaanderen*, december 1993.
- ²⁰⁷ Lowie Ignace, districtsraad Berchem, 18 maart 1991.
- ²⁰⁸ Bosman, Senaat, 4 juni 1992.
- ²⁰⁹ Bosman, Senaat, 22 mei 1992.
- ²¹⁰ Bosman, Senaat, 3 december 1992.
- ²¹¹ Bosman, Senaat, 3 december 1992.
- ²¹² Lezersbrief in *De Artsenkrant*, maart 1993.
- ²¹³ Congres *Arm Vlaanderen*, 1993.
- ²¹⁴ Colen, *op.cit.*
- ²¹⁵ "Rijk Volk Eerst", *Het Vlaams Blok en de Sociale Zekerheid*, Uitgave Sevi, 1996, p.12.
- ²¹⁶ Annemans, Kamer, 18 november 1993.
- ²¹⁷ *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1993.
- ²¹⁸ *De Bond*, 19 november 1993 en 3 december 1993.
- ²¹⁹ Truyens, *Maandblad Vlaams Blok*, september 1981.
- ²²⁰ Annemans, *Trends*, 5 maart 1992.
- ²²¹ Brochure *Ze hebben het weer niet begrepen*, p.58.
- ²²² Congres *Arm Vlaanderen*, 1993.
- ²²³ *Maandblad Vlaams Blok*, december 1993.
- ²²⁴ Congres *Arm Vlaanderen*, 1993.
- ²²⁵ Congres *Arm Vlaanderen*, 1993, "Flexibiliteit in de arbeidsverhoudingen".
- ²²⁶ Spruyt Marc, *Grove Borstels*, Uitgeverij Van Halewyck, 1995, p.181.
- ²²⁷ Smout, *Maandblad Vlaams Blok*, januari 1989.
- ²²⁸ Smout, *op.cit.*, p.36.
- ²²⁹ Smout, *Maandblad Vlaams Blok*, november 1990.

- ²²³⁰ Smout, *op.cit.*, p.18.
- ²³¹ Congres *Arm Vlaanderen*, 1993.
- ²³² *Havenbeleid in Vlaanderen, De Vlaams Blok-visie*, p.22, 23 en 104.
- ²³³ *Havenbeleid in Vlaanderen, op.cit.*, p.23 en 40.
- ²³⁴ *Havenbeleid in Vlaanderen, op.cit.*, p.25.
- ²³⁵ Het gaat om havenarbeiders die in de distributieruimten werken en slechts 75% van het normaal dokwerkersloon ontvangen.
- ²³⁶ Penris, oktober 1993, Brief aan de sociale partners van de haven van Antwerpen, geciteerd in *Solidair*, 12 januari 1994.
- ²³⁷ Verkiezingsprogramma Vlaams Blok, 1994.
- ²³⁸ *Havenbeleid in Vlaanderen, op.cit.*, p.48.
- ²³⁹ *Havenbeleid in Vlaanderen, op.cit.*, p.49.
- ²⁴⁰ Pamflet uitgedeeld in 1993 aan Antwerpse scheepsherstellers.
- ²⁴¹ Congres *Arm Vlaanderen*, 1993.
- ²⁴² Colen, *op.cit.*
- ²⁴³ Congres *Arm Vlaanderen*, 1993; *Maandblad Vlaams Blok*, oktober en november 1993.
- ²⁴⁴ *Havenbeleid in Vlaanderen, op.cit.*, p.31, 33.
- ²⁴⁵ *Havenbeleid in Vlaanderen, op.cit.*, p.31, 32 en 37.
- ²⁴⁶ *Havenbeleid in Vlaanderen, op.cit.*, aanvulling p.5.
- ²⁴⁷ *Maandblad Vlaams Blok*, oktober 1993.
- ²⁴⁸ Annemans, TV-uitzending Nationalistische Omroep Stichting, 15 november 1993.
- ²⁴⁹ Vlaams Blok Mechelen, pamflet verspreid in november 1993: "Jarenlang hebben de kopstukken van het ABVV hun zakken gevuld met uw en ons geld in plaats van te zorgen voor het welzijn en de belangen van arbeiders en bedienden. Wat hen echt interesseert is hun beheersmandaten behouden en hun zakkenvullerij bestendigen. Open uw ogen. Laat U niet misbruiken door de politiek verkochte vakbonden."
- ²⁵⁰ *Havenbeleid in Vlaanderen, op.cit.*, p.50.
- ²⁵¹ *Trends*, 23 september 1993.
- ²⁵² De Winter, Brief aan voorzitter Vlaamse Raad L. Van Velthoven, 12 augustus 1993.
- ²⁵³ De Winter, Brief aan Vlaams Minister-President Van den Brande, 12 augustus 1993.
- ²⁵⁴ Persmededeling Vlaams Blok, augustus 1993.
- ²⁵⁵ Vlaams Blok-pamflet uitgedeeld aan scheepsherstellers, maart 1994.
- ²⁵⁶ Over de pool bij de havenarbeiders, *Barrikade*, periodiek Vlaams Blok-arrondissement Antwerpen, januari-februari 1994, p.2.
- ²⁵⁷ Vlaams Blok-pamflet uitgedeeld aan scheepsherstellers, 1993.
- ²⁵⁸ *Trends*, 23 september 1993.
- ²⁵⁹ *Solidair*, 6 oktober 1993.

Democratie tegen totalitarisme?

Herwig Lerouge

In zijn werk *Eenheid tegen het fascisme* geeft Dimitrov, de leider van de Communistische Internationale in de jaren dertig, als definitie van het fascisme: "(Het is) de openlijke terroristische dictatuur van de meest reactionaire, meest chauvinistische, meest imperialistische elementen van het grootkapitaal."¹ Deze definitie staat regelrecht tegen de bij vele anti-fascisten verspreide opvatting: "Fascisme is de ontkenning van de parlementaire democratie, van de pluralistische maatschappij." In de burgerlijke democratie, zo zegt de gangbare opinie, hebben alle sociale groepen - niet meer over klassen spreken, aub - de mogelijkheid en de opdracht om hun belangen te verdedigen. Via compromissen komt men tot een harmonisering van de soms tegengestelde belangen, zij het al eens met conflicten.

Tegenover dit "betere" of "minst slechte" systeem staan dan de zogenaamde totalitaire stelsels: fascisme en communisme die worden omschreven als "wezenlijk hetzelfde".

De "bewijzen" voor deze "wezenlijke" overeenkomsten leiden de pleitbezorger van de burgerlijke democratie niet af uit de inhoudelijke kenmerken van beide systemen, maar uit een krampachtige zoektocht naar vormelijke gelijkenissen. Als criteria voor de definitie van een totalitair systeem halen ze meestal aan: een totalitaire ideologie, een éénpartijstelsel, een terroristische geheime politie, het monopolie op de

berichtgeving, op de wapens en een centraal geleide economie.

Zodra men echter de zogenaamde totalitaire staten vergelijkt naar de inhoud en de vraag stelt welke klasse er de macht bezit, met welk doel ze die macht uitoefent, stort het kaartenhuisje van de totalitarisme-doctrine in mekaar. Dan blijkt dat de burgerlijke democratie en het fascisme "wezenlijk hetzelfde" zijn.

De vage grens tussen burgerlijke democratie en fascisme

Burgerlijke democratie betekent nu reeds fascisme voor bijna de gehele Derde Wereld

Het grootste deel van de mensheid, de zogenaamde Derde Wereld, kent het vrije Westen alleen als een uiterst wreedaardig terreurregime. De partijen die in het Westen aan de macht zijn controleren in naam van de grote burgerij de gehele Derde Wereld via stromannen als Mobutu, Habyarimana, Fujimori, Pinochet, Soeharto, Marcos of Ramos. Zij organiseren er een permanente volkerenmoord door middel van de Wereldbank en Wereldhandelsorganisatie. Bij gelegenheid laten zij er de mensen met honderdduizenden tegelijk afslachten.

Een onvolledig overzicht, vanaf de jaren zestig, herneemt alleen slachtpartijen met meer dan 200.000 slachtoffers in aanmerking worden genomen. Indonesië in 1963: 200.000 communisten uitgemoord met de hulp van de CIA; Vietnam: 1 miljoen doden om de pro-Westerse marionetten in Zuid-Vietnam aan de macht te houden; Angola: honderdduizenden doden als gevolg van de oorlog van het door het Westen gesteunde Unita tegen de progressieve regering. Mozambique:

Herwig Lerouge is lid van de nationale leiding van de PVDA en maakt deel uit van het redactiecomité van *Marxistische Studies*. Hij is de auteur van de brochure *Duitsland in de jaren dertig. De Socialistische Partij effende de weg voor Hitler* (1992).

900.000 doden als gevolg van de agressie van het door het Westen gesteunde Renamo tegen de socialistische regering. Ruanda: 1 miljoen doden op rekening van de door Fransen en Belgen getrainde en omkaderde Interahamwe. Irak: 500.000 doden om de Westerse heerschappij over de Arabische petroleumvelden te behouden.

Chili, Argentinië, Salvador, Nicaragua, Guatemala, Paraguay, Panama... In geheel Latijns Amerika konden pro-Amerikaanse regeringen slechts aan de macht blijven door bloedige terreur tegen honderdduizenden werkers, syndicalisten en revolutionairen. In het voormalige Oostblok en de Sovjet-Unie maakte het herstel van de vrije markt economie op vijf jaar tijd 1,7 miljoen slachtoffers door burgeroorlogen, ondervoeding en afbraak van de gezondheidszorg. Voor een groot deel van de bevolking betekent de Westerse democratie er enkel burgeroorlog, fascisme, honger en ziekte.

Iedere opstand in het bloed gesmoord

Maar ook in de Westerse wereld zelf duurt de democratie net zo lang tot de heerschappij van het kapitaal in het gedrang komt. Iedere poging om het socialisme te vestigen wordt in het bloed gesmoord. In 1917 trekken de verenigde legers van de kapitalistische wereld ten strijde tegen het socialistische Rusland: 2 miljoen doden. Hongarije 1918, de socialistische revolutie wordt op een wrede wijze neergeslagen. Duitsland 1918, 1921, 1923: verscheidene opstanden worden gesmoord in het bloed van tienduizenden arbeiders. Italië, 1922: om een einde te maken aan de arbeidersopstanden stelt de heersende

klasse het fascisme in. Spanje 1935-36: de wettelijke republikeinse regering wordt dank zij de steun van Hitler en Mussolini verdreven en uitgemoord. De Westerse democratiën kijken met een welwillende neutraliteit toe.

Parlementaire democratie verhult onverdeelde alleenheerschappij

"Alle sociale groepen hebben de mogelijkheid en de opdracht om hun belangen te verdedigen," zo luidt de officiële versie. Maar over de essentiële kwesties van het leven heeft de overgrote meerderheid van de bevolking niets te zeggen. Wat heeft een arbeider in zijn bedrijf te vertellen over ritme, tewerkstelling, investeringen en zelfs over het loon? Wat betekent democratie als vrije meningsuiting misschien afdanking en werkloosheid betekent? Alleen onder het socialisme, zelfs onder het zieke socialisme, weten de arbeiders wat democratie in het bedrijf betekent.

In 1989 destabiliseerde de West-Duitse regering de socialistische Duitse Democratische Republiek (DDR). Gekwalificeerde werknemers werden er weggehaald met beloftes van een goedbetaalde job in West-Duitse bedrijven. Reeds een paar maanden later deed het West-Duitse patronaat zijn beklag over de "Ossis". Ze waren het moordende ritme niet gewoon, maar vooral, ze lieten zich niet op de kop zittten. Ze wilden hun zegje hebben over de manier waarop het werk werd georganiseerd, wilden zelf mee het werkritme bepalen, betwistten bevelen van de meestergast. Dat waren ze immers jaren gewoon geweest in de DDR. In West-Duitsland konden ze kiezen: hun mond houden of het werklozenleger gaan vervoegen.

Maar kan niet iedereen via zijn stem invloed uitoefenen op het beleid? Zoals Marx het al zegde: "Verkiezingen dienen om op geregelde tijdstippen te beslissen wie het volk mag gaan vertegenwoordigen en vertrappen (*Vertreten und zertreten*)." Het parlement is een schijnvertoning. Welke belangrijke kwesties worden in het parlement beslecht? De raketten werden geïnstalleerd ondanks een meerderheid van tegenstanders in het parlement. Alle belangrijke economische beslissingen worden door het grootkapitaal uitgewerkt en via hun vertegenwoordigers in de ministeriële kabinetten doorgevoerd. Het "sociaal pact" is een idee dat door de Europese Ronde Tafel van Industriëlen is ontwikkeld. Via de Europese Commissie wordt dit pact in naam van de Maastrichtnorm opgelegd aan de verschillende regeringen. Deze regeringen voeren het door ondanks de tegenstand van de overweldigende meerderheid van de bevolking. De onderwijshervormingen van Onkelinx en Vandenbossche zijn zo overgeschreven uit de studiegroep Onderwijs van dezelfde Ronde Tafel.

Als een regering meent dat een normaal parlementair debat de arbeidersbeweging de kans biedt om protest te organiseren, zet ze het parlement buiten spel via kaderwetten of volmachten. Geen enkel "democratisch verkozen" parlementslid vertolkt het maandenlange verzet van tienduizenden franstalige leraars en studenten tegen de afbraak van het onderwijs. In geen enkele afdeling van de Parti Socialiste wordt het decreet van de socialistische minister Onkelinx ter discussie voorgelegd. De vele leraars en ouders van scholieren die lid zijn van deze partij zouden het zonder aarzelen

verworpen hebben. Maar bij de stemming over dat decreet ontbreekt geen enkele stem van een socialistische mandataris.

Maar de oppositie kan de regering toch ten val kan brengen? Ja, maar welke oppositiepartij vertolkt de eisen van de werkers? In geen enkel Westers land betekent een verandering van coalitie ook een fundamentele verandering van politiek. In een parlementaire democratie wordt de dictatuur van het kapitaal verdoezeld achter de illusie van democratie. De almacht van het kapitaal is er niet afhankelijk van één partij of persoon. Verandering van personeel en instellingen brengt die almacht niet in gevaar. Frankrijk kende op 200 jaar tijd vijf grondwetten en vijf republieken. Maar door de republieken heen bleef de werkelijke macht bij de Rothschilds, de Empains, de Schneiders. Wie ziet het onderscheid tussen socialisten en liberalen, tenzij in de kleur van hun respectievelijke verkiezingsafiches? Het pluralisme in de burgerlijke democratie is een waanbeeld want alle burgerlijke partijen functioneren binnen eenzelfde kader: erkenning van het privé-bezit van de productiemiddelen, steun aan de internationale belangen van onze kapitalisten zoals tijdens Golfoorlog, superioriteit van de burgerlijke democratie. Het pluralisme bestaat alleen voor wie de grondslagen van de macht van de heersende klasse niet in vraag stelt. Revolutionairen, strijdbare syndicalisten, vredesactivisten en anti-fascisten botsen op repressie en spionage.

In onze democratie beslecht een onafhankelijk gerecht conflicten tussen de groepen, zo luidt het in onze schoolboeken. In werkelijkheid staan gerecht en rijkswacht ten dienste van

het grootkapitaal. Ze dienen enkel om met geweld de werkers te verhinderen de macht van het patronaat te breken. Nog nooit kwam de rijkswacht in een staking tussen om het recht op staking te beschermen. Als er al patroons vervolgd worden voor de rechtbank is het enkel omdat zij de regels van het kapitalistische spel niet respecteren en andere patroons schade berokkenen.

Vrijheid van pers? Maar alleen wie geld heeft kan zijn opinie via de pers kwijt. Alle grote media zijn in handen van een heel beperkte groep kapitalisten: drie of vier grote groepen in Vlaanderen (Leysen, Van Thillo, VNU en Roularta), drie in Wallonië (Rossel, La Libre Belgique, Vers l'Avenir).

Wie kan een TV-station betalen? Wie media bezit zoals Berlusconi, kan eerste minister worden met een op zes maanden tijd klaargestoomde partij. Maar communisten steekt men alle mogelijke stokken in de wielen. De PVDA wordt zelfs de vierjaarlijkse 3 minuten op TV betwist. Ondertussen hitsen de burgerlijke media ononderbroken op tegen het socialisme terwijl ze de terreur van het imperialisme tegen het volk in de Derde Wereld verbergen. Op hetzelfde ogenblik als het optreden van het Chinese leger tegen een contra-revolutionaire rebellie op het Tien An Men-plein, schoot het leger van Venezuela 1.000 mensen die een grootwarenhuis bestormden dood in Caracas. Ze kwamen in opstand tegen het IMF. Wie heeft daarvan gehoord?

Als het niet mogelijk is om de onderdrukking te verbergen, zorgen de burgerlijke media ervoor dat de kijkers of de lezers de band tussen onderdrukking en kapitalisme niet leggen. De massamoord in Ruanda heeft volgens

hen niets te maken met extreme armoede en de steun van België en Frankrijk aan het moordenaarsregime. Gans anders is het met gebeurtenissen in de socialistische landen. Vandaag nog begint de BBC iedere reportage over China met de zin: "Zeven jaar na de bloedige onderdrukking van de beweging voor democratie op Tien An Men... is er brand uitgebroken in een speelgoedfabriek in de streek van Canton."

Zelfs als haar macht vrij stabiel lijkt, bereidt de burgerij zich voor op openlijke onderdrukking

Het kapitaal weet dat vroeg of laat de uitbuiting tot openlijk verzet zal leiden. In ieder geval bereidt het zich daarvoor. Ook in de meest democratische burgerlijke staat worden alle mogelijke revolutionaire, anti-kapitalistische en anti-imperialistische bewegingen bespioneerd en in kaart gebracht. Volgens het boekje is een van de kenmerken van een totalitaire staat het bestaan van een politieke politie naar Gestapo-model. In ons land investeert de burgerij vele miljarden in de opbouw van een dergelijke politie.

De rijkswacht is een echt instrument voor de burgeroorlog tegen de werkers. Ze werkt volgens een militaire discipline (ook al is die formeel afgeschaft), kan op een nacht alle bedrijven en centrale knooppunten bezetten, beschikt over informatie om op enkele uren tijd alle communisten en strijdsyndicalisten aan te houden. Net als de Gestapo is de rijkswacht tegelijk geheime dienst en politie. Ze controleert alle andere politiediensten en verzamelt in haar computer alle info van de gemeentepolitie. Ze heeft via affaires als Westland

New Post en de Bende van Nijvel, de Staatsveiligheid gedestabiliseerd en probeert nu ook de schandalen bij de gerechterlijke politie in haar voordeel uit te buiten (Reyniers, Roger Moens). Ze breidt haar vangarmen uit over de gehele maatschappij. In Limburg zijn, in naam van de veiligheid, de buschauffeurs van De Lijn rechtsreeks verbonden met de rijkswacht. Zo controleert het korps dag en nacht de handel en wandel van zogenaamde verdachte personen (zoals plakploegen) over de gehele provincie. Alle camera's van het Ministerie van Openbare Werken langs wegen en autostrades staan onder rechtstreekse toezicht van de rijkswacht.

Bovendien gebruikt de officiële politie, ook in vreedzame periodes, fascistische hulptrouwen. Vele gekende fascistische werkers als informant voor rijkswacht en politie. In de jaren '70 en '80 noteerden zij nummerplaten van wagens bij progressieve activiteiten. De leider van het Front de la Jeunesse en Westland New Post, Latinus, infiltreerde in opdracht van de Staatsveiligheid, vele progressieve organisaties.

Dit alles toont hoe weinig vertrouwen de burgerij heeft in de toekomst van haar eigen parlementaire democratie.

Fascisering: in periodes van crisis vervaagt het onderscheid tussen burgerlijke democratie en fascisme

De burgerij eist in crisisperiodes drastische maatregelen die op steeds meer weerstand stuiten. Om dit verzet te voorkomen of te breken voeren de traditionele partijen de afbraak door van de verworven rechten van de arbeiders

op sociaal, economisch en democratisch vlak. Delegees worden afgedankt, stakingsrecht afgebroken. Rechtbanken komen met dwangsommen tussen in stakingen en voeren in de feiten de afschaffing van het stakingsrecht door. Er komen meer autoritaire regeringsvormen: legislatuurregering, autoritaire tussenkomsten in CAO's (globaal plan), volmachten en kaderwetten. Via het racisme en in naam van Europa worden de democratische rechten afgebroken en de controle op de bevolking versterkt (Schengen, Europa van de politie). Veralgemeende politiecontroles en politiegeweld, tegen migranten maar ook steeds meer in stakingen. Buitenlandse interventies voor de verdediging van of verovering van strategische zones worden voorbereid. De ideologische voorbereiding voor dergelijke interventies draait op volle toeren: klassensamenwerking voor de verdediging van "ons" bedrijf, protectionisme (sociale clausules) voor de verdediging van "onze industriën", Europees chauvinisme, humanitair interventierecht, racisme tegen vluchtelingen uit Derde Wereld en integrisme. De uitbouw van het Europees leger met zijn snelle interventietroepen schept de materiële voorwaarden en er wordt reeds druk geoeffend via "humanitaire" tussenkomsten.

Het fascisme is een andere vorm van heerschappij van het kapitaal

Het fascisme staat niet lijnrecht tegenover de burgerlijke democratie. Het is een andere vorm van dictatuur van de grote burgerij. Het is een andere vorm om het kapitalistisch systeem in stand te houden. Als de methodes van de parlementaire democratie het niet meer doen, dan grijpt het grootkapitaal naar de openlijke dictatuur: afschaffing van de democratische vrijheden (organisatie, meningsuiting, betoging, pers) voor de arbeidersbeweging, uitzonderingswetten en -rechtbanken.

Het fascisme is een voorzorgsmaatregel tegen de socialistische revolutie

In Italië werd het fascisme ingesteld tegen de arbeidersraden en de opstanden in Noord-Italië na de Eerste Wereldoorlog. In Duitsland verliest de sociaal-democratie (SPD) eind 1932 steeds meer haar greep op de arbeidersklasse. De communisten (KPD) worden sterker. In 1928 behaalde de KPD 3,2 miljoen stemmen tegen 9,1 miljoen voor de SPD. In november 1932 was de verhouding 6 miljoen voor de KPD en 7,2 miljoen voor de SPD. Het kapitaal vreest een revolutionaire opstand. De leiders van de grote kapitaalgroepen maken een cynische berekening: het fascisme is de enige oplossing om hun macht te bewaren.

De analyse van het patronaal tijdschrift *Deutsche Führerbriefe* van september 1932 maakt dit duidelijk.² Het Duitse patronaat oordeelt dat na drie jaar diepe economische crisis het overleven van het kapitalistisch systeem

hangt af van de verdeeldheid van de arbeidersklasse. Van 1923 tot 1930 heeft de sociaal-democratie met loonsvoordelen en een sociale politiek de arbeidersklasse kunnen verdelen. Het in de vakbond georganiseerde deel van de arbeidersklasse genoot beperkte voordelen die echter aanzienlijk waren in vergelijking met de wisselvallige situatie van de vaak werkloze, onderste lagen van de massa. Zo werd dat gepri-vilegeerd en georganiseerd deel voor de burgerlijke democratie gewonnen. Hun leiders beperkten de eisen tot verbeteringen binnen het bestaande systeem.

Dat werkte nogal goed tot aan de economische crisis van 1929. Die veegde de voordelen van de bovenste lagen weg en ondermijnde zo de sociale basis van de sociaal-democratie. Het gevaar dat de grote meerderheid van arbeidersklasse het communisme ging aanhangen, groeide. Het enige middel om de burgerij van de afgrond te redden was "te zorgen voor verdeeldheid binnen de arbeidersklasse en haar vastketenen aan het staatsapparaat met andere, snellere middelen". Precies daar liggen voor de burgerij, wat zij noemt, "de positieve mogelijkheden (!) en taken van het nationaal-socialisme".

Deze schrik voor de socialistische revolutie geeft de doorslag om Hitler in de regering op te nemen. Alle burgerlijke partijen geven hiertoe hun akkoord tijdens de besprekingen met president Hindenburg eind 1932. Ondanks de twijfels of Hitler zijn achterban onder controle zal kunnen houden, zien ze geen andere uitweg. Tijdens deze besprekingen zeggen de vertegenwoordigers van de Centruumpartij (grootste partij en voorloper van de

CDU): "Er moeten nieuwe mogelijkheden (Hitler in de regering, nvdr) de vrije loop krijgen, want dat is de enige manier om Duitsland te redden in een situatie waarvan de ernst alleen met die van november 1918 (Spartakus opstand, nvdr) kan vergeleken worden."³

Fascisme kan slechts aan de macht komen als het grootkapitaal dat wil

Het fascisme is overal door het grootkapitaal aan de macht gebracht.

In Duitsland heeft president Hindenburg, op aandringen van het financierskapitaal Hitler tot kanselier benoemd. Op 19 november 1932 overhandigt Reinhart, chef van de Commerz und Privatbank aan Meissner, secretaris van Hindenburg, een aanvraag ondertekend door alle leidende figuren van het Duitse grootkapitaal, om Hitler te benoemen.⁴

Maar de nazi's kregen al financiële ondersteuning van de bedrijfs wereld vanaf 1923. In oktober van dat jaar overhandigt staalmagnaat Thyssen via generaal Ludendorff 100.000 goudmarken aan de National Socialistische Arbeiterpartei (NSDAP) van Hitler. In 1926 maakt Hitler een tournee door het Ruhrgebied en spreekt er voor alle belangrijke patroons. In 1927 worden de chemiepatroons Wilhelm Keppler en Emil Kirdorf, van de machtigste mannen uit het Ruhrgebied, lid van de NSDAP. Vanaf begin 1930 ondersteunt bankier Kurt van Schröder de nazi's.⁵ Op 27 oktober 1931 spreekt C.F. von Siemens voor de General Electric Company in New York over de "onbaatzuchtigheid van de beweging van de heer Hitler en zijn verheven nationale

idealen... De wortels van zijn beweging liggen in de strijd tegen het socialisme, het marxisme... Hij is tegen de ongebreidelde overheersing van het parlementarisme, waarvoor ons Duitse volk spijtig genoeg niet rijp is".⁶

Zonder de miljoenen van al deze en veel andere kapitalisten was Hitler nooit groot geworden. Ze stelden hem hun afgedankte loods en ter beschikking die hij omvormde tot een soort nazi-versie van het Leger des Heils. Werkloze sukkelaars konden er terecht voor een bord soep en een bed voor de nacht. Voor ze het wisten hadden ze een SA-uniform (Sturm Abteilung, de knokploegen van de nazi's) aan en marcheerden ze achter de nazivlag. Tijdens de presidentsverkiezingen van 1932 plakten de nazi's miljoenen affiches, verdeelden ze 8 miljoen folders, drukten 12 miljoen extra nummers van hun blad en organiseerden 3.000 meetings per dag. Voor het eerst maakten ze gebruik van film en plaat. Hitler vloog met een privé-vliegtuig van de ene meeting naar de andere. In 1932 had de nazipartij duizenden vrijgestelden en alleen het onderhoud van de SA kostte twee miljoen mark per week.⁷ Wie betaalde dat allemaal? Zeker niet de werkloze leden van de nazipartij.

Voor de nazi's = tijdens de nazi's = na de nazi's: het financierskapitaal heeft de leiding

Hitler is aan de macht gebracht door Thyssen, Krupp, Siemens, enz. Deze kapitalisten zwaaiden reeds de plak in de Weimarrepubliek. Maar ook onder de nazi's bepalen ze de economische politiek. We hoeven alleen maar te kijken naar de samenstelling van het Hoog Economisch Comité bij de naziregering.

Daar vinden we de heren Krupp von Bohlen, koning van de wapenindustrie; Fritz Thyssen, staalbaron; C. von Siemens, koning van de elektriciteit; Karl Bosch, kleurstoffenindustrie.⁸ En precies dezelfde zwaaien vandaag de plak in Duitsland...

Het fascisme trekt de moorddadige logica van het kapitalisme door tot het bittere einde. Vandaag zijn alle partijen het erover eens om de competitiviteit van het patronaat te verbeteren. Deze logica leidt tot een neerwaartse spiraal voor de lonen en de sociale verworvenheden. Het fascisme heeft de versterking van de concurrentiepositie van de Duitse bedrijven tot ongekende hoogten gedreven. In de werkkampen waren de loonkosten en de sociale lasten bijna tot nul herleid. In de lijst van bedrijven die wedijverden om zoveel mogelijk werkkrachten uit de concentratiekampen te krijgen vinden we de top tien van het Duitse grootkapitaal. Om ook transportkosten uit te sparen bouwen verscheidene firma's bedrijven in de onmiddellijke omgeving van de kampen. IG-Farben, Krupp en Siemens hadden bedrijven in Auschwitz; Siemens in Ravensbrück; Zella Mehlis bouwde er een in Buchenwald en een ander in Neuengamme.⁹

De uitbuiting kende er geen enkele grens. Er moest zelfs niet voor een overlevingsrantsoen voor de tewerkgestelde gevangenen gezorgd worden. In het complex IG-Auschwitz werkten in de lente van 1944 tussen 27.000 en 30.000 arbeiders. Slechts drie tot zesduizend waren Duitsers die daar vrijwillig waren. Er waren twaalf tot vijftienduizend buitenlandse arbeiders en acht tot negenduizend gevangenen uit het kamp. Een joodse gevangene die er aankwam in een behoorlijke fysieke

conditie had nog een levensverwachting van drie tot vier maanden. Dan stierf hij van uitputting. Als hij nog leefde werd hij als "arbeidsongeschikt" naar Birkenau gestuurd waar de SS'ers het werk afmaakten. Van 23.000 van de 35.000 gevangenen die tussen '43 en '44 in IG-Auschwitz, afdeling Monowitz terechtwamen, weet men met zekerheid dat ze er omkwamen.¹⁰

Het kon niet anders of een dergelijke vermindering van de loonkosten en de sociale lasten moest tot een forse stijging van de winsten leiden. Tussen 1939 en 1944 stegen de brutowinsten van het bedrijf met 50%.¹¹

Het loont de moeite om ook even bij het racisme stil te staan. Voor diegenen die er nog niet van overtuigd zijn dat het racisme alle werkers, ook die van "het eigen volk" als rechteloze individuen aan de willekeur van het patroonaat overlevert.

In zijn *Zwartboek werkloosheid* van 1993 stelt het Vlaams Blok voor een algemene arbeidskaart voor migranten in te voeren met een geldigheidsduur van twee jaar, hernieuwbaar. Daarenboven wil het de intersectoriele immobiliteit invoeren: niet-Europese migranten die werkloos worden, moeten verplicht werk zoeken binnen dezelfde sector. Een migrant die langer dan drie jaar werkloos is, wordt teruggestuurd naar zijn land van herkomst.¹² Welnu, de arbeidskaart, gekoppeld aan de intersectoriele immobiliteit bestond onder de nazi's, maar dan voor de Duitse arbeiders. De naziwet van 15 mei 1934 beperkte al heel erg de vrijheid om van werkgever te veranderen. Na juni 1935 krijgen de officiële plaatsingsbureaus de exclusieve controle over de werkkrachten en konden ze beslissen wie waar werd aangeworven.

In februari 1938 volgt dan de herinvoering van het "arbeidsboekje". Zonder arbeidsboekje kon een arbeider niet aangeworven worden. Het boekje vermeldde, net als in de negentiende eeuw bij ons, de kwalificaties en namen van de vroegere werkgevers. Een arbeider die van patroon wou veranderen kon daarvan weerhouden worden doordat de patroon zijn arbeidsboekje kon bijhouden. Tenslotte werd op 22 juni 1938 de arbeidsconscriptie ingevoerd. Nu moest een Duitse arbeider werken daar waar de staat het hem gebiedt. Wie niet op zijn werk kwam opdagen kon in de gevangenis vliegen.¹³ Repressie tegen vreemd volk eerst, maar het eigen volk komt daarna aan de beurt. Ondertussen zijn de slachtoffers verdeeld en verzwakt door het racisme.

Het fascisme heeft zich straffeloos kunnen ontwikkelen en is aan de macht gekomen onder de bescherming van het burgerlijk staatsapparaat

Overall is het socialisme bij zijn machts-overname op de meest barbaarse tegenstand van het gehele burgerlijke apparaat gebotst (Sovjet-Unie, China, Vietnam... en zelfs Chili).

De kapitalistische staten van tussen de twee wereldoorlogen - ook diegenen waar de socialistische partijen aan de regering deelnamen - hebben niet alleen het fascisme niet verhinderd, ze hebben toegelaten dat het zich ontwikkelde in de schoot van de burgerlijke staat en het zelfs gesteund.

In Italië heeft de koning Mussolini geroepen. Palme Dutt beschrijft hoe in 1920 de regering van de liberaal Giollitti, waarvan ook de socialist Bonomi deel

uitmaakte als minister van Oorlog, vond dat "het fascistische offensief kon gebruikt worden om de kracht van de socialistische en communistische beweging te breken".¹⁴ Hij gaf de militaire chefs de toelating om de fascistische geweren te voorzien en hen te laten opleiden door reserve officieren of op verlof gestelde officieren. De "mars op Rome" werd geleid door 6 generaals.

Ook in Duitsland zijn de fascistische partijen groot geworden onder de bescherming van de burgerlijke staat. De burgerlijke partijen trekken er in theorie ten strijde zowel tegen het links (communistisch) als tegen het rechts (fascistisch) totalitarisme. Maar in de feiten treffen ze alleen de communisten. Begin 1930 wordt een "Wet ter bescherming van de Republiek" ingediend die officieel is gericht tegen extreem-rechts en extreem-links. Maar de indier, de minister van Binnenlandse Zaken van de Pruisische socialistische regering, Grzeziński, verklaart op 16 januari 1930: "De huidige wetten volstaan niet om de KPD buiten de wet te stellen. Ik heb de wet ter bescherming van de republiek nodig om de communistische kranten te verbieden."¹⁵ Namens de SPD verklaart het parlementslid Landsberg dat zijn partij voorstander is van deze wet omdat hij "belet dat Duitsland onder het juk van de Sovjet-Unie wordt gebracht".¹⁶ De dag na de goedkeuring van de wet besluit Grzeziński dat de communistische burgemeesters, verkozen door de proletarische gemeenteraden, niet meer officieel in hun ambt benoemd zullen worden. Tegelijkertijd wordt in Pommeren een nazi-burgemeester benoemd.

Bij de verkiezingen van 20 mei 1928 behaalden de nazi's nog altijd maar 810.000 stemmen. Op het einde van de regering-Müller, bij de verkiezingen

van 14 september 1930, was dat 6.409.000. Tijdens deze jaren heeft deze socialistische eerste minister het Hitler mogelijk gemaakt de Sturm Abteilung (SA), zijn terroristische organisatie, te reorganiseren naar militair model, tot en met huisvesting in kazernes. De minister beperkte zich ertoe hen te verbieden uniformen te dragen. Hij heeft Hitler de toestemming gegeven groepen in de ondernemingen op te richten. Onder Müller zijn de communisten daarentegen het slachtoffer van de meest meedogenloze repressie. Elke week worden communisten gedood door de politie van de socialistische Severing, maar als in Thüringen een Hitleriaanse jongerenorganisatie wordt gelegaliseerd, beperkt dezelfde Severing zich tot het sturen van een protesttelegram. Hij verbiedt vanaf 1929 het communistische Rode Strijders Front, maar niet de SA, de stoottroepen van de nazi's. De SA wordt slechts twee maanden verboden, van 13 april tot 17 juni 1932 en wel onder de conservatieve regering-Brüning. Een maand na het opheffen van dit verbod zorgt de SA alleen al in Pruisen voor 99 doden en 1.125 gewonden.

Fascisme is niet de macht van de kleinburgerij tegen arbeiders en tegen kapitaal

De fascistische zelf beweren demagogisch dat zij de derde weg zijn tussen fascisme en kapitalisme en dat "het fascisme ook het grootkapitaal onderwierp". Maar ook in anti-fascistische kringen hoort men soms beweren dat het fascisme een beweging is van de tegen het grootkapitaal revolterende kleinburgerij die in de crisis failliet gaat. Volgens sommigen heeft het grootkapitaal geen belang bij

het fascisme: het racisme brengt onrust in de bedrijven. Daarom organiseerde Opel grootse acties tegen de brandstichting in Mölln, is een van hun argumenten.

Dit oordeel over het grote patronaat is eenzijdig en kortzichtig. Vele grote patroons zoals Renault en VW passen wel reeds het "eigen volk eerst" principe toe. Ze nemen weinig of geen migranten aan. Daarenboven is fascisme niet te herleiden tot het racisme. Ook in Duitsland hadden patroons problemen met sommige aspecten van het nationaal socialisme. Maar als de nood het hoogst was kozen ze toch voor Hitler.

Men kan het klassekarakter van de fascistische partijen ook niet bepalen aan de hand van hun slogans, hun demagogie of van de sociale samenstelling van hun leden of hun kiezers. Om te groeien richt het fascisme zijn propaganda vooral naar de kleinburgerij, de werklozen en gedemoraliseerde arbeiders. Het fascisme heeft zijn sociale basis vooral in die kringen. Vandaar zijn demagogie en zijn hetze tegen de vakbonden, de georganiseerde arbeidersklasse en tegen de "trusts". Maar als marxist mag men *klassekarakter* en *sociale basis* niet verwarren. Een marxist beoordeelt een politieke beweging op haar daden en haar politiek. Hij stelt de vraag: van welke klasse verdedigt deze politiek de belangen?

Alle grote burgerlijke partijen, zoals de CVP, hebben in hun rangen arbeiders, bedienden, middenstanders. Maar dat brengt niemand op het idee om de CVP niet als partij van het grootkapitaal te karakteriseren. Hetzelfde geldt nog meer voor de socialistische partijen, waar de meerderheid van de basis, en zeker van de kiezers, nog uit

werkers bestaat. Hun verkiezingslogen beloven "de sociale zekerheid van de werkman" te verdedigen. Toch zijn deze partijen, wat hun reële politiek betreft, eens ze aan de macht zijn, partijen van het grootkapitaal.

Het fascisme stelt helemaal niet de eigendomsverhoudingen, het privébezit van productiemiddelen door het grootkapitaal in vraag. Hitler heeft nooit gedacht aan maatregelen om de kleine middenstand tegen de dodelijke concurrentie van het grootkapitaal te beschermen. Funk, lid van de NSDAP en hoofdredacteur van de *Berliner Börsenzeitung* zegde op het proces van Nürnberg: "De Führer verklaarde meerdere keren tijdens gesprekken met mij en belangrijke industriëlen dat hij een tegenstander van de staatseconomie er ook van een zogezegde 'planeconomie' was en dat hij de vrije onderneming en de concurrentie als absoluut noodzakelijk beschouwde om tot het hoogst mogelijke productieniveau te komen."¹⁷

De zogenaamde "anti-kapitalistische" vleugel van de nazipartij dacht dat de nazi's ook maatregelen tegen het grootkapitaal zouden nemen. Na de machtsovername, tijdens de nacht van de lange messen op 30 juni 1934, laat Hitler tussen de 400 en de 1000 kaders van de SA uitmoorden. Dan is het gedaan met de "anti-kapitalistische vleugel" van de nazipartij.

Als vandaag de fascistische partijen nog niet de steun genieten van het grootkapitaal, zegt dat alleen iets over de conjunctuur en niets over het klassekarakter van het fascisme. De meerderheid van het grootkapitaal kiest vandaag nog niet voor de fascistische partijen. Het patronaat is van mening dat zij vandaag de verbetering van haar concurrentiepositie nog altijd kan

realizeren zonder veel sociale onrust, via overleg. Daarom verkiest zij een regering van partijen die in staat zijn om de vakbondsleidingen van de ene capitulatie naar de andere te dwingen en algemeen verzet van de arbeidersbasis te verhinderen. Daarbij rekent het patronaat op de socialistische partijen. De socialistische leiders aarzelen zelfs niet om zelf tot fasciserende maatregelen over te gaan: brutale repressie tegen strijdbare sectoren zoals de leraars en de jongeren, aanvallen op het stakingsrecht, volmachten, racisme.

De "kleinburgerij-theorie" die het fascisme ziet als een beweging, onafhankelijk van het grootkapitaal, en zelfs in conflict ermee, leidt tot gevaarlijke, politiek verkeerde besluiten. Ze beperkt de dreiging van het fascisme tot de dreiging die uitgaat van de fascistische partijen van het nazi-type. Het fascistisch gevaar wordt afgemeten aan de graad van sterkte van de openlijk fascistische partijen. De communistische historicus en specialist van het fascisme, Kurt Gossweiler zegt daarover: "De 'kleinburgerij-theorie' is ook ondeugdelijk als handleiding voor de anti-fascistische strijd... Een theorie van het fascisme moet ons duidelijk maken wie en wat het fascisme voortbrent, hoe het groot kan worden en wat zijn klassekarakter is. Het antwoord op die vragen moet ons helpen een succesvolle strategie en tactiek uit te werken om het fascisme te verhinderen. De marxistisch-leninistische fascismentheorie leidt tot de dwingende conclusie dat de hoofdreiging van het fascisme uitgaat van de macht van het financierskapitaal... Het fascisme kan vele vormen aannemen... De maatstaf voor het fascistische gevaar is de graad

van democratie-vijandigheid van het financierskapitaal, de graad van zijn beslistheid om zijn posities te verdedigen door de oprichting van *een of andere vorm* van fascisme. Het fascistisch gevaar kan niet afgemeten worden aan de grootte of de sterkte van fascistische partijen en bewegingen."¹⁸

Het fascisme kan dus verschillende vormen aannemen. We kunnen niet uitsluiten dat bij een verscherpte klasstrijd, zoals de Franstalige leraars vandaag, bij een revolte van de basis tegen de capitulatie van de vakbondsleiding, de traditionele partijen, zelfs de socialisten, overgaan tot meer openlijke vormen van fascisme. Er bestonden in de jaren dertig en er bestaan vandaag landen in Europa, waar de socialisten mee in een openlijk fascistische regering zetelen, zoals in Turkije. Als het gevaar van het fascisme afhangt van de tendens van het financierskapitaal om zijn belangen desnoods met dictatoriale middelen te verdedigen, dan bestaat volgens Gossweiler "de beste anti-fascistische politiek erin alle anti-fascistische, democratische en anti-kapitalistische krachten te bundelen om de macht van het grootkapitaal terug te dringen. Er moet een breed democratisch, anti-imperialistisch actiefrent gevormd worden onder leiding van de arbeidersklasse."¹⁹

Wie het fascistisch gevaar vooral afmeet aan de grootte of de sterkte van fascistische partijen, wie niet ziet dat het fascisme verschillende vormen kan aannemen, dat het fascisme ook van bovenaf, met medewerking van de traditionele burgerlijke partijen kan ingesteld worden, neemt dan ook de andere burgerlijke partijen, die zelf fasciserende maatregelen doorvoeren in bescherming en roept hen zelfs op een dam op

te werpen tegen het fascistisch gevaar. Hij jaagt de ene wolf buiten en laat de andere terug binnen.

Actuele betekenis van de doctrine van het totalitarisme

Tot 1941 diende deze doctrine om de Westerse afwijzing van de communistische voorstellen voor een anti-fascistisch eenheidsfront op nationaal en internationaal vlak naar de massa's te verkopen. Noch Moskou, noch Berlijn, heette het toen.

Direct na 1945 diende ze om de sympathie voor de Sovjet-Unie na de overwinning op het fascisme te ondermijnen en de Koude Oorlog op te starten. Ze was vooral zeer geschikt voor de burgerij om de samenhang tussen fascisme en kapitalisme weg te moffelen. De Amerikaanse pro-kapitalistische historicus H.A. Turner jr. schrijft: "Als de analyse dat het fascisme een product van het moderne kapitalisme is, correct is, dan is dit systeem onverdedigbaar geworden."²⁰ Na de oorlog was het kapitalisme in Europa gediscrediteerd wegens zijn overduidelijke verantwoordelijkheid bij het aan de macht komen en zijn steun aan het fascisme. De communisten en de Sovjet-Unie hadden een groot prestige. Wie het kapitalisme wou verdedigen moest er dus in slagen de band tussen fascisme en kapitalisme te verhullen. Deze taak namen enkele intellectuelen in dienst van de burgerij op zich. De totalitarisme-doctrine bood in dit opzicht talrijke voordelen.

Ze is ook gemakkelijk als "links" anti-communisme te gebruiken. Anti-fascisten, die nog in de burgerlijke demo-

cratie geloven en het socialisme alleen van de anti-communistische propaganda kennen, kunnen zo van het anti-fascisme naar het anti-communisme gebracht worden. De nieuwe wet op de financiering van de partijen wil vandaag het Vlaams Blok uitsluiten dat "de Europese Verklaring van de Mensenrechten" niet goedkeurt. Dit is helemaal in de geest van de strijd tegen het totalitarisme, voor de verdediging van de burgerlijke democratie. Er kan geen enkele twijfel over bestaan dat hetzelfde argument morgen tegen de PVDA zal gebruikt worden als die in aanmerking zou komen voor financiering met overheidsgeld. En dan zal het geen schijngevecht zijn zoals vandaag tegen het Blok. In België werden in de jaren dertig wetten tegen de privé-milities gestemd, zagezegd tegen links er rechts extremisme. In feite werden ze vooral tegen de communisten gebruikt. Er werden veel meer communistische publicaties verboden dan fascistische.

De theorie van het totalitarisme dient om de communisten van de andere anti-fascisten te isoleren, maar ook om de communisten te corrumperen. Sommige goedmenende syndicalisten raden ons aan een "charme-offensief" te voeren, Stalin en de dictatuur van het proletariaat te laten vallen. Ze hopen zo te verhinderen dat rechtse vakbondsleiders ons op dezelfde lijn plaatsen als het Vlaams Blok. Zwichten voor de druk van de anti-communisten betekent ingaan op de strategie om de communisten in het systeem te integreren. Het anti-stalinisme wordt hier gebruikt om een "zachte vleugel" binnen de partij te stimuleren die dan naar revisionistische stellingen overgaat.

Het anti-totalitarisme dient ook om de anti-fascistische beweging te ont-hoofden. De socialistische landen en de communistische partijen stonden altijd vooraan in de strijd tegen het fascisme. De communisten hebben een efficiënt alternatief tegen het fascisme. Alle andere partijen werken het fascisme in de hand door hun anti-sociale, kapitalistische politiek, hun capitulatie voor het racisme, hun fasciserende maatregelen. De communisten isoleren betekent de zwarte loper uitrollen voor het fascisme.

De anti-communistische theorie van het totalitarisme helpt ook om het fascisme te banaliseren. Het ordewoord "tegen het fascistisch en stalinistisch totalitarisme" wordt zeer snel: "Stalin is erger dan Hitler". Dit is het argument waarmee fascistten de misdaden van de nazi's goedpraten en opnieuw verzamelen blazen rond de nazi's van vandaag. Agfa Gevaert-baas Leysen heeft meegewerkt met de nazi's, maar als men hem vraagt of er vandaag nieuwe vormen van nazisme bestaan noemt hij alleen de Kambodjaanse communist Pol Pot.

De strijd tegen het fascisme kan niet gevoerd worden op basis van de verdediging van de burgerlijke democratie

"Het hoofdgevaar voor het fascisme gaat uit van de heerschappij van het monopoliekapitaal. De beste anti-fascistische politiek bestaat er dus in alle anti-fascistische, democratische, anti-kapitalistische krachten te verzamelen om de macht van de monopolies terug te dringen... en strijd te voeren tegen alle vormen van fascisme."²¹

Wij kunnen de anti-fascistische strijd niet voeren op basis van de verdediging

van de burgerlijke democratie. De burgerlijke democratie is geen dam tegen het fascisme. In een periode van crisis breken de burgerlijke partijen zelf de formele aspecten van de burgerlijke democratie af. De burgerlijke democratie is geen dam tegen het fascisme want overal zijn de fascistten grootgeworden in de schoot van de burgerlijke democratie. Er bestaat geen onverzoenlijke tegenstelling tussen fascisme en burgerlijke democratie. Wij verdedigen de democratische rechten die de werkers in een parlementaire, burgerlijke democratie bezitten omdat zij toelaten de strijd van de arbeidersklasse voor het socialisme beter te ontwikkelen.

Wij vechten tegen de fascisering die uitgaat van de huidige burgerlijke staat en zijn partijen. Wij voeren strijd tegen elke afbraak van de democratische rechten van de werkers. Wij vechten voor een radicaal anti-fascistisch programma dat alle toegangspoorten tot het fascisme afsluit.

We bekampen de theorie van het totalitarisme. Wij tonen aan dat het fascisme een vorm van dictatuur van het kapitaal is. Dat wil de burgerij absoluut vermijden.

We verdedigen het socialisme als enige definitieve oplossing voor het fascistisch gevaar. Het socialisme breekt radicaal de macht van het grootkapitaal. Het bouwt een staatsapparaat dat resoluut ten dienste staat van de werkers. In onze maatschappij staat bij iedere staking de rijkswacht aan de kant van het kapitaal. Onder het socialisme staan politie en leger ten dienste van de werkers. Eeuwenlang schoot het Russisch leger op de arme boeren die in opstand kwamen tegen de onderdrukking. Tijdens de collectivisering van de landbouw in de jaren dertig stond het

Rode Leger aan de kant van de arme boeren in hun strijd tegen de rijke koe-lakken. Er was repressie onder het socialisme ten tijde van Stalin. Maar die repressie trof vooral de mogelijke nazi-collaborateurs. Hitler heeft in de Sovjet-Unie geen Pétains, geen De Mans gevonden. De gehele bevolking stond als een blok achter Stalin en het sovjetregime. Na drie jaar bezetting van de rijkste gebieden waren de nazi's er niet in geslaagd het regime te destabilizeren. Indien ze dat wel gekund hadden, hadden de nazi's bij Stalin-grad wellicht niet hun strategische nederlaag geleden.

Het socialisme is de beste dam tegen het fascisme. Er is een rechtstreeks verband tussen het verdwijnen van het socialisme en het heropleven van het fascisme. Sinds 1989 viert het fascisme weer hoogtij in Europa. Alle verworvenheden van de werkers, ook de democratische en syndicale rechten worden afgebroken.

Noten

¹ Georgi Dimitrov, *Eenheid tegen het fascisme*, Uitgeverij Pegasus, Amsterdam, 1972, p.7.

² Geciteerd in Palme Dutt, *Fascisme et Révolution*, Editions Sociales Parijs, p.174.

³ Gossweiler Kurt, *Aufsätze zur Faschismus*, Pahl-Rugenstein Verlag, 1988, p.60.

⁴ Gossweiler Kurt, *op.cit.*, p.47.

⁵ Gossweiler Kurt, *op.cit.*, p.341-348.

⁶ Dutt Palme, *op.cit.*, voetnoot p.133

⁷ Shirer, *Le Troisième Reich*, Ed. Livre de Poche, p.231.

⁸ Dutt Palme, *op.cit.*, p.136.

⁹ Arno Mayer, *La Solution finale dans l'Histoire*, La Découverte, 1990, p.378

¹⁰ *Idem* p.404.

¹¹ *Idem*, p.403.

¹² Vlaams Blok, *Zwarboek Werkloosheid, Een consequent terugkeerbeleid*, 1993.

¹³ Shirer, *op.cit.*, p.350-351.

¹⁴ Dutt Palme, *op.cit.*, p.134-135.

¹⁵ *Inprekorr*, 1930, nr 6, p.96.

¹⁶ *Idem*, nr 25 van 13 maart 1930.

¹⁷ Shirer, *op.cit.*, p.186.

¹⁸ Gossweiler Kurt, *op.cit.*, p.355.

¹⁹ Gossweiler Kurt, *op.cit.*, p.355.

²⁰ Turner, Henry Ashby, *Faschismus und Kapitalismus in Deutschland*, Göttingen 1972, p.7. Geciteerd in Gossweiler Kurt, *op.cit.*, p.349.

²¹ Gossweiler Kurt, *op.cit.*, p.355.

Manifest voor een revolutionaire en internationalistische poëzie

Amiri Baraka en Ludo Martens

In augustus 1993 ontmoette Ludo Martens, de voorzitter van de PVDA en auteur van verschillende boeken, op een poëziefestival in Eindhoven Amiri Baraka (LeRoi Jones). Pratend over kunst in een naar rechts oprukkende wereld, kwamen zij op het idee een manifest te schrijven dat revolutionaire dichters van de hele wereld zou kunnen verbinden tot een tegenstroom. Hieronder hun manifest.

Heeft de poëzie nog een toekomst in een wereld waar onzichtbare gevechtsvliegtuigen rondtoeren en intelligente bommen neerploffen, waarin de humanitaire waarden als vlag dienen voor agressies en slachtpartijen, waarin kinderen gewurgd worden door ijzeren embargo's en waarin raciale en nationalistische haat aan de lopende band moordpartijen provoceert?

Misschien.

Op voorwaarde dat zij in het donker leeft, in de clandestiniteit, het maquis. Op voorwaarde dat zij zich onzichtbaar maakt voor de mensen met de intelligente bommen en onderduikt onder de echte mensen.

Wij spreken niet in naam van de poëzie, net zomin als de maquisard in naam van het geweer kan spreken. Het geweer van de guerrillero is de tegen-

pool van het Rambo-geweer. Onze poëzie is de tegenpool van het gezang dat de nachten van een misdadig systeem opvrolijkt.

Hoe meer de dichters van dienst het lyrisch register van de democratie en de vrijheid opentrekken, hoe meer de echte dichters gedwongen worden te spreken over terreur en moord. Terwijl de bourgeoisie met steeds grotere passie haar universele waarden ophemelt, splijt onze planeet uiteen in twee onverzoenlijke werelden.

Wie wil dichten in naam van de verdrukten doet er goed aan op zijn hoede te zijn. Zijn politieke luciditeit is de gids voor zijn lyriek en achter dit betrouwbare span vindt hij de weg naar een socialistische toekomst.

Hij is een revolutionaire en internationalistische dichter.

Hij is dichter en niets menselijks is hem vreemd

Hij is een zwerver tussen geboorte en dood, liefde en verbittering, hoop en nederlaag, broederlijkheid en eenzaamheid.

Maar geen enkel gevoel, geen enkele sensatie, geen enkele gedachte deelt hij met de menselijke soort die applaus vraagt voor de *Operatie Woestijnstorm*, die de ontschepping in Somalië in beeld brengt, die de grenzen sluit voor have-loze 'economische' vluchtelingen en die de arbeid verandert in psychosomatische foltering.

De piloot die Bagdad bombardeerde en in extase raakte voor de hallucinante schoonheid van het vuurwerk boven de stad, is een dichter. Maar hij hoort niet bij ons. Ons hart klopt met dat van de Iraakse dichter die de verschrikking in poëzie omzette, maar wiens gedichten nog onderworpen blijven aan het embargo.

De dichter weet dat de mensenrechten van de slaaf niet geheel dezelfde zijn als die van de meester.

Hij is dichter en onderwerpt de taal en al haar grillen

Hij formeert en deformeert de taal, ontruikt haar klanken en verplicht haar tot buitensporigheid, verraadt de betekenis van de woorden om ze opnieuw uit te vinden. Maar in een onmenselijke wereld verkondigt hij niet de absurditeit en haakt hij niet naar het Niets. Hij heeft iets te zeggen.

Voor technische halsbrekerij wijkt hij niet achteruit. Zijn verbeelding weet alle vormen te doordringen en alle spitstechnologieën plooiën zich naar zijn fantasie. Maar in de meest

excentrieke vorm spreekt hij in naam van de armen, want hun weeskind is hij.

Hij is een internationalistische dichter en een wereld van lijden en hoop schuilt in zijn hart

Op een wereld, gekrompen tot de dimensie van een dorp, hebben de communicatiemedia de afstanden afgeschaft en de transportmiddelen maken alle mensen tot burenen. Het kapitalisme beloert zijn prooien voortaan op de wereldkaart, klaar om op elk moment daar toe te slaan waar grondstoffen zijn weg te plunderen, goedkope arbeidskracht uit te buiten en markten te veroveren. Het kapitalisme verkondigt het nieuwe evangelie van de humanitaire plicht tot inmenging, zijn snelle interventietroepen zes uur van de verste uithoek van de aarde verwijderd. De multinationals, het IMF, de maffia en de CIA hebben hun hoofdkwartier in het Westen en strekken hun vangarmen uit over de vijf continenten. De corruptie van lokale despoten in Azië, Afrika en Latijns-Amerika is slechts een vage afspiegeling van de corruptie van de Westerse tirannen.

De internationalistische dichter, vanwaar hij ook komt, spreekt de taal van alle wereldsteden. De ontslagen leraar in Parijs, de Berlijnse bediende met een hongerloon, de Londense dakloze, de zieke werkloze in New York en de afgebeulde arbeider in Tokio, hij spreekt iedereen aan in zijn eigen dialect.

En in een universeel dialect beschrijft hij voor allen het lot van een miljard mensen op de rand van de hongerdood, schildert hij het lijden van honderdduizenden kinderen zonder elementaire geneesmiddelen, schetst hij de hel van

de miserie, het analfabetisme, het obscurantisme, het leven zonder waardigheid en toekomst van honderden miljoenen mensen in Afrika, Azië en Latijns-Amerika. De internationalistische dichter fluistert hen toe dat ginds, in de "Democratieën van de conquistadores en hun hofnarren", menselijke organen worden verkocht, kinderen geprostitueerd en slaven uitgebuit.

De internationalistische dichter heeft geen enkele achting voor zijn broeder-vijand met de Januskop, de kosmopolitische dichter die in business class de wereld rondreist, goed betaald om de burgerlijke cultuur van alle continenten en alle rassen te bezingen. De hofdichter is het goede geweten van Clinton en Ramos, Mitterrand en Mobutu, Kohl en Perez, van de hele internationalistische liga van bloedzuigers.

De kosmopolitische dichter draagt in zijn nek het doodshoofd van het chauvinisme. Om zijn meester te behagen duwt hij u in elk land, elke streek, elke provincie in de modder van het racisme, het obscurantisme en het anti-communisme.

Hij is een internationalistische en revolutionaire dichter.

Onder zijn pen komt een rotte maatschappij tot ontbinding.

Hij tekent een nieuwe wereld.

Als revolutionair dichter weet hij wat kunst verfoeilijk maakt.

Hij weet wat hij veracht.

Want verachtelijk is ze, de cultuur die haar balans uitdrukt in miljarden dollars. Verachtelijk zijn ze, al die politieke series die met briljante originaliteit een

decadente bourgeoisewereld beschrijven. Even verachtelijk als de lege Top Tien-teksten die multinationals produceren voor de poen. De gearriveerde dichter eet uit misdadige handen. Hij likt de laarzen die terugkeren van de oorlog. Wat hij creëert maakt de mensen bekrompen en klein.

Verachtelijk is ze, de elitaire en hermetische kunst om de kunst, die de bourgeoisie een schijn van cultuur biedt en haar bevestigt in haar wangedrag. "Kunst om de kunst" kan alleen voor wie nooit heeft geleefd. Voor de anderen is zij een brouwsel van lafheid en medeplichtigheid.

Verachtelijk is ze, de geëngageerde poëzie aan de kant van de rijken. Hoe heeft men niet gefulmineerd tegen de geëngageerde kunst, de kunst met politieke doeleinden, de kunst van het socialistisch realisme!

Maar nauwelijks uit onze handen gerukt, stonden deze wapens op ons gericht. Wij werden aangevallen in naam van de vrijheid van de kunstenaar. De rijken hebben hun dichters bevrijd van elk maatschappelijk ideaal om ze daarna te engageren voor hun strijd tegen het socialisme. De rijken spuwden op het socialistisch realisme om des te beter het anti-socialistisch realisme te kunnen prijzen. Solzjenitsyn, bewonderaar van de Tsaren, nazisympathisant en loopjongen van de CIA, bracht zijn contra-revolutionair realisme op de markt en werd prompt beladen met Nobelprijzen en titels van doctor honoris causa. Valladares, die voor spionage gevangen zat op Cuba, kreeg van de CIA de opdracht gedichten te schrijven. Zijn verzen werden uitgeroepen tot anti-totalitaire meesterwerken en onmiddellijk over de hele aardbol

verspreid. De dichter Valladares is tegenwoordig een hoge functionaris van het State Department. Hij hangt niet langer de dichter uit, maar schrijft, rechttoe rechtaan, prozaïsche rekvisieten tegen het socialisme.

Als revolutionair dichter weet hij wat kunst menselijk maakt.

Hij wapent zich met woorden die als granaten ontploffen in het gezicht van de uitbuiters.

Er bestaat geen humanisme buiten het engagement aan de kant van wie verdrukt wordt en uitgebuit, buiten het zich verbinden met de arbeiders, boeren en werkers die moeten leven in een onrechtvaardig en ondraaglijk systeem, buiten de eenheid van hart met de strijders en militanten die het imperialisme en kapitalisme te lijf gaan. Imperialisme en kapitalisme, onthoud deze woorden goed, dierbare broeder-vijanden. Een dichter heeft deze woorden, die jullie als verouderde slogantaal uit het woordenboek hebben geschrappt, opnieuw moeten uitvinden.

Er is geen revolutie buiten de revolutionaire traditie

Spartacus leed de nederlaag tegen het Romeinse keizerrijk, maar wij huldigen zijn nagedachtenis in het gevecht tegen de hedendaagse imperia. Voor het eerst in tienduizend jaar menselijke geschiedenis heeft de Sovjet-Unie een maatschappij opgebouwd waarin de onderdrukte klassen hun idealen, hun belangen en hun wil hebben opgelegd aan de uitbuiters. Het socialisme heeft industriële complexen doen oprijzen uit de steppe, heeft de zonen en dochters van analfabeten naar de universiteit

gestuurd, heeft gedichten voorgedragen voor de hoogovens en op de collectieve velden, heeft het bestiale fascisme doen leegbloeden.

Vanaf 1917 kondigde de oude wereld de algemene mobilisatie af van zijn beulen en cipiers, zijn bisschoppen en filosofen, zijn generaals en bankiers, zijn kunstmakers en dichters. Hoe meer de socialistische opbouw aan kracht won, hoe duidelijker de bourgeoisie de dood in haar buurt zag rondolen. De oude maatschappij heeft met wilde razernij van zich afgebeten.

Intussen verkondigden in de Sovjet-Unie de oorlogsmoeën - partijleiders, ingenieurs, beheerders, professoren en dichters, alle beroepen - dat hun overwinning onomkeerbaar was. Zij rustten op hun lauweren. Zij werden langzaam verdoofd. Zachtjes verstikt. De vijand was sterker, perfider, wreder en barbaarser dan de mens zich had ingebeeld.

De revolutionaire dichter neemt het op zich de literaire en poëtische verworvenheden van de vroegere socialistische samenlevingen vanonder het puin te halen. Hij wil de beste poëzie uit de socialistische wereld redden uit de modder en de nederlaag en ze nieuw leven inblazen voor een nieuwe strijd.

Want het socialisme is de toekomst van de mensheid

Dat vandaag alleen de wolven het recht hebben te spreken verandert niets aan deze waarheid. Het oude gezegde *homo homini lupus* betekent niet het einde van de geschiedenis. Op een dag zal de lijdende mensheid een einde stellen aan het privébezit dat, in alle legaliteit, toelaat mensen uit te hongeren en te verstikken, te vergifigen en te

verminken, de krankzinnigheid en de dood in te drijven. Het gemeenschappelijk bezit van de grote hefbomen van de maatschappij zal de onderbouw zijn voor de collectivistische waarden en voor de principes van solidariteit en broederlijkheid tussen de werkenden.

Het socialisme zal de overwinning zijn van de mens op de wolf in de vacht van democraat.

Het woord aan hen die geen stem

hebben! Tien generaties lang zullen de wolven een muilband dragen.

Op deze aarde die almaar onleefbaarder wordt, hebben wij een wereld te winnen.

Op de puinhopen van een barbaarse beschaving zullen wij een menselijke wereld opbouwen.

Daartoe zal de revolutionaire en internationalistische dichter zijn bescheiden bijdrage leveren.

Amiri Baraka

Amiri Baraka

Eerst heette hij Everett LeRoy Jones. Hij werd in 1934 in de industriestad Newark in New Jersey geboren. In de jaren vijftig verhuisde hij naar Greenwich Village en werd er een van de spilfiguren van een milieu van artiesten en bohemians, hippies avant la lettre. Hij besloot dichter te worden naar het voorbeeld van Allan Ginsberg en Frank O'Hara. In de jaren 60 raakte hij beroemd als dichter en schrijver van toneelstukken en essay's. *Dutchman*, *The System of Dante's Hell*, en *Blues people* waren veelgeprezen titels. In de strijd om de burgerrechten raakte hij meer en meer politiek gemotiveerd.

Toen in 1965 Malcolm X vermoord werd, ging hij in Harlem werken voor en met de Afro-Amerikanen. Hij veranderde zijn naam in Amiri Baraka, Bantu voor "gezegende prins" en schreef radicale stukken waarin hij probeerde de Afrikaanse mythologie in Amerika tot leven te brengen.

Rond 1973 zag hij in dat nationalisme geen oplossing betekende. Hij werd marxist-leninist. Baraka: "Als je zegt dat de blanke de vijand is, als je geen klasse-analyse maakt en niet aanwijst dat een handvol superrijke vampieren de maatschappij controleert, dan hebben ze met jou geen probleem. Maar als je met je kunst een krachtige klasse-analyse maakt, dan beschouwen zij dat niet als een charmant comfort, zoiets als een

tijgertand die zij rond hun nek kunnen hangen."¹

Vanaf de jaren tachtig geeft Amiri Baraka les in Afrikaanse cultuur, hij werd hoogleraar. Hij verblijft opnieuw in Newark.

Amiri Baraka is tegelijk poëet, dramaturg, griot, jazz-criticus, politiek leider, activist, filosoof en romanschrijver. Voor hem zijn kunst en politiek onafscheidelijk. Al in de dagen van Greenwich Village zegde hij: "Kunst en leven zijn hetzelfde: kunst komt voort uit het leven, kunst is een reflectie van het leven, kunst is een voortvloeiende van het leven."²

Notes

¹ William J. Harris (Ed.), *The LeRoy Jones/Amiri Baraka Reader*, Thunders Mourh Press, New York 1991, p. 249

² Charlie Reilly (Ed.), *Conversations with Amiri Baraka*, University Press of Mississippi, Jackson, 1994, p. xii.

Nazim Hikmet

Nazim Hikmet

Nazim Hikmet: niemand of niets kon hem het zwijgen opleggen. Ook in de gevangenis was hij vrij, beleefde hij de grote gebeurtenissen die hun stempel drukten op de twintigste eeuw: de Oktoberrevolutie, de opkomst en de nederlaag van het fascisme, de aderlating van de Derde Wereld.

In zijn gedicht ligt hij aan de Dardanellen naast soldaat Mehmed achter het kanon tegen de Engelse imperialisten. In zijn gedicht transporteert hij samen met chauffeur Ahmet op een krakkemikkig vrachtwagentje munitie voor het front in de nationale bevrijdingsoorlog. En in 1924 houdt hij de wacht aan de katafalk van de overleden Lenin. Met "No pasaran" op de lippen staat hij in zijn gedicht ook op wacht aan de poorten van belegerd Madrid. Hij ging van deur tot deur en verzamelde handtekeningen voor het dode meisje van Hiroshima. Leven en kunst waren bij Hikmet als een kluwen in mekaar gevlochten.

Mensenlandschappen, het grote werk van Hikmet, heeft een collectieve auteur: de gevangenis van Bursa. Gelegen tussen de zee van Marmara en de berg Ulu Dag, was Bursa bekend voor haar wevers. Ze weefden in hevige kleuren en in traditionele patronen.

De gevangenis van Bursa is zo'n typische Derde Wereld-gevangenis waar de gevangenen in eigen levensonderhoud moeten voorzien. Bursa werd gecontroleerd door duistere figuren. Die hadden ook de gevangenisateliers in handen. Met zijn charisma en zijn communistische overtuiging begon Hikmet met een paar mensen een eigen atelier: een weefatelier dat schitterende stoffen begon af te leveren. Stilaan, ondanks doodsbedreigingen, kreeg Hikmet de hele gevangenis op zijn hand. De stoffen van de gevangenis werden een begrip.

En 's nachts gaf Hikmet vorming: over politiek en over economie. Hij legde zich op een matras, met naast zich een sigarettendoos en lucifers. Waarde, meerwaarde, winst, kapitaal. En daarna was er thee en werden er gedichten gelezen en herinneringen uitgewisseld. En daaruit groeiden, tot enkele zinnen gedistilleerd, de honderden figuren die *Mensenlandschappen* bevolken.

En *Mensenlandschappen* is deels letterlijk geschreven met bloed. Hikmet, die soms in een isolatiecel verbleef en dan niet over pen of papier beschikte, prikte zich en schreef: op lapjes stof, op stukjes papier. En zo, in puzzelstukjes, werd die poëzie uit de gevangenis gesmokkeld.

1902. Nazim Hikmet wordt geboren in Saloniki (dat in 1912 door de Grieken zou worden veroverd) in een familie die tot de hogere lagen van de militair-administratieve kaste van het Osmaanse Rijk behoorde. Nazims grootvader was een pasja en gouverneur van de stad Aleppo. De ouders van Nazim Hikmet volgen de pasja en vestigen zich in Istanboel.
1917. Nazim Hikmet schrijft zich in aan de marineschool. Hij maakt patriottische (metrische) gedichten.
1920. Nadat Nazim Hikmet uit het leger wordt ontslagen wegens oproer -hij wil vechten tegen de geallieerde bezettingsmachten die vanaf november 1918 Istanboel bezetten in plaats van zomaar wat te oefenen op zee- sluit hij zich aan bij het verzet in Anatolië (centraal Turkije). Hij geeft les aan de boeren. Turkse spartakisten, op de vlucht na de nederlaag van de opstand in Duitsland, zetten Nazim Hikmet op het spoor van het marxisme.
1922. Aankomst van Nazim Hikmet in Moskou. Schrijft zich in aan de Universiteit van de Oosterse Volkeren. Leert Maiakovski, Meyerhold en Selwinski kennen. Futuristische en constructivistische experimenten. Marxistisch-leninistische scholing.
1923. Nazim Hikmet wordt lid van de illegale Turkse KP.
1924. Nazim Hikmet houdt de erewacht bij de doodskest van Lenin.
1925. Terugkeer naar Turkije. Medewerking aan het tijdschrift *Aydinlik* (Licht). Illegaliteit en gedwongen vlucht naar de Sovjet-Unie. Hij wordt bij verstek tot 15 jaar gevangenisstraf veroordeeld in Turkije. Huwelijk met Lena.
1927. Publicatie van gedichten in het Russisch. Grote populariteit in Azerbeidzjan.
1928. Clandestiene terugkeer naar Turkije, maar Nazim Hikmet wordt gevangengezet. Vrij na 7 maanden. Gedichten. Kennismaking met Sabahattin Ali die het kritisch realisme in de romanliteratuur invoert.
1929. Publicatie van *835 Regels*, een dichtbundel die met alle normen van de klassieke Osmaanse poëzie breekt.
1931. Officiële hetze tegen Nazim Hikmet. Wordt tijdelijk gevangengezet.
1932. Publicatie van toneel en poëzie. Opnieuw gevangengezet.
1933. Gevangenis van Bursa, wachtend op zijn proces. De openbare aanklager eist de doodstraf.
1935. Nazim Hikmet komt bij amnestieverklaring vrij. Werkt als communistisch journalist.
1936. Poëziebundel *Het Epos van Sjeik Bedreddin*. Franse vertalingen. Huwelijk met Piraye. Nazim Hikmet organiseert het hulpcomité voor de Spaanse republikeinen.
1938. Gevangenneming wegens aanzetten tot muiterij van de militaire studenten, met name door de tekst *Het sneeuwt vannacht*. 40 dagen eenzame opsluiting, veroordeling tot 15 jaar. Bovenop deze veroordeling volgt nog een nieuw vonnis, in het totaal wordt Nazim Hikmet tot 28 jaar en 4 maanden veroordeeld.
1940. Overbrenging naar de gevangenis van Bursa waar hij aan het epische *Mensenlandschappen* begint te schrijven. Kennismaking met Orhan Kemal.
- 1940-1950. Gevangenisjaren. *Mensenlandschappen* wordt uit de gevangenis gesmokkeld. De gezondheid van Nazim Hikmet geraakt meer en meer ondermijnd (nierziekte, hartkwaal, angina pectoris...)
1950. Internationale campagne van schrijvers voor zijn vrijlating. Twee

hongerstakingen van Nazim Hikmet. Opname in het ziekenhuis van Istanboel. Na de verkiezingsoverwinning van de Democratische Partij volgt een algemene amnestie. Nazim Hikmet komt vrij.

1951. Geboorte van Nazim Hikmet's enige zoon Mehmet. Opnieuw een gedwongen vlucht uit Turkije. Nazim Hikmet ontmoet in Berlijn (DDR) Pablo Neruda.

1952-1959. Verblijf in Moskou waar Nazim Hikmet met open armen ont-

vangen wordt. Reizen door de landen van Oost-Europa en door China. Deelname aan Vredesconferenties en schrijverscongressen in Oost-Berlijn, Praag, Warschau, Tasjkent... Ontvangt de Leninprijs voor de Vrede. Theater.

1959. Verblijf in Bakoe, huwelijk met Nera Tuljakowa.

1961. Verblijf in Parijs, Florence en reis naar Cuba. Gedichten in het Frans en het Russisch.

1963. Reis naar Afrika. Nazim Hikmet sterft in Moskou op 3 juni.

Nazim Hikmet over poëzie

“Schrijvers, in de eerste plaats de communistische auteurs, moeten literatuur schrijven die een noodzakelijke bron van levenswijsheid wordt. Ik herinner mij een zin van Kroepskaia, in haar *Herinneringen aan Lenin*; Lenin beschouwde de Russische literatuur als één van de bronnen om de realiteit te kennen. Ik zou gedichten, romans, en theaterstukken willen schrijven die deze eigenschap bezitten; voor mijn volk, voor de andere volkeren, voor de leden van mijn partij, te beginnen bij het nieuwe lid tot en met de hoogste leider.”

Deze woorden plukten we het interview met Nazim Hikmet over zijn opvattingen over poëzie, de rol van de schrijver in de maatschappij, zijn verhouding tot de communistische partij en de relatie tussen vorm en inhoud. Dit interview dateert van 28 mei 1958.

In zijn woonkamer, een zakdoek groot, aan een tafel, met manuscripten en geneesmiddelen overladen, lijkt Nazim nog groter. Hij spreekt langzaam, soms zoekend naar het juiste woord, denkend en nadenkend, zijn gedachten ordenend; plots illustreert hij zijn gedachtengang met een onverwachte vergelijking of met een vleugje humor. De vraag die ik hem stel over de “situatie van de avant-garde” zal als uitgangspunt voor ons gesprek dienen...

Nazim Hikmet. Voor mij is de avant-garde van 1958, en die van 1978 of die van het jaar 2000 precies dezelfde. Volgens mij is sectarisme het grootste gevaar in de kunst. Daarom wil ik mijn eigen mening niet opdringen; ik aan-

vaard elk standpunt, want de waarheid is nooit absoluut. Ze is slechts een verzameling van tegenstrijdigheden. Iedere avant-garde vertrekt vanuit een inhoud en een vorm. In de avant-garde, zoals ik ze voorstel, is de inhoud de weerspiegeling van de menselijke realiteit. Volgens mij hoort dit zo. De vorm, de bondigheid, en de precisie zijn uiterst belangrijk. Men moet direct zijn, men moet niet als maanlicht maar als zonneschijn zijn...

Dichtkunst stelt specifieke expressieproblemen die niet altijd op te lossen zijn in een evenwicht tussen de menselijke realiteit en de bondigheid van de taal. Is deze voor U een absolute noodzaak van esthetische orde en waarom?

Nazim Hikmet. Ik herhaal, ik aanvaard andere meningen: de barokke of rethorische dichtkunst, wijsgerige of experimentele poëzie, ik aanvaard alles wat kunstzinnige en menselijke waarde heeft. Maar, als ik mag kiezen, dan kies ik de voor naaktheid en eenvoud. Men moet het zo stellen dat, wanneer men een komma uit het gedicht licht, alles ineens stort. Men moet zo opbouwen dat men alleen de essentie bereikt.

Op het vlak van de expressie neem ik alle mogelijkheden aan. Als u een theoretische reden wil die mijn smaak voor de eenvoud en de essentie verklaart: het is misschien een reactie tegen de traditionele kunst van de Diwaan, tegen abstractie en de Oosterse intellectuele franjes...

Hebt u ook een voorkeur voor specifieke thema's of bepaalde woorden?

Nazim Hikmet. Ik denk niet dat er een specifieke taal voor het literaire of voor het picturale bestaat, noch dat er specifieke thema's zouden bestaan. En er is een ander thema dat ik zou willen aanboren, ik denk dat men zich zowel in rijmverzen als in vrije verzen kan uitdrukken. Ieder gedicht is een entiteit. Het komt erop aan om voor elk gedicht de vorm te vinden die bij de inhoud past... Opeenvolgend kunnen zowel klassieke als folkloristische vormen voldoen, ofwel moet men nieuwe vormen uitvinden. Zelfs wanneer ik de sonnetvorm gebruik - die in mijn land geen traditionele vorm is - komt het er voor mij op aan geen imitatie van een klassiek sonnet te maken maar binnen de tradities zelf vernieuwing te zoeken. Uiteraard bestaat er een eenheid van inhoud en

vorm maar tegelijkertijd beïnvloeden vorm en inhoud ook elkaar. De inhoud primeert, maar men kan de invloed van de vorm op de inhoud niet negeren.

Er is daar inderdaad een hoofdzakelijk dialectisch verband, waarvan u in uw brief *Lettres au jeunes poètes* een definitie geeft die in ons geheugen gegrift blijft. Laat mij toe u te citeren: "Iedere inhoud moet zijn eigen vorm hebben, die deze inhoud met de doorzichtigheid van een zijden kous naar voor brengt en die perfect bij deze inhoud aansluit." Maar u hebt het daarjuist over de letterkundige traditie van uw land gehad; welke plaats neemt zij in in de keuze van de vorm?

Nazim Hikmet. De nationale vormen in de literatuur zijn een belangrijk probleem. In de eerste plaats denk ik, dat er nationale vormen bestaan die voor elk land historisch bepaald zijn. Bij ons, in Turkije, stemt er bij iedere periode een bepaalde vorm overeen die samen met de natie en met het volk evolueert. Maar er grijpen uitwisselingen plaats tussen de culturen van verschillende naties; in iedere nationale vorm kan men één of meerdere elementen van de ene of de andere natie terugvinden. Zo geeft men haar uiteindelijk een universeel karakter.

Ik beschouw mezelf niet uitsluitend als één van de erfgenamen van de Turkse cultuur, maar ook als één van de erfgenamen van de wereldcultuur. Als ik over cultuur praat, denk ik niet uitsluitend aan de antieke cultuur van de Grieken of aan de Renaissance, maar ook aan die van Azië, Afrika, Amerika. Als westerling ben ik er trots op dat de Westerse

cultuur tot de ontwikkeling van de cultuur van mijn land bijgedragen heeft, maar aan de andere kant ben ik er trots op dat deze cultuur en de hele Oosterse cultuur, het menselijk patrimonium verrijkt hebben, de Westerse inbegrepen. Een mens is muzikaal rijk wanneer hij zowel gevoelig is voor de Duitse, de Chinese als de Turkse muziek.

Het zou dom zijn de schulden te ontkennen die culturen tegenover elkaar hebben. Dit is net waaraan Aragon herinnerde, toen hij tijdens de uitreiking van de Lenin Prijs, wees op de bijdrage van het Oosten aan de vooruitgang van de menselijke geest. Het lijkt me echter zo dat tenminste een deel van het literaire domein, in het bijzonder op het gebied van de poëzie, doordat ze op nationale bijzonderheden van de taal of van zekere vormen van denken gebaseerd is, moeilijk overdraagbaar is. Misschien is ook dit een onvervreemd- bare bijdrage eigen aan ieder volk?

Veel schrijvers of dichters, waarvan men het belang niet kan betwisten, blijven "vreemd" voor ons, zelfs met de meest betrouwbare vertaling, gewoon omdat ze zich lijken uit te drukken volgens verschillende sensibiliteitswetten; of omdat sommige gegevens die het nationaal karakter van de taal raken, aan ons ontsnappen.

Nazim Hikmet. Dit is niet het geval voor alle schrijvers en artiesten. Overal vindt men schrijvers en artiesten waarvan de gevoeligheden niet uitsluitend nationaal bepaald worden. Als ze zich tot de nationale bronnen zouden beperken, zouden de scheppers een deel van hun macht verliezen. Neem als voorbeeld de gedichten van Mao Zedong, die

onlangs gepubliceerd werden. Ze zijn in de antieke Chinese traditie geschreven. Ondanks de klassieke vorm en de vertaling, is de inhoud voor ieder mens van de 20ste eeuw waardevol. Bij deze gelegenheid wil ik er op wijzen, dat men zich mag verheugen over de houding die deze leider aanneemt tegenover de literaire problemen bij het publiceren van zijn gedichten.

Ik ontken niet, dat er dichters zijn die strikt nationaal zijn en die uitsluitend in hun eigen land, of in bepaalde landen gewaardeerd kunnen worden.. Talrijke Italiaanse dichters, ook die van de nieuwe generatie, worden zeer gewaardeerd en zijn ruim bekend in de Sovjet-Unie.

Voor zover ik weet is dat niet het geval in Frankrijk, waar men nochtans van Maiakovski houdt. De poëtische vorm van Maiakovski is zeer moeilijk, toch bevat zijn gevoeligheid iets universeels, dat de grenzen en de hinderpalen van de taal overschrijdt.

Daarnet haalde u de houding tegenover een specifiek literair probleem van een politiek leider en dichter aan. Wat moet nu, volgens u, de houding van de dichter tegenover de politieke problemen zijn? Denkt u dat hij een rol dient te spelen, dat hij een opdracht te vervullen heeft?

Kortom, gelooft u, aan de noodzaak van het zo vaak misprezen "engagement"?

Nazim Hikmet. Zoals u weet, ben ik sinds 1923 lid van de communistische partij. Ik ben daar erg fier op. Ik denk dat de neutraliteitspolitiek in de relaties tussen staten, nuttig en efficiënt kan zijn, maar politieke neutraliteit bij schrijvers is dat niet...

Het zou ongetwijfeld moeilijk zijn om een groot schrijver in de wereld-geschiedenis aan te duiden, die volledig neutraal en passief is gebleven ten overstaan van de problemen van zijn tijd. Men kan zich neutraal wanen en dit verklaren, maar objectief gezien is men het nooit. Wat mij betreft, ik geef er de voorkeur aan volledig bewust partij te kiezen.

Als dit principe aanvaard wordt, in welke richting moet de bedrijvigheid van de schepper zich dan ontwikkelen?

Nazim Hikmet. Ik denk dat de schrijvers, in de eerste plaats de communistische schrijvers, literatuur moeten schrijven die een noodzakelijke bron van levenswijsheid wordt. Ik herinner mij een zin van Kroepskaia, in haar *Herinneringen aan Lenin*; Lenin beschouwde de Russische literatuur als één van de bronnen om de realiteit te kennen.

Ik zou gedichten, romans, en theaterstukken willen schrijven die deze eigenschap bezitten; voor mijn volk, voor de andere volkeren, voor de leden van mijn partij, te beginnen bij het nieuwe lid tot en met de hoogste leider. Maar daarom moet men direct kunnen zijn, laconiek schrijven zonder barokke overlast en zonder de dingen al te simpel voor te stellen. Dat is een permanente probleem voor iedere avant-garde en dit zal ook in de toekomst zo blijven

Welke problemen stellen zich vandaag inzake de relatie tussen de schrijver en het volk, en, meer specifiek, daar u in de Sovjet-Unie woont, in de volksdemocratieën tussen de schrijver en de socialistische maatschappij?

Nazim Hikmet. Ik meen dat de schrijver verplicht is het volk en de partij te helpen om de socialistische maatschappij op te bouwen. Het komt erop aan te weten hoe de schrijver deze bijdrage kan leveren; vooreerst is het essentieel dat de schrijver talent heeft, anders kan hij niets bijbrengen, ook niet aan de literatuur. Sommige schrijvers behoren tot een modetrend en kennen onmiddellijk maar vluchtig succes. Dat moet men niet verwarren met het echte succes, dat soms lange tijd nodig heeft om zich te bevestigen, maar blijvend is. Anderzijds denk ik dat de schrijver niet bang moet zijn om alle vragen aan te pakken die zich in een maatschappij in opbouw stellen, ook haar contradicties.

Dat is wat u gedaan heeft in uw satirisch stuk, *Ivan Ivanovitch a-t-il existé?* (Heeft Ivan Ivanovitch bestaan?) waarvan een vertaling is verschenen in *Les Temps Modernes*. Maar heeft men sommige schrijvers en misschien ook u, niet verweten de tegenstellingen in een te negatief licht te plaatsen en daardoor zichzelf in tegenstelling tot de echte ontwikkeling van de maatschappij te plaatsen?

Nazim Hikmet. Het is onmogelijk dat een communistisch schrijver, in een socialistische maatschappij, tegenover deze maatschappij komt te staan. Het zou uiteraard niet hetzelfde zijn als hij in een andere maatschappij zou werken, dan zou hij totaal andere moeilijkheden kennen.

In Turkije bijvoorbeeld - een half feodaal, half kapitalistisch land - indien ik daar Ivan Ivanovitch als Turks personage in het leven geroepen had, dan zou men in een totaal

tegenovergestelde situatie verzeild geraakt zijn, voortvloeiend uit het postulaat volgens hetwelke Petrov, in de condities van de Turkse maatschappij, definitief een stuk speelgoed in de handen van Ivan Ivanovitch zou blijven. Niets zou nog kunnen veranderen, dit in tegenstelling tot een socialistische maatschappij waar men kan vaststellen dat Ivan Ivanovitch aan het veranderen is en nog zal veranderen.

Persoonlijk, ben ik voorstander van partijliteratuur, maar dat betekent geenszins dat ik de werken van niet-communistische schrijvers in Frankrijk of elders niet zou waarderen.

Wat bedoelt u met partijliteratuur?

Nazim Hikmet. Ik probeer het mij voor te stellen zoals Lenin het begreep. Dat is zeer moeilijk, hoewel het, zoals elke diepgaande idee zeer eenvoudig lijkt... Als schrijver en als lid van de partij, is er een relatie tussen beide, die, niet passief, maar actief is. Er bestaat een wisselwerking: de partij brengt me iets bij en op mijn beurt geef ik haar iets terug.

Ik ben aan de partij gebonden door haar statuten en haar programma, goedgekeurd door het congres. Buiten deze welbepaalde principes, ontvang ik van niemand bevelen. Ik laat mij leiden door de ordewoorden van de partij, door al haar ordewoorden, om ze te populariseren, maar ik leg mezelf op ze op een reëel artistiek niveau te brengen.

Anderzijds, probeer ik dat de partij door mijn werk de ziel van mijn volk leert kennen en begrijpen. Engels formuleerde het als volgt: "De dichters hebben een voor gevoel van de

toekomst." Als ze in staat zijn de toekomst te voorvoelen, dan denk ik dat ze des meer een fijne neus hebben voor hedendaagse problemen. Er kan geen tegenstelling zijn tussen de algemene thema's van de partij en datgene wat de dichter aanvoelt.

Vreest u echter niet dat men zo tot een situatie komt waarin men sommige thema's, die zich buiten de inspiratie van de dichter bevinden, gaat "illustreeren" of beter "verheerlijken"?

Nazim Hikmet. Pas op! ik heb niet gezegd dat men moet verheerlijken, kunst is geen verheerlijking. Nochtans, als het nodig is, als men mij vraagt mij te laten inspireren door een actueel probleem en het te populariseren, dan probeer ik het op een eerlijke en oprechte manier te doen... Ik heb in mijn leven gelegenheidsgedichten en -liedjes voor concrete gevallen zoals een staking, geschreven. Maar, anderzijds heb ik een epos geschreven, waarin ik geprobeerd heb een hele periode van de geschiedenis te weerspiegelen.

Ondanks alle hindernissen en alle moeilijkheden, denk ik dat we ook spoetniks in de kunstwereld mogen verwachten. Alle sociale voorwaarden zijn op dit moment aanwezig, maar men bevindt zich nog in het stadium van de voorbereidende experimenten.

Wij zullen vele moeilijkheden moeten trotseren en overwinnen, tegenslagen doorstaan. Als men geen perspectieven heeft, moet men er niet op hopen deze experimenten tot een goed einde te brengen.

Om deze gedachte te illustreren spreekt Nazim Hikmet me van wat hij

een muzikale spoetnik noemt, een ballet van Kara-Karaiev dat hij in Moskou gezien heeft en waarvan het libretto uit een Zuid-Afrikaanse roman komt. Het thema bestaat uit de liefde tussen een zwarte man en een blanke vrouw; het ballet inspireert zich op een confrontatie tussen de folkloristische muziek van Afrika en de Westerse muziek. Vervolgens roept de dichter recente en interessante manifestaties uit het sovjet-theater op, waaraan hij zoals we weten, zeer actief deelneemt.

Nazim Hikmet. Met Meyerbold, Tairov en het Joods Theater, Vakhtangov, Stanislavski was Moskou tijdens een bepaalde periode het paradijs van de toneelkunst. Ieder theater had zijn eigen stijl en laboratorium en de experimenten werden uitgewisseld. Maar iedereen behield zijn eigenheid. Toen brak er een periode aan waarin de theaters hetzelfde uniform aantrokken;

in een oorlog is een uniform misschien bruikbaar en nodig maar in de kunst is dat niet het geval...

Na het 20ste Congres, hebben de theaters geleidelijk aan hun oorspronkelijk gezicht terug gevonden. In een eerste periode, met uitzondering van de stukken van Vichniewski en Maiakovski, zat de vernieuwing vooral in de mise-en-scène.

Vandaag is er zowel vernieuwing in de dramatische vormgeving als in de inhoud van de werken. Wanneer men evenveel durf qua inhoud als qua vorm zal manifesteren, dan pas zal men in de Sovjet-Unie de eerste theaterspoetnik kunnen lanceren.

U bent ook een toneelschrijver, Nazim. Hoe werd uw stuk *Ivan Ivanovitch* ontvaard?

Nazim Hikmet. Dit stuk heeft eerst in Stalinabad een vijftigtal voorstellingen gekend. Daarna werd het stuk in Riga gespeeld, waar het, als ik het goed voor heb, nog steeds gespeeld wordt. Men heeft mij verteld dat het in Moskou een groot succes was. Ik ben er fier op; ik heb het gevoel dat ik een satire heb geschreven die niet tegen de socialistische maatschappij gericht is, maar die in haar voordeel speelt.

Men heeft het stuk slechts vijf keer gespeeld, en dan heeft de directeur het, nadat hij het theatercollectief geraadpleegd had, officieel van het programma geschrapt, teneinde met mij een gesprek te voeren over sommige problemen die door het stuk aangeraakt werden. Maar ik ben later dan voorzien naar Moskou teruggekeerd en men heeft het stuk niet op tijd kunnen hervatten. Ik denk niet dat er een moreel of ideologisch verbod kan zijn om mijn stuk niet te hervatten. Het duurt soms lang alvorens men sommige werken weer in het repertorium opneemt.

Dit is in elk geval geen "verdoemd" stuk daar het in talrijke landen vertaald en gepubliceerd is. Er waren driehonderd voorstellingen in Praag, een honderdtal in Bratislava, in Leipzig, in het Schiller Theater en in Zeffenberg in de Duitse Democratische Republiek.

Heb u op dit ogenblik andere plannen op theateervlak?

Nazim Hikmet. Ik heb een grote wens: ooit een stuk in Parijs laten opvoeren, zelfs op een klein podium, in een klein theatertje. Ik heb hier verschillende stukken van verschillende dimensie meegebracht en als

ik vrienden zie, dan zeg ik hen: "Help mij om ze te laten opvoeren."

Ik ben er zeker van dat deze wensen verhoord zullen worden en uitkomen. We hebben er alles bij te winnen: de kennis van een simpele maar diepe kunst waarvan Nazim me, voor hij mij verliet, het geheim heeft toevertrouwd.

Nazim Hikmet. Ik ben voor de "Honderd bloemen" op voorwaarde dat er tussen deze honderd bloemen tenminste één bloem van de socialistische kunst is, die niet van papier is, een bloem die van ons is en ik hoop dat men ons helpt om ze te kweken.

28 mei 1958.

Februari,

een roman over de Amsterdamse februaristaking van 1941

Frans Van Belle

Amsterdam, bezettingsjaar 1941, 25 februari.

In de fabrieken en de gemeentediensten breekt onder het oog van de Duitse bezetter een staking van 48 uren uit die zich als een strovuur over heel de stad verspreidt. De burgemeester van Amsterdam verklaart: "Wij beleven zonderlinge tijden. Onder vreemde bezetting staken arbeiders, en niet eens voor meer loon."

De actie had als ordewoord: "Stop de Jodenvervolgingen." Immers, twee dagen ervoor werden 300 joodse jongeren bij een beestachtige razzia in de Jodenhoek opgepakt, om later voorgoed te verdwijnen.

In zijn schitterende historische roman *Februari*¹ beschrijft de Nederlandse auteur Theun de Vries dag na dag de escalatie in de jodenvervolging, het groeiend verzet bij joodse en Nederlandse werkers, een succesvolle staking op de scheepswerf *De Meermin* tegen de opeising van arbeiders voor Duitsland, de collaboratie van de Nederlandse burgerij, de voorbereiding door de communisten van de algemene staking, de enorme weerklank van het stakingsparool onder alle lagen van de bevolking, de keiharde repressie door de Duitse bezetter, de lessen die de Communistische Partij van Nederland (CPN) trekt uit de staking. De staking is de voorbode van nieuw verzet.

"Criminaliteit: harde aanpak"

Het molesteren van joodse medeburgers neemt dag op dag toe. Nederlandse NSB'ers² vallen joden aan en gooien ze van de tram. Joodse marktkramen

worden vernield en de bevolking die de joden spontaan verdedigt, deelt in de klappen. De inboedel van cafés die weigeren het bordje "Verboden voor joden" uit te hangen wordt kort en klein geslagen. De Nederlandse fascistten krijgen steeds vaker de steun van

Duitse gewapende politiemannen en soldaten van de bezettende Wehrmacht.

De NSB'ers stoten meer en meer op weerstand, vanuit verschillende hoeken. De jonge joodse bokkers van de sportschool *richter Josua* besluiten een verdedigingsgroep op te richten en bewaken de jodenbuurt: "Men moet nu eenmaal risico's nemen. Doen wat gedaan moet worden, en er niet bij stilstaan bij wat je allemaal kan overkomen."³ Nederlandse scholieren vormen een beschermingsgroep rond hun ijssalon met joodse uitbaters. Een oud-Spanjestrjder pleegt verzet in zijn eenzame. Tientallen werkloze arbeiders leggen op initiatief van CPN-leden contacten met de vechtgroep *richter Josua*.

Zelfs de Jodenhoek is niet meer veilig; de nachtelijke provocaties van de NSB'ers en de Grüne Polizei volgen mekaar op. In één van die aanvallen wordt de Nederlandse fascist en geweldenaar Boxhorn dodelijk gekwetst. De nazi's hebben hun martelaar. De bruine pers trekt alle registers open over de misdaden van de 'joodse vampieren': "De dood van Boxhorn is veroorzaakt doordat een of meer smerige joden zich op hem hebben geworpen om hem de halsslagader door te bijten en hem het bloed af te zuigen."⁴

De hoogste Duitse verantwoordelijken van Amsterdam gaan ter plaatse op nachtelijke inspectie in een geblijnde voertuig en bemerken er vanzelfsprekend joodse jongeren die de wacht

houden. De commentaar van de verantwoordelijke van de Grüne Polizei en van de vervanger van Seiss-Inquart (de Duitse regent in Nederland): "Ik had er geen vermoeden van, dat de misdaad in deze buurt al zover om zich gegrepen had..."

- "Daar loopt iemand... en aan mijn kant staan er een man of vier op een straathoek... De ratten zijn nog steeds buiten hun holen... nu ziet u het met uw eigen ogen... Gooi de volle lampen erop..."

- "Er staan overal kerels, vooral op de straathoeken"

- "Ze zijn gewapend ook. Dit wordt ernstiger en ernstiger... Hier broeit iets lugubers..."

- "Ik heb genoeg gezien. Het wordt tijd hier de straten te zuiveren."⁵

De eerste pogrom kan beginnen. Tien jongeren worden opgepakt en met foto's van messen en bijlen knutselen de Duitsers een joods-communistische samenzwering ineen. De Jodenhoek verandert tijdelijk in een ghetto en wordt volledig afgesloten

Arbeidersverzet loont

Ondertussen wordt de illegale CPN verder uitgebouwd. "Net zomin als de illegale partij een gewone partij was, was de illegale *Waarheid* een gewone krant. Communisten vertelden de mensen niet alleen waar het op stond; ze zegden ook wat er gebeuren moest, ze rukten aldoor aan het menselijk geweten, het hart en het verstand. Ze kwamen altijd onder de mensen. Sommigen konden niet goed tegen die manier van de communisten: de communisten hadden op alles een antwoord, ze wezen een uitweg uit elke situatie. Het

Frans Van Belle is een regelmatig medewerker van *Solidair*. Hij is één van de verantwoordelijke voor de arbeiderswerking van de PVDA in Antwerpen.

werkte op de zenuwen; het meest van de vijand, dat lag voor de hand; maar het werkte ook op de zenuwen van anderen, die geen vijanden waren. Er zat in het mensdom een wet van zwaarte en traagheid, een neiging om lang stil te staan, té lang, en de dingen over zich heen te laten komen, blind, overmachtig, als vuistslagen van het noodlot; er was een hang naar gelatenheid. De communisten schudden en trokken aan hén: Zit niet stil, laat de blinde machten geen baas worden, wees niet gelaten! Doe wat! Doe wat!"⁶

Betogingen van werkloze vrouwen worden uiteengeranseld, maar een week later valt er toch een resultaat uit de bus: er wordt een week extra-werklozensteun toegekend. En wanneer de Duitsers scheepsbouwers opeisen om in Duitsland te gaan werken, breekt er onder impuls van de CPN een staking uit op alle scheepswerven. Burgerij en sociaal-democratische vakbondsleiders sidderen en beven voor de reactie van de Duitse boeman en bezweren de arbeiders. Maar de Duitsers moeten bakzeil halen en hun eis intrekken. Anders dreigen alle Nederlandse scheepswerven stil te vallen voor de Duitse oorlogsindustrie.

Offertjes brengen, of verzet plegen?

De Duitse bezetter dwingt invloedrijke joden om een Joods Comité op te richten: "De aanvallen van de joden moeten stoppen."

De burgerij juicht die beslissing toe. Kapitalist Taf tegen zijn maîtresse, de actrice Jenny: "Het Joods Comité schept wel orde in de chaos: die dolle staat van beleg daar in de Jodenhoek,

die vechtpartijen en vernielingen waren toch funest, voor de joden zelf het meest."

- Jenny: "Funest? Maar lieve hemel, die arme mensen hebben in hun wanhoop teruggeslagen, nadat de NSB, en ander gespuis hun het vuur aan de schenen gelegd had! Die mensen hadden geen keuze, zij werden rechtstreeks bedreigd!"⁷

De aanvallen komen uiteraard niet van de joden, maar van de Nederlandse nazi's; dat wordt ontkracht met ineengeflanstste rapporten.

De Duitsers: "We moeten orde en rust herstellen door een ghetto in te stellen, voor de beveiliging van twee zijden; op die manier zullen de joden gerust zijn". Het Joods Comité moet een oproep doen om de wapens in te leveren (die er niet zijn).

Dokter Mendels verzet zich tegen Jacob Saffier van het Joods Comité.

Saffier: "Heb je dan liever dat er offers vallen?"

- Dokter Mendels: "Offers? Jullie zelf maken de offers! Jullie doen het werk van de Duitsers! Die willen toch maar één ding: scheiding brengen tussen joden en niet-joden... En daaraan helpen jullie dapper mee! Wij zijn net zoals de anderen... Begin in godsnaam niet over joodse ziel, joodse tradities... Jouw comité is een Duits comité, dat de levens bedreigt..."

- Saffier: "Misschien zonder ik de Nederlandse joden alleen maar af, om ze er des te gemakkelijker uit te kunnen krijgen."

- "Heb jij uittocht-ideeën in je hoofd? Wou jij voor Messias spelen soms? Grote God, ik schrik van jou. Ik dacht, dat alleen de Duitsers de leuze 'Heim ins Reich' propageerden..."⁸

Als Mendels drie dagen later op 16 februari door de Duitsers wordt opgepakt

en spoorloos verdwijnt, uit zijn zuster haar woede tegenover de machteloze Saffier.

Saffier: "Misschien moeten er enkelingen geofferd worden om te zorgen dat de anderen, de grote joodse menigte, ons jodendom, door deze gruwelijke Rode Zee heen kan waden... Wij zijn joden, wij zijn gewend geweest, heel onze lange droevige geschiedenis door, te worden vervolgd en te offeren."

Rose: "En waar, Jacob, houden de offers van de eenlingen op, die het geheel moeten redden? En hoe groot moet dat geheel eigenlijk nog zijn, om de offers van de eenlingen te rechtvaardigen?"⁹

Op dat ogenblik waren de joden al vogelvrij. Op zaterdag 22 en zondag 23 februari worden 300 joodse jongeren tijdens een woeste razzia opgepakt, om later op transport gezet te worden naar het concentratiekamp Mauthausen.

Die razzia wekt de verontwaardiging op van alle rechtgeaarde Nederlanders. Ze levert mee het brandhout voor de algemene staking..

Het werk achter de schermen

De partij zit niet stil en maakt haar plannen. De illegale CPN-leider Lou Jansen maakt de bedenking: "Dit is een oorlog. In een oorlog heb je niet af te wachten. Als je wacht, maak je je aan lafheid schuldig; want het is lafheid en halfslachtigheid, als je iets nalaat, waarvan je weet dat het gedaan moet worden... Wij communisten kunnen ons niet als anderen de weelde veroorloven om te wachten op een verlosser. Wij zijn onze eigen verlossers, dat zingen we tenminste zo in de *Internationale*... Wij hebben onze illegale partij

niet opgebouwd, om er vlindertjes mee te vangen, maar voor onze klasse, dit volk, dit landje..."¹⁰

De arbeiders werken in moeilijke omstandigheden koortsachtig aan de voorbereiding. Aan Jeen, een communist bij de vuilnisdienst, wordt gevraagd om in het openbaar te spreken: "Ik voel er geen barst voor, als ik eerlijk zijn mag, maar ik voel ook dat het moet... Wij horen nou een keer bij de klasse die knokken moet, of je het wil of niet."¹¹

Dinsdag 25 februari is de grote dag van de 48-uren stakingsoproep. Het is een dubbeltje op zijn kant. De communistische arbeiders agiteren verwoed onder de spoormannen, de trammannen, de vuilnisdiensten, de scheepswerven. Alle registers worden opgetrokken tegen de staking; door directies, openlijke fascistische arbeiders, maar ook door goedmenende werkers. Van overal komt men af met slimmigheidjes en uitvluchten. "Het is gemakkelijk op te roepen voor staking. Maar hoe ga je ze beëindigen? Je kan toch niet staken onder het oog van de Duitsers? Staken maakt de Duitsers woest en zal repressie uitlokken..."¹²

Na hard labeur en na enkele spannende uren slaat de vonk eindelijk over... en hoe!

Mijnheer Alewijn is sociaal-democraat en personeelschef van de scheepswerf *De Meermin*. "Sociaal-democratische arbeiders kende hij zelf niet of nauwelijks... Hij was alleen formeel lid van de partij geweest... De partij zelf was verdwenen, sinds de Duitsers haar in de zomer van '40 onder beheer hadden gesteld, ze was uit elkaar gevloeid als dor zaad, grote God... Maar dit manifest van de staking lag er en sprak van daden, durf en fiere

strijd. Natuurlijk kwam het van de communisten... Het wonderlijke en voor Fred Alewijn nog steeds verbijsterende was, dat deze communisten bestonden als *partij*, terwijl hij en de anderen, de honderden en duizenden anderen, er niet meer schenen te zijn. Hij streek traag de kreukels uit het stuk papier en las weer het stencilschrift: "Hebt gij de macht en de kracht deze afschuwelijke terreur verder te verhinderen? Ja, dat hebt gij!!!" Drie uitroeptekens."¹³

Fred Alewijn zal de bedienden van de scheepswerf oproepen om zich aan te sluiten bij de staking. Maar op dat moment was de staking allang niet meer een zaak van de communisten alléén: het zou een zaak worden van alle werkers, van de artiesten, de katholieke priester, de winkeljuffrouwen, de scholieren, alle goedmenende Nederlanders... Zelfs de mensen van de *Beurs* zouden meestaken. Het zou één groot feest worden!

Het fascisme komt de Nederlandse patroons goed uit

Theun de Vries gunt ons doorheen heel zijn boek een blik in de hoofdkwartieren van de Duitsers en in de salons van de Nederlandse burgerij.

"Het nationaal-socialisme is maar een omhulsel, een uniform, waarin het werkelijke Duitsland zijn groot doel nastreeft. Het doel van dit werkelijke Duitsland - dat is de economische concentratie van Europa."¹⁴

De Nederlandse burgerij ziet zichzelf verloren zonder haar koloniën in Nederlands-Indië en zoekt een pact met de Duitse bezetter; het Grootburgercomité,

de Vaderlandse Unie van professor de Kwaak ijvert voor een coalitie met Mussert van de NSB. Ze is voor erkenning van de Duitse heerschappij en de corporatieve staat, want het fascisme is het minste kwaad. En wat de joden betreft: die zijn voor de burgerij inderdaad soms knap lastig. Trouwens: "Zelfs met Anton Mussert in een regering van ons zouden wij dat joodse vraagstuk menselijk weten op te lossen... Alleen: het moet vlug gebeuren."¹⁵

Het motto van die burgerij luidt: "Liever Duits, dan dat de slaven het voor het zeggen zouden krijgen."¹⁶

De staking zal uiteindelijk een stokje voor die plannen steken. De Duitsers zullen de weifelende burgerij opzichschuiven om met krachtige hand zélf te regeren.

De opstand

De staking verrast de Duitse bezetter volkomen. Duizenden betogers overspoelen Amsterdam: "Weg met de Moffen!" - "Weg met de jodenjagers!"

Onmiddellijk wordt een complete informatiestop afgekondigd, en Amsterdam wordt van de buitenwereld afgesneden. Maar de spoormannen dragen het nieuws over Nederland, en de staking slaat over naar het Gooi, Haarlem, de Zaanstreek, Rotterdam... De werkloze CPN'er Warner Bodde: "We hebben ons dus toch vergist in de lijdzaamheid van de afgelopen maanden. De mensen waren niet lijdzaam... Hoe komt het, dat zij altijd eerst moeten worden gewekt, dat er altijd een vonk van buitenaf in dit droge kruit moet vallen? En hoe komt het, dat in acht van de tien gevallen wij, communisten, voor

die vonk moeten zorgen? Voorhoede van de arbeidersklasse. Het was een veelgebruikt woord, eindeloos vaak gebruikt zelfs. Maar het was waar. Het werd altijd opnieuw waar, vandaag, morgen,..."¹⁷ Warner valt wat later als eerste in de klauwen van de Gestapo.

Naarmate de dag vordert bemoeit heel de Amsterdamse bevolking zich met de staking. Het werd een orgie van ongekend vrijheidsgevoel. De mensen beseften dat ze een vuist konden maken.

De CPN-leiders evalueren de toestand. Lou Jansen: "We hebben de hele situatie doorgepraat. Er was nogal wat te praten." Jaap Brandenburg: "Er gebeurt inderdaad meer in een week dan vroeger in een jaar. Ofschoon we de laatste jaren heel wat gewend waren."¹⁸

Journalist Derk Faberij werkt voor een Amerikaans persagentschap. Op 26 februari, de tweede stakingsdag, maakt hij de staking wereldkundig door naar zijn persvriend Harrison in Berlijn te telefoneren. Op dat moment is de Grüne Polizei allang in de straten verschenen. De SS stuurde versterkingen. De eerste doden zijn gevallen, de eerste aanhoudingen verricht.

Faberij aan de telefoon: "Sinds twee dagen is hier een algemene werkstaking, uit protest tegen de jodenvervolging." Harrison: "You don't say! Maar dat is nog nooit vertoond in de bezette gebieden!" (...) Hij begon Harrison het hele opwindende verhaal te doen. Hij beschreef de komst van de stakers in de stad, de vorige dag, en het leeglopen van de warenhuizen en de banken, dat erop was gevolgd; de komst van de SS'ers en de groene regimenten... Toen begon Derk te vertellen van de stormloop op de trams, het opbreken van de

lijnen en het omvergooien van de wagens... Hij maakte in een opwelling de deur van de telefooncel open. Hij luisterde... Buiten vielen weer schoten, één keer was er ook de nadrukkelijke bons van een handgranaat...

Harrison antwoordde na enig zwijgen: "Ik hoor inderdaad zwakke explosies... Dit is geschiedenis, Faberij, dit moet zo meteen nog door." Derk zei: "Dat hoop ik met alle kracht: hoe eerder de wereld ervan verneemt, hoe beter..."¹⁹

Het vrijheidsgevoel verliest zijn zondagse kleur

De Duitsers dreigen: "Als de staking niet stopt, zal de repressie keihard toeslaan." Het Joods Comité roept op tot werkhervatting: "Anders zullen er nieuwe razzia's komen."

De steractrice Jenny heeft zich onder de stakers begeven. Theun de Vries beschrijft haar gevoelens op de tweede dag: "Ze had met enige ontsteltenis, maar ook met trots gezien, hoe de arbeiders de rails in een omzien hadden opgebroken. Op dat ogenblik werd de bittere noodzaak van de staking haar duidelijk. Het vrijheidsgevoel in haar verloor zijn eerste zondagse kleur, het werd donker en heftig, geen licht meer, maar vuur; het gaf haar geen rust of duur... Het was de eerste keer, dat zij een opstand beleefde, en eraan meedeed. Dat mensen, die zij nooit had gezien, plotseling haar bondgenoten waren, en haar als bondgenoot behandelden, zonder dat zij elkaar iets hoefden uit te leggen - dat was de vrijheid. Zij proefde ze diep, omdat ze de noodzaak inzag en mee ten uitvoer bracht. Een vrijheid van het samenhangen tegen de onvrijheid, die de

krenkers deze stad wilden opleggen - de vrijheid, die de angst wegnam, nage-nog alle angst."²⁰

De Duitsers slaan hard terug. Stakers worden ontslagen. CPN-mannen en vrouwen komen in de gevangenis terecht, vooral door de hand- en span-diensten van een zielige verklikker. Fol-teringen zijn hun deel.

Maar de staking heeft iets losgesla-gen. Met Jenny ondergaan duizenden andere mensen een *catharsis*.²¹ Het joodse verkoopstertje Essie werd sta-kingleidster. Klaas Lerum besluit lid van de CPN te worden. De NSB'er Ko Vinkerboom breekt met zijn fascisti-sche partij. Oud-Spanjestridders maken plannen voor het voeren van de gewa-pende weerstand en het oprichten van een partizanengroep.

Niets wordt meer als vroeger

Het verkoopstertje Essie wordt ontsla-gen en wordt geconfronteerd met de wanhoop van haar joodse ouders: "Het zal nog veel erger worden." Maar zij trekt haar lessen: "De stakers had-den het enige juiste antwoord gegeven op het geweld van de bezetters. Zij hadden gezegd: Sla terug zo vaak zij slaan. Breek de wegen van de vrijheid open, die zij voor ons willen afsluiten. Het was het antwoord dat Essie van nu af aan wilde geven, zo vaak de vijand sloeg, zelfs al sloeg hij met staal, en al kon zij alleen terugslaan met een smalle, kwetsbare, joodse meisjes-hand."²²

De CPN wist bij voorbaat dat de sta-king offers zou vergen. Enkele kaders zijn opgepakt.

Tijd om de zaken op een rijtje te zet-ten. "

De staking betekent het einde van de gemoedelijkheid, waarmee een massa Nederlanders tot aan de staking toe de bezetters bekeken. De Duitsers hebben hun ware smoel getoond, en de stakers hebben er het gepaste antwoord op geslagen."

"Wat onze partij op gang bracht, zat als latente wil in de grote massa."

"Vriend en vijand kwam in het juiste licht te staan."

"Ook bij het eigen volk... De tijd van compromissen is voorbij. Al wat wil collaboreren kan dat niet meer doen onder de dekmantel van vaderlandse genootschappen, burgercomités en hoe de maskertjes verder mogen heten."

"We hebben geen geringe verwachtingen gehad, maar we hebben de drang tot protest nog onderschat."

"Dat het beroerder wordt, daar twijfelt geen mens aan. Daarom is de staking tegelijk een vingerwijzing voor wat er verder gebeuren moet. Georganiseerd verzet. Dat is de enige taal die deze jodenjagers en beulen verstaan."²³

Deze historische staking heeft het Nederlandse verzet nieuwe paden doen inslaan.

Noten

¹De Vries Theun, *Februari, roman uit het bezettingsjaar 1941*, Uitgeverij Pegasus, 1968. (Alleen nog in bibliotheken verkrijgbaar.)

Het boek is een uiterst meeslepende turf van 1280 blz. en bestaat uit 3 romans:

Boek I. *De vreemde wet* (de repressie en het verzet ontwikkelen zich stap voor stap).

Boek II. *De vogelvrijen* (de eskalatie in de Jodenvervolgning).

Boek III. *De opstand* (de algemene werkstaking in Amsterdam).

² NSB = Nationaal-Socialistische Beweging, de Nederlandse fascistische partij, onder leiding van Mussert.

³ Boek I, p.388.

⁴ Boek II, p.119.

⁵ Boek I, p.426

⁶ Boek I, p.166.

⁷ Boek II, p.48.

⁸ Boek II, p.85-89.

⁹ Boek II, p.275.

¹⁰ Boek II, p.260.

¹¹ Boek II, p.369.

¹² Boek III, p.20; zie ook p.66, 203 en 278 over de verschillende stromingen onder de werkers en de vijand.

¹³ Boek III, p.85.

¹⁴ Boek I, p.260.

¹⁵ Boek I, p.53-56.

¹⁶ Boek III, p.318.

¹⁷ Boek III, p.184.

¹⁸ Boek III, p.258.

¹⁹ Boek III, p.303.

²⁰ Boek III, p.308.

²¹ Catharsis betekent grondige verandering, ommekeer, gedaantewissel.

²² Boek III, p.363.

²³ Boek III, p.426-428.

Internationale Solidariteit

De stem van de Derde Wereld

Internationale Solidariteit is het tijdschrift van de Anti-Imperialistische Bond. Dankzij directe contacten met bevrijdings- en anti-imperialistische organisaties in de Derde Wereld, levert het actuele en boeiende artikels.

Internationale Solidariteit is het tijdschrift van elke internationalist. Het brengt degelijke analyses en behandelt waarover de media zwijgen.

Een leraar geschiedenis: "Ik gebruik Internationale Solidariteit tijdens mijn lessen geschiedenis. Het geeft me een coherente analyse van de actuele situatie en schetst een goed beeld van de verschillende organisaties ter plaatse. Internationale Solidariteit stelt zich onvoorwaardelijk aan de kant van het volk."

Sinds september 1995 werd Internationale Solidariteit een maandelijks magazine met nieuwe 'look'. In de voorbije maanden verschenen dossiers over *Ruanda*, *Joegoslavië*, en *De klassenstrijd in Afrika* (Nkwame Nkrumah). In december verscheen *Hilde Vanobberghen, een levens-engagement voor de Derde Wereld en voor de Revolutie*.

Een jaarabonnement (10 nummers, waaronder 2 dubbelnummers) kost 750 frank (Voor studenten en werklozen 650 frank). Nieuwe abonnees krijgen er de degelijke NCOS-publicatie *De dodelijke kloof. Gezondheid en ontwikkeling als welkomstgeschenk* (verkoopprijs 225 fr).

Verruim uw blik: lees Solidair

U leest Marxistische Studies. Dat is prima. Het is het enige communistische maandblad van België. U treft er achtergrondartikelen aan en onmisbare analyses die uw inzet in de klassenstrijd onderbouwen. Maar een maandblad kan onmogelijk de actualiteit op de voet volgen. Elke dag is er strijd in bedrijven en in scholen, komt men op straat; ook in de derde wereld, in de steden en op het platte land dat door het herstel van het kapitalisme wordt verwoest in de vroegere landen van het Oostblok.

Solidair volgt deze strijd. Het weekblad van de Partij van de Arbeid van België besteedt elk nummer twee bladzijden aan een *Brandpunt* dat de redactieploeg de belangrijkste gebeurtenis vindt: racistische pesterijen en vervolgingen, staking in de openbare diensten in Frankrijk, aanvallen tegen de sociale zekerheid. Elk *Brandpunt* brengt getuigenissen, analyses en concrete feiten aan. Elke week analyseert Solidair de markantste feiten in het Belgische politieke leven. Het editoriaal legt de nadruk op doorslaggevende elementen voor de strijd.

Met Solidair beleef je mee de strijd op het terrein, dankzij onze correspondenten in alle provincies en in de bedrijven. Solidair is het enige Belgische weekblad dat de strijd van binnenuit volgt en getuigenissen brengt van de acteurs op het terrein zelf. Partijleden en medewerkers, studenten van de Marxist-leninistische Beweging, beschikken over unieke informatie waar geen enkele beroepsjournalist toegang tot heeft.

Door exclusieve contacten in de progressieve bewegingen in de landen van de derde wereld, is Solidair het enige Belgische blad dat de beslissende strijd die er zich afspeelt kan onthullen, terwijl de pers bij ons meestal doet alsof de bevolking van die landen gedemoraliseerd is, ongeorganiseerd, mak.

Solidair ondersteunt grote anti-racistische en anti-fascistische campagnes zoals Objectief 479.917. Deze steun heeft bijgedragen tot het inzamelen van meer dan één miljoen handtekeningen tegen het racisme en de grootste petitie-actie ooit tot een overweldigend succes gemaakt.

Solidair richt de schijnwerpers op progressieve en revolutionaire culturele bewegingen. Schrijvers, artiesten, cineasten, dichters die weigeren zich neer te leggen met de burgerlijke ideologie en bewust kiezen voor de verdediging van de onderdrukten, nemen in Solidair het woord.

Een abonnement op Solidair verruimt uw blik. De informatie die Solidair brengt, vindt u niet in de traditionele media. Met Solidair krijgt u een extra troef om de wereld te veranderen doordat men kan putten uit de strijd die zich over de hele wereld ontwikkelt. Juist deze dynamiek van de revolutionaire beweging verbergen de media van de heersende klassen.

Abonnementstarieven (in BF)	1 jaar	6 maanden	3 maanden
België	1.600	850	425
Student, werkloze, + 60 jaar*	1.200	650	325
Steunabonnement	3.000	1.500	750
Europa	1.950	1.000	550
Onder omslag	+200	+100	+50
Andere landen	2.750	1.400	750

België: bankrekening 001-0786748-57

Buitenland: postchequerekening 000-1666958-13

In België is ook een abonnement mogelijk met bankdomiciliëring: 150 F per maand of 110 F*
Solidair-Promotie, M. Lemonnierlaan 171, 1000 Brussel.

* Kopie van studentenkaart, stempelkaart of identiteitskaart bijvoegen

Naam:
 Adres:
 Postnummer: Gemeente:
 Tel.: / Geboren op:
 Beroep/Bedrijf/School:

- Stuur me volledig gratis 5 nummers van Solidair, zonder enige verplichting
 Ik neem een abonnement op Solidair en betaal F
 Ik abonneer me voor het eerst op Solidair en heb recht op een geschenk.
 Bezorg me de nodige formulieren.

Ik betaal met bijgevoegde cheque per overschrijving
 met domiciliëring contant, geld bijgevoegd
 (bezorg me de nodige formulieren)

Marxistische Studies - Etudes Marxistes

Inhoud van vroegere nummers - nog steeds beschikbaar
Let wel: de nummers 1 tot 25 bestaan enkel in het Frans

Marxistische Studies 30/1996 200 BF

De Eerste Wereldoorlog, de Oktoberrevolutie en de Belgische socialisten
De fascistische partijen, de sociaal-democratie en de communisten na de verkiezingen van 1994 in de Duitse Bondsrepubliek
Verein zur Förderung des Studiums der Arbeiterbewegung
Eigen huis?
Een oplossing voor het woningvraagstuk of een politiek om de klassenstrijd te verlammen
De fotomontages van John Heartfield: kunst als politiek projectiel
Binnenlandse Veiligheidsdienst bespioneerde jarenlang de Communistische Partij van Nederland

Marxistische Studies 29/1996 200 BF

Dossier Belgische Werklieden Partij
De lessen uit de Commune van Parijs
De socialistische partij was al reformistisch van bij haar oprichting
Staat en revolutie, herzien en gecorrigeerd door Vandervelde
Omtrent enkele aspecten van de strijd tegen het revisionisme en de eenheid van de internationale communistische beweging
L.P. Boon, socialistisch realisme en arbeiderskunstenaars
Discussie over de Grondslagen van de kapitalistische economie van Jacques Gouverneur

Marxistische Studies 28/1996 200 BF

Welk eisenprogramma in de strijd tegen herstructureringen?
Sluiting van grenzen en fascisering van Europese staten
Taken van een revolutionaire vrouwenorganisatie
Thesen van het Derde Congres van de Derde Internationale, 1921
Vijf moeilijkheden om de waarheid te schrijven
Protest tegen de fraudeleuze Memoires van Mao's Lijfarts

Marxistische Studies 27/1995 200 BF

Dossier sociale zekerheid
De sociale zekerheid is geen verovering van de sociaal-democratie
De sociale zekerheid redden met het geld van de rijken
Stellingen over Joegoslavië
Debat over de verkiezingsuitslag van mei 1995
Rehabilitatie Irma Laplasse opent deur voor algehele amnestie
De Kitson-doctrine: een strategie van politieke manoeuvres en repressie

Marxistische Studies 26/1995 200 BF

Dossier klassenstrijd
De strijd tegen het globaal plan in oktober-december 1993
Een revolutionaire partij in stakingen
Ons sociaal-economisch eisenprogramma en de strijd voor de socialistische revolutie
Waarom de democratische school wordt begraven...
De landbouw in China: problemen en perspectieven
Hitlers slachtoffers een tweede keer gedood

Etudes Marxistes 25/1995 250 BF

La Nouvelle Droite
Algérie: pour une alternative de progrès!
La dissolution de l'Internationale Communiste
Réformes anticapitalistes et révolution

Etudes Marxistes 22/1994 250 BF

Karl Marx, *Le Capital*, livre 1: le développement de la production capitaliste
Extraits commentés

Etudes Marxistes 20-21/1994 250 BF

Actes du contre-sommet "Eurostop" - Bruxelles, 11 décembre 1993
Le Livre Blanc de l'Union européenne: un scénario de guerre économique et de destruction sociale

Etudes Marxistes 19/1993 250 BF

Actes du séminaire "Pour la défense du socialisme" Bruxelles, 2 mai 1993
Le peuple coréen n'abandonnera jamais son régime socialiste
La RDA au sein de l'histoire de l'Allemagne
Erreurs et succès de l'édification socialiste
Pour l'unité du mouvement communiste international

Etudes Marxistes 18/1993 250 BF

Dossier Crise

L'explication de la crise actuelle: un retour nécessaire à Marx

Causes et conséquences des surcapacités dans l'industrie automobile

Le rapport Braun sur la sidérurgie européenne

Industrie chimique: la production de soude chez Solvay

Crise et déréglementation dans le transport aérien

Dossier revenus

La distribution des revenus en Belgique

Etudes Marxistes 17/1993 250 BF

Sauver la Sécurité sociale et les soins de santé

Les médecins belges: caste ou prolétaires?

Pour la nationalisation de l'industrie pharmaceutique

Norman Béthune, médecin communiste sans frontières

Socialisme, révisionnisme et capitalisme

La santé publique à Cuba

Etudes Marxistes 16/1992 250 BF

Yougoslavie: la revanche de l'Allemagne

Déclaration d'Erich Honnecker devant le tribunal

Le trotskysme au service de la CIA contre les pays socialistes

La pensée politique de Noam Chomsky

Etudes Marxistes 15/1992 250 BF

Sans la trahison du parti socialiste allemand, la fascisme n'aurait jamais triomphé en Allemagne dans les années trente

Cuba si! Histoire du Parti Communiste cubain

Philippines

- La stratégie de la guerre populaire prolongée

- Répondre aux exigences de l'étape actuelle

- Les tâches du mouvement paysan révolutionnaire pour progresser dans les années 90

Palestine

La confrontation derrière les barreaux: le combat des prisonniers palestiniens

Etudes Marxistes 14/1992 200 FB

Dossier Toyotisme

Matériel de référence sur le toyotisme

La lutte des classes qui permis

l'introduction du toyotisme

Rapport sur le mouvement ouvrier au Japon

Analyse du secteur de l'industrie de

l'automobile

La vision réformiste de B. Coriat et

d'A. Lipietz sur le toyotisme

Dossier Bénin

Le laboratoire de l'impérialisme français

Etudes Marxistes 13/1992 200 FB

Les droits de l'homme en Chine

Guerre contre la drogue, plans contre

l'insurrection, situation internationale

A propos de Sentier Lumineux

Le développement du secteur informel au

Brésil: croissance, pauvreté et marché du

travail

1992: deux tiers de la sidérurgie mondiale à

vendre

Etudes Marxistes 12/1991 200 FB

Sur la guerre populaire et la situation

politique au Pérou

Interview du Président Gonzalo

La perspective de pouvoir de la guerre

populaire au Pérou

Ce que la CIA sait sur le "Sentier Lumineux"

et l'avenir du Pérou

La santé publique à Cuba

Fédéralisme et mouvement ouvrier,

Réflexions sur la grève de 60-61

Histoire de "La grève de 60-61"

Tien An Men 1989: de la dérive révisionniste

à l'émeute contre-révolutionnaire

Etudes Marxistes 11/1991 200 FB

Quelle école pour quelle société?

1. L'école inégale

- Le mythe brisé des chances égales pour tous

- Démocratisation de l'enseignement: la

longue marche inachevée

- Témoignage: Nous étions des enfants de

l'Assistance publique

- Nature et mécanisme de la sélection par

l'échec

2. La bourgeoisie a son programme

- Cahier de charge du patronat pour l'école

de demain

- Big Brother Martou s'en va-t-en guerre

- La réforme de l'enseignement officiel en

Flandre

- Ecole, travail, capital

3. Alternative

- Programme enseignement du Parti du

Travail de Belgique

- Quels objectifs pour l'enseignement?

- Visite au Lycée n°1 de Pyongyang, Corée

du Nord

- Une conclusion de Fidel Castro

Etudes Marxistes 10/1991 200 FB
Antiers-mondisme et idéologie dominante
Comment faire avancer l'Intifada?
Interview du Dr. George Habache
Luttes concurrentielles et stratégies
d'accumulation dans l'industrie
automobile
Cycles économiques et réformisme syndical
Manuel Quintela

Etudes Marxistes 9/1991 200 FB
Sur le mode de production aux Philippines
Démocratie, droits de l'homme et
développement au Congo-Kinshasa (Zaïre)
L'avenir du socialisme
La question du Tibet
Révolution et contre-révolution: la cas de la
Finlande en 1917-1918

Etudes Marxistes 8/1991 200 FB
Témoignages historiques sur L'Union
Soviétique 1924-1941
*La collectivisation de l'agriculture et la
dékoulakisation*
1. Extraits des Archives du PCUS(b) de
Smolensk (1924-1938)
2. La situation des koulaks, déportés en
Sibérie
*Le sabotage dans l'industrie et les procès de
haute trahison*
1. Le sabotage par le réseau trotskyste
2. Les procès de haute trahison
3. Derrière les procès de Moscou
La préparation de l'Armée Rouge et du
peuple soviétique à l'agression nazie
Le développement économique soviétique
depuis 1917
Livre de Maurice Dobb, commenté par Les
années Brejnev : stalinisme ou
révisionnisme?
La presse est-elle une machine de
propagande?

Etudes Marxistes 6-7/1990 200 FB
L'Union Soviétique au bord du gouffre
Privatisations et appauvrissement à l'Est
A propos de Staline
- Résolution du Comité Central du PCUS
(1956)
- Naissance de la guerre froide
Budapest 1956, la première contre-
révolution Hongroise
Albanie: Le socialisme en lutte contre le
révisionnisme
Allemagne de l'Est: L'histoire va en zigzag
Chine: L'orientation de la réforme et de
l'ouverture

Cuba: L'impérialisme pousse les pays de
l'Europe de l'Est vers le capitalisme, le
fascisme et vers le pillage du Tiers Monde
Roumanie: La restauration du capitalisme à
l'Est
Vietnam: Les pays socialistes et les pièges
de l'impérialisme
La législation britannique à l'assaut des
syndicats

Etudes Marxistes 5/1990 200 FB
Monsieur Ilya Prigogine "bouleverse" la
philosophie
La pratique comme critère de la vérité
Jésus a-t-il existé ? (Le mythe de Jésus)
Les journalistes ont-ils tous viré à droite?
Seul le socialisme est capable de développer
la Chine
Lénine et le mouvement de libération
nationale

Etudes Marxistes 4/1990 200 FB
Présent et avenir de la République
Populaire de Chine
- Les réformes agricoles en Chine: origine et
développement
- Point de vue critique sur les réformes
agricoles en Chine
Nicaragua
- Bilan de 10 années de Révolution
- La révolution Sandiniste et la révolution
permanente
Lénine, les communistes et l'immigration
Les nouveaux circuits de l'impérialisme
Egon Erwin Kisch, l'image d'un journaliste
révolutionnaire
Notes de lectures
- Samir Amin, L'Eurocentrisme. Critique
d'une idéologie
- Henri Guillemin, Silence aux pauvres!

Etudes Marxistes 3/1990 200 FB
Quelle Europe ?
La guerre des titans
Le rapport Cecchini
La politique agricole commune
La science chinoise et l'Occident
Les partis communistes arabes et la lutte
pour la défense des conceptions laïques et
athées
Egon Erwin Kisch, l'image d'un journaliste
révolutionnaire
Notes de lecture
La sidérurgie mondiale aujourd'hui

Marxistische Studies

Verkoop los nummer: 200 BF, 12NLG, 10 DM, 7 USD, 35 FRF, 5 £.

Abonnementsprijzen

	Marxistische Studies 10 nrs	Combinatie MS en Solidair	MS indien reeds geabonneerd op Solidair
Gewoon abonnement in België	1500	3000	1400
*Studenten, CJP, werklozen , -18j. + 60j	1100	2200	1000
Steunabonnement in België	3000	6000	3000
Abonnement Europa	1950 BF 115 NLG 340 FRF 95 DM 70 USD 50 £	3800 BF 225 NLG 670 FRF 185 DM 135 USD 95 £	1850 BF 110 NLG 330 FRF 90 DM 65 USD 45 £
Abonnement buiten Europa	2200 BF 130 NLG 395 FRF 110 DM 75 USD 55 £	4850 BF 290 NLG 875 FRF 240 DM 170 USD 120 £	2100 BF 125 NLG 380 FRF 105 DM 70USD 50 £

* Alleen in België: steeds een copie van de studentenkaart, identiteitskaart, CJP of werklozenkaart bijvoegen.

Stort de nodige som op volgende rekening:

België: 001-1660379-09, IMAST vzw, Kazernestraat 68, 1000 Brussel.

Andere landen: Internationaal postmandaat voor 000-1666958-13, Solidair,
M. Lemonnierlaan 171, BE-1000 Brussel, België.

Vermeld abonnement vanaf nummer:..... of wenst volgende nummers:.....

Naam :

Adres :

Postcode:.....Gemeente :

Land:

Tel. :..... Fax :

Wil nr..... (nummer van Marxistische
Studies invullen) ontvangen en betaalt 200 fr

Neemt een ABONNEMENT (tarieven
hierboven) vanaf nr.....

voor 10 nrs en betaalt fr

Is reeds geabonneerd op Solidair en betaalt
..... fr

Is reeds geabonneerd op Solidair met
domiciliëring: voeg het abonnementsgeld erbij

Betaling: per nr per 3 nrs per 10 nrs
Datum Handtekening :

Wijze van betaling :

Contant of cheque (hierbij ingesloten)

Storting of overschrijving op rekeningnr.

Ik neem een abonnement op Marxistische
Studies + Solidair

Ik wens een proefnummer van Marxistische
Studies te ontvangen

Stuur me een uitgebreide lijst met de
publicaties

Terugsturen naar IMAST vzw, Kazernestraat 68,
BE-1000 Brussel, België.

Tel.: 32 2 513 66 26 Fax: 32 2 513 98 31

E-mail: Solidaire@gn.apc.org

Leerrijke video's

Video-project Internationale Solidariteit bezit bijna 600 programma's.

Meestal conferenties en uiteenzettingen over marxisme, socialisme, Derde Wereld, geschiedenis, klassenstrijd in België, anti-fascisme en anti-racisme... Daarnaast beschikken we over een vijftigtal Russische (periode Lenin en Stalin) en Chinese (periode Mao) 16 mm films op video.

Alle programma's zijn te huur (100 fr. per week) of te koop (tussen de 100 fr. en 750 fr., afhankelijk van de duur van het programma).

Kapitalisme of communisme?

Een uiteenzetting van Ludo Martens in augustus 1994. Ludo Martens vergelijkt het kapitalisme met het socialisme op economisch, politiek en ideologisch vlak. Hij overtuigt de kijker van de superioriteit van het socialisme.

De uiteenzetting duurt zowat 50 min en bestaat in Nederlandse en Franse versie. VHS - PAL, 150 fr. (+ eventuele port).

Marx of Petrella?

Conferentie van Jo Cottenier waarin hij de kritiek van de "Europese" econoom Petrella op het onmenselijke concurrentiesysteem vergelijkt met de standpunten van het marxisme. Alleen het marxisme stelt het kapitalisme zelf in vraag en niet enkel één van haar gevolgen. De conferentie, opgenomen te Bredene op 18 augustus 1994, is te verkrijgen in het Frans of het Nederlands en duurt telkens 40 min.

Ons adres is: Video-project I.S., Kazernestraat 68, 1000 Brussel.

Tel: 02/513 77 60

We zijn te bereiken alle werkdagen tussen 9 en 18 uur.

BON

Ik wens :

- meer informatie over video's met volgende onderwerpen:
- volgende programma's op video.
- de catalogoog van video-project (100 fr)

Naam en voornaam:

Adres:

Tel:

Hoe kan je 10 keer per jaar Marxistische Studies realiseren?

Marxistische Studies rekent hiervoor op tientallen vrijwillige medewerkers die in staan voor vertaling, eindredactie, correctie en tikken van teksten.

En hiervoor komen we nog steeds handen tekort.

Een theoretisch marxistisch tijdschrift kan alleen bestaan indien we deze medewerkers vinden.

Neem gerust contact op met ons of stuur de bon terug. Ook als je in het buitenland woont, is medewerking snel en efficiënt te regelen met behulp van moderne computertechnologie.

Ik wil mijn bijdrage leveren door

- het tikken van teksten
- eindredactie op artikels
- nalezen en corrigeren van teksten
- vertaalwerk

- van Nederlands naar Frans
- van Frans naar Nederlands
- van Engels naar Nederlands
- van Engels naar Frans

- van Spaans naar Nederlands
- van Spaans naar Frans
- van Duits naar Nederlands
- van Duits naar Frans

andere talen :.....

het lezen en speuren naar interessante bijdragen in buitenlandse tijdschriften

Naam en voornaam:.....

Adres:.....

Tel.:.....

Fax:.....

E-mail:.....

Terugsturen naar of bezorgen aan verkoper:

Marxistische Studies

IMAST vzw, Kazernestraat 68, BE-1000 Brussel, België.

Tel.: 32 2 513 76 73

Fax: 32 2 513 98 31

E-mail: Solidaire@gn.apc.org